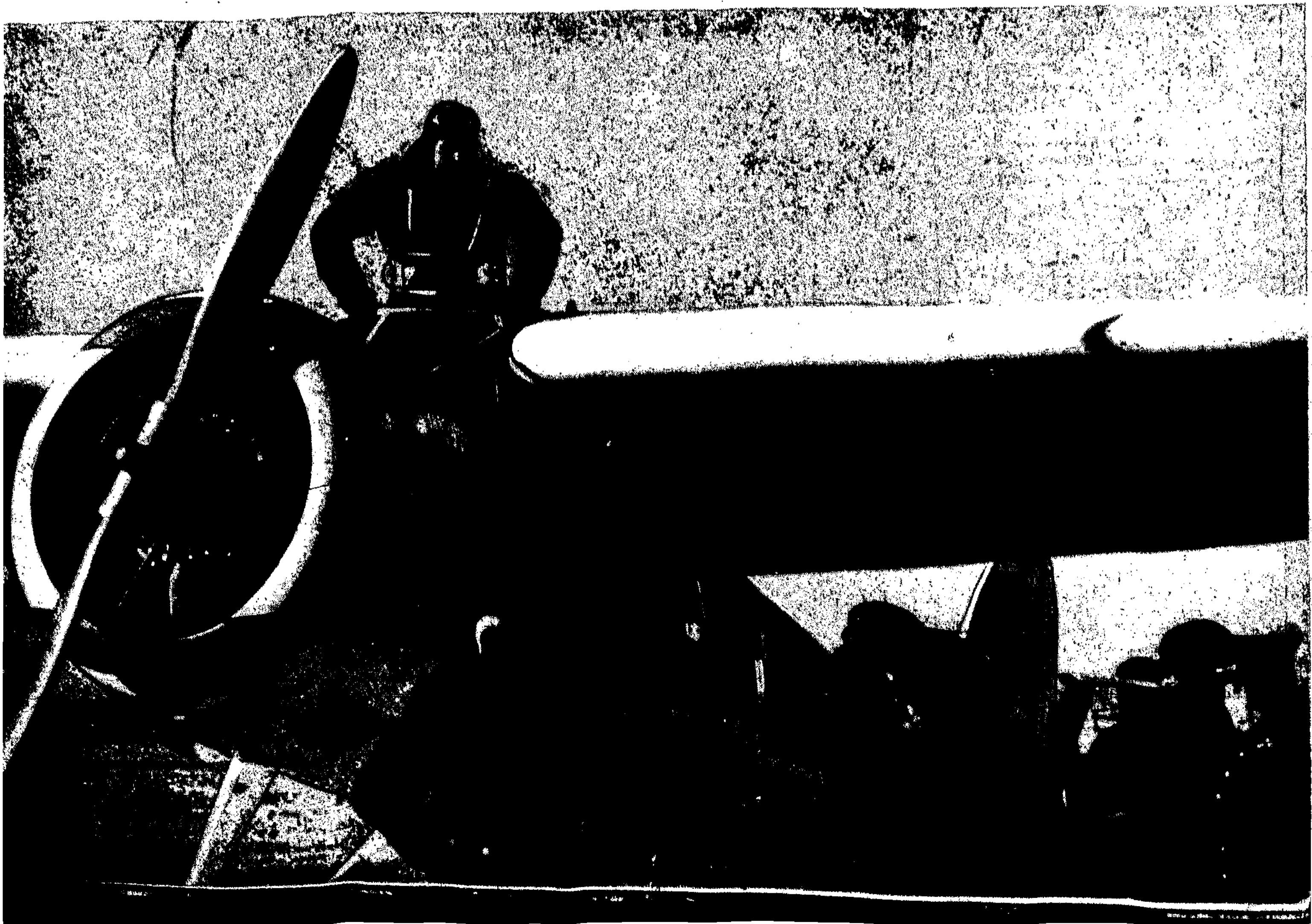

KARYS

Kaina 30 ct.

Nr. 6

Politikos apžvalga

LENKAI TRUKDO PRANCŪZIJOS SIEKIMUS VIDURINĖJE EUROPOJE

„Echo de Paris“ rašo, kad prancūzų ministrai, viešėdami Ženevoje Tautų Sąjungos Tarybos sesijos proga, kaip anksčiau, taip ir šį kartą, stengėsi išnaudoti Europos valstybių politikos vyrų susitikimą Prancūzijos bendradarbiavimui su kitomis, ypatingai Vidurinės ir Rytų Europos, valstybėmis pagilinti.

Ta proga laikraštis pažymi, kad lenkų užsienių reikalų ministerio Becko varoma diplomatija, kaip atrodo, neatitinka praėjusiais metais lenkų kariuomenės štabo viršininko gen. Rydz-Smigly Paryžiuje duotų patikinimų. Lenkija trukdanti Prancūzijos siekimus Vidurinėje Europoje ir, nežiūrint to, gaunanti iš Prancūzijos ginklų.

TEISINGAS SUOMIŲ SPAUDOS BALSAS VILNIAUS KLAUSIMU

Vaasos mieste išeinančiame suomių koalicijos partijos organe „Vaasa“ sausio 20 d. buvo įdėtas to laikraščio redaktoriaus Lietuvos bičiulio Hyppönen'o straipsnis apie incidentą prie Lietuvos Lenkijos demarkacijos linijos. Savo straipsnyje Hyppönenas griežtai smerkia lenkus už skriaudą, kurią padarė Lietuvai.

Straipsnyje rašoma: „Ypatingas konfliktas įvyko Lenkijos Lietuvos pasienyje ar, tiesą sakant, visai netoks ypatingas. Atsižvelgiant į tai, kad Lenkija vis dar laiko užėmusi Vilniaus sritį, kurią ji užgrobė tokiu būdu, kuriam pritarti negalima, netenka stebėtis, kad panašiai gali įvykti, kas dabar tame pasienyje tikrai įvyko“. Toliau autorius aprašo žinomą demarkacijos linijos gairės perkėlimą į Lietuvos teritorijos pusę. „Tai yra aiškus ir sąmoningas neliečiamybės laužymas“, konstatuoja laikraštis. Toliau laikraštis pažymi, kad Lietuvai buvo padaryta aiški skriauda, Lenkijai nepripažinus Lietuvos teisių į Vilnių. „Stipresniojo teise Lenkija palaikė neteisėtą stovį, priversdama Lietuvą jame pasilikti, nors visiems žinoma, kad Vilniaus klausimas visuomet kelia lietuvių pasipiktinimą“. Toliau pažymima, kad iki šiol tarp abiejų kraštų buvusi bent tariama taika ir dabar Lenkija pasinaudojo ta padėtimi ir šiurkščiausiu būdu sulaužė Lietuvos neliečiamybę. Laikraštis mini ir laikraščių raginimus išlaikyti šaltą kraują. Tai, pasak laikraščio, buvo labai išmintinga, nes iš tikrųjų Lenkijos elgesys išstatė kietam bandymui lietuvių tautos kantrybę. Baigdamas laikraštis primena, kad Lietuva, lygiai kaip ir kitos tautos, krauju iškovojo sau laisvę. Todėl jai negali būti vis viena, kaip laikomasi jos laisvės atžvilgiu.

VOKIEČIAI APIE VALSTYBIŲ BLOKUS

„Berliner Tageblatt“ sveikina jugoslavų ir bulgarų paktą, pareikšdamas, kad šis paktas reiškia naują žingsnį į priekį kelyje, kuris veda prie atsipalaidavimo nuo didžiųjų valstybių politikos įtakos. Nors Rumunijai šis paktas nepatinka, bet ir jai jis suteikia galimumą plačiau siekti savo valstybių interesų. Ir Rumunijai per didelį susirišimas su bolševikų politika galės grėsti pavojumi taikai ir Balkanų žemės savarankiškumui bendrai. Laikymasis Paryžiaus politikos, Rumunijai pasidaręs pavojingas nuo to laiko, kai Paryžius sudarė žinomą sutartį su Maskva. Dėl to laikraštis sveikina Titulesco pasitraukimą, kuris buvo griežtas tos politikos šalininkas.

Toliau laikraštis rašo, kad Rumunija dabar pradėdanti artėti su Jugoslavija ir ypač su Lenkija, kuriai laikraštis už susitarimą su Vokietija ta proga sako komplimentų. Esą, Rumunija ir Lenkija jau turinčios ruoštis pavojams „iš rytų“. Jei gi sujungtų rumunų—lenkų pajėgų būsią per maža, tai papildymų duosianti Vokietija. Varšuvoje, o taip pat Rumunijoje pasklidę gandai, kad abi šios valstybės galėsiančios išsilaikyti neutraliai, kilus Vokietijos ir Sovietų konfliktui, esanti iliuzija ir meta į rumunų ir lenkų politiką dvilypumo šešėlį.

Gale laikraštis džiaugiasi, kad iš Vidurinės Europos valstybių, nepasitikinčių Vokietija, dabar pasilikusi tik viena Čekoslovakija.

SEIMELIS NORI KLAIPĖDOS AUGIMĄ SUSTABDYTI

Tokia antrašte „Lietuvos Keleivis“ 21 nr. I. 27 d. atspaudė vedamąjį straipsnį, kuriame išrodinėjama, kad Klaipėdos krašto seimelio antruoju skaitymu priimtas įstatymas apie priverstino butų valdymo Klaipėdos mieste sušvelninimą ir nuomų reguliavimą nėra priimtinas, nes jis nėra kiek nepagerinsias butų stokes padėti. Pasak dienraščio, seimelis, šį įstatymą priimdamas, kuo puikiausiai įrodė, kad jam krašto padėtis visiškai nerūpinti, nes tokiais ir panašiais įstatymais nėra galima krašto ūkis atstatyti, o esą galima tik griauti.

MILŽINIŠKAS BRITŲ DĖMESYS ORO GINKLAVIMUISI

Sausio 27 d. britų žemuosiuose rūmuose buvo svarstomas oro ginklavimosi klausimas. Konservatorių atstovas Simmondsas, tarp kitko, reiškė nepasitenkinimą, kad oro ginklavimosi programa esanti per lėtai vykdoma. Ta proga atstovas nurodė milžinišką Vokietijos apsiginklavimą ore. Jis tvirtino, kad Vokietija dabar turinti 15.000 lėktuvų. Kitas konservatorių atstovas Balfouras reikalavo, kad kiekvienas mokyklą baigęs 18 metų jaunuolis išeitų aviacijos kursą. Ir šitas atstovas reiškė apgailestavimą, kad fabrikai, kurie gamina karo lėktuvus, nepakankamai greitai atlieka užsakymus. Darbiečių atstovas darė vyriausybei priekaištų dėl per silpno apsiginklavimo Viduržemio jūroje.

Krašto gynimo ministeris Thomas Inskipas, atsakydamas į įvairias kalbas ir priekaištus, pareiškė, kad vyriausybė, visų pirma, rūpinasi sudaryti didelę oro ginklų atsargą, o taip pat oro karo pajėgą padidinti. Iki šiol britai jau turi 87 karo eskadriles. Iki šių metų kovo mėn. pabaigos bus 100 eskadrilių. Likusios 20 eskadrilių bus sudarytos iki šių metų liepos mėn. Ministeris dar pridūrė, kad dabar Didžiosios Britanijos pramonė daugiausia dirba vyriausybės užsakymus.

BRITAI ATSIŠAKO TIKRINTI ČEKOSLOVAKIJOS AERODROMUS

Sausio 27 d. lordas Cranborne, atsakydamas į paklausimą, žemuosiuose rūmuose pareiškė, kad Didžiosios Britanijos vyriausybė pavesti savo atstovui inspektuoti Čekoslovakijos aerodromus, kaip tai pasiūlė Čekoslovakijos vyriausybė, griežtai atsisakė. Toliau lordas Cranborne pridūrė, kad britų vyriausybė Čekoslovakijos pasiūlymą labai vertinanti, tačiau jokių būdu nemananti, kad Didžiosios Britanijos pasiuntinybės Pragoje nariui būtų tinkama kištis į tokį klausimą, kuris tiesioginiai ir asmeniškai Didžiosios Britanijos vyriausybės neliečia, o iškilo tik dėl kitų dviejų vyriausybių ginčo.

NACIONALISTŲ DIREKTYVOS DĖL TIKYBOS MOKYMO

Sausio 27 d. Anhalto valstybės nacionalistinės vyriausybės šefas Greybergeris paskelbė direktyvas dėl tikybės mokymo mokyklose. Tose direktyvose nustatomas nacionalsocializmo oficialus ir administracinis laikymasis krikščionybės atžvilgiu. Pagrindinės tų direktyvų mintys yra tokios: „Nacionalsocializmu užsidegusi jaunuomenė tolsta nuo krikščionybės. Tačiau nacionalsocializmas negali būti be religijos. Tikybės mokymas kaip tik jaunuomenei turi parodyti tą darnumą, kuris yra tarp nacionalsocializmo ir krikščionybės. Visą nacionalsocialistų įstatymdavytė yra dieviškos ir amžinos tvarkos išraiška“.

Toliau ministeris tęsia: „Religijos mokymas bus be dogmos. Senasis Testamentas, kuris yra tipiška žydų dvasios išraiška, bus pateiktas protingai parinktais fragmentais. Senojo Testamento centre bus Jėzus, „be baimės didvyris“, kovojęs be pasigailėjimo su žydų dvasia. Taigi, rasės atžvilgiu Jėzus nėra žydas... Katekizmo mokymas bus paliktas bažnyčiai. Psalmės ir bažnytinės giesmės galės būti aiškinamos ir mokomos, tik jei jos derinasi su nacionalsocialistine dvasia...“.

Viršelio 1 pusl.: „Lituanica II išbandžius“. Nuotrauka — pusk. J. Miežlaidžio. Atremontavus, Lituanica II pirmas skraide karo lakūnas kpt. Vajėčius.

Leidžia Kar. Štabo Sp. ir Švt. Skyrius

Redaktorius Itn. Urbanavičius

SKELBIMŲ KAINA pagal susitarimą. Adresas: Kaunas, Miškų, 10, „Karys“. Telef.: per Kar. Štabą 56 nr.
KAINA: puskarininkams ir kareiviams metams—5 lt., 6 mėn. 3 lt. ir 3 mėn.—2 lt. Visiems kitiems metams—6 lt., 6 mėn.—4 lt. ir 3 mėn.—2 lt. Užsieny, be Latvijos ir Estijos, dvigubai.

Mūsų raitininkai gimtai
siais laukais

O. Milaševičiaus nuotr.

Nervų karas

„Kare laimi tas, kieno nervai tvirtesni“ — pasakė vienas garsus karo mintytojas. Istorija šį posakį neginčijamai patvirtino. Dar jokia valstybė nebuvo sumušta taip smarkiai, kad jau turėtų prisipažinti, jog visos priemonės išsekė ir nieko kita nebelieka, kaip tik pasiduoti. Gi pasiduodavo dažniausiai todėl, kad karių ir piliečių nervai pakrikdavo — nelikdavo noro laimėti.

Istorija parodo mums ir labai gražių pavyzdžių. Taip, Prancūzija didžiojo karo metu parodė mokanti nepaprastai valdyti nervus. Kai didelė Prancūzijos dalis skendėjo kraujuose prieš okupuota, kai prieš artilerijos sviediniai pradėjo griauti patį Paryžių, kai rodėsi karas niekad nesibaigs — silpnesnieji pradėjo kriksti. Jie nustojo tikėti, kad yra pasaulyje jėga, kuri galėtų kaizerio armijas iš Prancūzijos išstumti ir pradėjo reikalauti taikos bet kokiomis sąlygomis. Tačiau didžiūmos prancūzų nervai nepakriko. Skaudžiai suvaldę (net masiniais sušaudymais) tuos, kurių nervai neišlaikė — jie dar ilgus metus tęsė kovą, kol jų atkaklumas nepakrikdė vokiečių nervus. Prancūzai keliskart turėjo pralaimėti, bet jie suvaldė savo nervus ir vietoje verguvės susilaukė garbės ir laimėjimo.

Nervų reikšmę kare šiuo metu puikiai supranta visi karo mintytojai. Naujuosius karus (po didžiojo karo) ruošiant, milžiniškos reikšmės būdavo skiriama prieš miestų bombardavimams, nes tuo būdu manyta pakirsti piliečių nervus. Tuo būdu tikėtasi karus baigti labai greitai. Deja, paskutinių karų pavyzdžiai (1933 metų Japonų—Kinų karas, Ispanijos pilietinis karas) parodė, kad greitas karo baigimas, nežiūrint net vienos kurios pusės žymios karo technikos persvaros, nėra tikras dalykas. Puolamųjų ginklų galią paraližuoja nuolat tobulėjanti ginamųjų ginklų galia, ir galutinai po ilgo karo laimės svyravimo laimi tas, kurio nervai ilgiau išlaiko karo įtempimą. Tad šiuo metu daugiausia ruošiamasi ilgam varginančiam karui.

Ypatingai ilgas ir sunkus, reikia manyti, bus būsimasis pasaulinis karas, kurio visi bijo, o kuris vis

dėlto, kaip pranašauja žinovai, yra neišvengiamas. Neabejotina, kad naujas pasaulinis karas kils tik tuomet, kai bus apytikri jėgų lygsvara tarp besirengiančių karų koalicijų, nes priešingu atveju silpnesnės pusės diplomatai greičiau padarys visokias nuolaidas, bet karas nestos.

Ilgame ir sunkiame pasauliniame kare laimi nebūtinai tas, kuriam laimė lėmė laimėjusioje pusėje kovoti. Iš 1914—1918 m. karo pavyzdžio matome, kad Turkija, nors ir pralaimėjusioje pusėje kovojo, bet iš karo išėjo dar stipresnė, kaip kad buvo prieš karą; atvirkščiai gi — Rusija ir Juodkalnija, kovojusios laimėtojų pusėje, visiškai pakriko susilaukusios laimėjimo. Pasauliniame, kaip ir kiekviename kitame, kare svarbu suvaldyti nervus iki galo, nes tas tautas, kurių nervai pakrinka, visvien sumindžioja, jeigu ne priešas, tai sąjungininkai. Dideliam karui besibaigiant, visos kariujančios valstybės būna labai nuvargę; labiausiai kaip visko — trokštama taikos. Tokiomis sąlygomis energingos ir ištvermingos tautos visuomet sugeba savo teises ginti. Turėdami tai galvoje, žvilgtelkime į tas priežastis, kurios karo metu pakrikdo karių ir piliečių nervus, kad pažintume tuos priešus, kurie kare labiausiai mus vargins.

Gandai yra svarbiausias ginklas, kuriuo priešas smogia į mūsų nervus. Priešo kariuomenės štabo II-sis skyrius jau taikos metu organizuoja sistemingą gaudų skleidimą, o karo metu šis skyrius dirba išsijuosęs. Priešo agentai, proklamacijos, radio, laikraščiai, laiškai stengiasi mus įtikinti, kad mūsų vadai bei viršininkai yra parsidavėliai ir savanaudžiai, kad greit mes visi būsimė fronte išžudyti, kad mūsų artimieji mirs nuo ligų ir bado užnugaryje. (Plačiau apie gaudų skleidimo organizavimą skaityk „Karyje“ 1936 m. 44 Nr.).

Badas tai antroji priežastis, kuri pakerta nervus kovotojams bei civiliams žmonėms. Kai tik mes galvojame apie būsimąjį karą, visuomet galvokime, kad esame alkani ir neturime ko valgyti, nes maisto stoka

tai neatskiriamas karo palydovas. Nedaug kam iš mūsų teko pergyventi badą. Ačiū Dievui, Lietuvos šalis derlinga, o lietuviai darbštūs ir sumanus. Net tada, kai įsiveržęs Lietuvon priešas grobia kur pačiupdamas Lietuvos duoną — Lietuvos ūkininkas sugeba pats išsimaitinti ir savo brolių miestiečių papenėti. Tačiau tie, kuriems teko tikrąjį badą patirti, amžinai nesugebančioje susitvarkyti Rusijoje — puikiai žino bado „malonumus“.

Pagaliau, ne vien tik maisto produktų stoka dažnai verčia kareivių tuščiu pilvu kovoti. Tie, kurie dalyvavo pračio rudens kariuomenės manevruose, atsimena, kad ir ten tekdavo nedavalgyti, nes kariuomenei nuolat judant bėgalo sunku yra tvarkingai maistą patiekti. Žinoma, iš manevrų mokomės; kituose manevruose su maisto tiekimu, reikia manyti, bus jau geriau. Bet vis dėlto, iš anksto galima tvirtinti, kad karo metu dėl sunkenybių, tiekiant maistą, dažnai reikės pabaudyti. Maisto gi stoka tuojau pradeda nervinti fronto karius. Pradedama kaltinti vadus, o ypač štabų darbininkus, esą tai jų apsileidimas ar gal net bloga valia. Susidaro puikios sąlygos visokių kiršintųjų darbui, kurie stengiasi griauti pasitikėjimą vadais, ragina kareivius plėsti maistą iš vietos gyventojų.

Karas tęsiasi... Tęsiasi, rodos, begaliniai. Kiekviena karo savaitė atrodo metais. Užnugaryje tas mažiau jaučiama, kaip fronte. Kiekviena žinia iš fronto, kiekvienas pranešimas apie nuostolius, kaip rykštė plaka nervus tų žmonių, kurių artimieji kovoja fronte. O gal šioje atakoje, apie kurią praneša laikraštis, žuvo brolis, vyras? O tų atakų, rodos, ir galo nėra... Čia priešas puola, čia mūsų štabai kontratakuoja...

Fronto kareivis, sėdįs priešakinuose apkasuose, dažnai geriau išsaugoja nervus, kaip jo draugas, esantis rezerve ar važinėjantis gurguolėje. Priešakiniam apkase kareivis jaučia pavojų tik tuomet, kai priešas puola; kol puolimo nėra — jis patenkintas ir ramus. Net kai priešas puola, jis nesijaučia bejėgis, nes turi ginklą, kuriuo gali daryti įtakos į kautynes. Rezerve ar gurguolėje vaizdas kitas; ištisas paras čia žmogus dreba, nežinodamas kas darosi priešakyje. Dažnai pasitaiko, kad tuo metu, kai priešakiniai sėkmingai stumia priešą, rezervuose ir gurguolėse staiga pasklinda gandas, kad priešas prasilažė, kad priešas supa, ir taip kyla panika. Tanenbergo kautynių metu vokiečių rezervuose ir gurguolėse du kartu kilo milžiniška panika. Baimės apimti kareiviai bėgo atgal visur skelbdami, esą, ištisus pulkus rusai išmušę ir jiems ant kulnų lipa. Tuo tarpu gi priešakiniai daliniai galutinai baigė doroti rusus...

Kai rusai pirmą kartą traukėsi iš Rytprūsių, labai dažnai Lietuvoje buvo galima sutikti rusų kareivių, kurie įtikinėjo, kad visas jo pulkas išmuštas — jis tik vienas teišlikęs gyvas. Ir dabar dar yra Lietuvoje nemaža žmonių, kurie toms pasakoms tiki. Na, o kiek anuo metu šie bailūs bėgliai visus prigąsdino?

Užnugaris pilnas gandy, pilnas baimės dėl savęs, dėl savo artimųjų fronte. Įtemptas darbas kankina užnugaryje likusius, nes geriausi darbininkai fronte — už juos reikia atidirbti.

Labai mažai yra tokių susiklausiusių ir savo reikalus suprantančių tautų, kaip japonų tauta. Japonas kareivis, būdamas fronte, iš namų gauna tik kovot pasakatinančius laiškus. Namiškiai negraudina kareivio savo kasdieninėmis bėdomis ir linki jam ne sveikam

kailį parnešti, bet būti drąsiu, pavyzdingu Japonijos kovotoju.

Atvirai prisipažinkime, kad mes (kaip ir dauguma pasaulio karių) iš namų, gal būt, gausime visai kitokius laiškus. Mūsų namiškiai dažnai verkšlens, kad viskas pabrango, kad nėra kam laukų dirbti, kad pasirodė šiltinė, kad vaikas kažko karščiuoja, kad trūksta muilo, druskos...

Namiškių bėdas atjausdami, vis dėlto nepamirškime, kad dar didesnės bėdos prispaus namiškius, jei fronto neišlaikysime. Nepamirškime, kad vienintelė laiminga išeitis iš karo, ir visai tautai ir kiekvienam atskiram piliečiui, — karą laimėti. Karą pralaimėjus, namiškių bėdos nesumažės, bet keleriopai padidės, o mums jauniems vyrams visvien reikės kariauti, tik jau prieš o eilėse.

Šaltis kankins mus, pasikvietęs talkon vėją ir lietu. Įtempti žygiai, nemigo naktys, nuolatinis pavojus veiks mūsų nervus. Dienos atrodys mėnesiais, mėnesiai metais.

Nepasisekimai fronte atims greito laimėjimo viltį — karui nesimatys galo. Draugų lavonai ir sužeistųjų vaitojimas nuolat vers galvoti, kad ir tavęs tas pat likimas laukia.

Vadų klaidos mažins jais pasitikėjimą. Karas yra tiek sudėtingas dalykas, kad ir geriausiai parengti vadai tenai, kaip rodo praktika, kartais daro nemažas klaidas. Nenujiena bus, kad būrio vadas pames kryptį ir nuves nepasiruošusį būrį į prieš o ugnį. Pasitaikys, kad artilerija pradės šaudyti savuosius.

Visa tai turėsime išlaikyti. Neapgaudinėkime savęs ir žinokime, kad šitokiose, o ne kitokiose, sąlygose turėsime kovoti. Tačiau ne vaikai ir ne bailūs vergai esame, kad sunkenybių pabūgtume. Kas yra drąsus ir stiprių nervų — kare tas kaip saulė švies kitiems. O tokių vyrų Lietuvai netrūko Nepriklausomybės karo, netruks jų ir ateities kare.

Kas yra silpnas ir bailus... ką gi tam pasakyti? Tokį gal sveikas protas paskatins kovoti ir aukotis. Nes karui kilus — karo neišvengsi. Jei tarpe savo brolių kovot nenorėsi — paims tave priešas savo kariuomenėn, ar numarins badu bei katorginiu darbu belaisvių stovykloje.

Karo mes nenorime — tai kartojame nuolat. Mūsų vyriausybė deda ir dės visas pastangas, kad, net mūsų kaimynams susipiovus, mums nereikėtų kovon maišytis. Bet jeigu kas mus užpuls — mes turime būti pasiryžę nepabūgt nei kulku, nei tanku, nei iperito. Turime išlikti ramūs ir sveikai galvojančios iki galo, nors karas ir dešimt metų tęstųsi, nors kažin koki gandai sklistų. Būkime iš anksto įsitikinę, kad turėsime kare nepasisekimų, kad turėsime kovot alkani, sušalę, sušlapę, nemigę, mirštamai išvargę. Būkime įsitikinę, kad matysime savo šalį prieš o teriojamą, draugus nuo kulku ir ligų žūstančius, kaimus išdegintus, miestus išgriautus. Bet visa tai niekis, jei ištversime iki galo nepakrikę. Naujus pastatysime miestus ir kaimus, iš naujo sukursime mokyklas, kooperatyvus, įmones. Tačiau, jeigu laisvės neteksime — nieko neatstatysime. Išžudys ar ištremis mus priešas iš gimtosios žemės, kad mūsų žemėse savus žmones apgyvendintų. Atims turtą, užgins mokslą, kad lengviau mus vergus valdytų.

Neištvėrę metus kitus karo įtempimo — turėsime iškentėti šimtmečių vergu.

V. Aras

† MŪSŲ NARSIEJŲ VYRAI

Du kartu išgelbėjo patranką

Šalia kitų mūsų narsiųjų vyrų — Vyčio kryžiaus kavalierių, yra ir ats. viršila Jonas Prasauskas.

Ats. viršila Jonas Prasauskas gimė 1897 m. liepos 18 d., Bajoraičių km., Bublelių val., Šakių apskr. 1919 m. kovo 17 d. stojo į 2 baterijos I būrį, kuri tada ką tik dar kūrėsi A. Panemunėje. Tų pačių metų balandžio m. baterijos I būrys tik su dviem patrankomis išvyko į Vilniaus frontą prieš bolševikus. Kartu išvyko ir Jonas Prasauskas. Priešas buvo daug stipresnis ir geriau ginkluotas, tad teko mūsų šeimoms parodyti

Virš. J. Prasauskas

daugiau narsumo ir pasiryžimo. Balandžio 4 d. Lietuvos kariuomenė užėmė Žaslių miestelį ir kai kuriuos aplinkinius kaimus. Po kelių dienų priešas, pajutęs mūsų silpnas pajėgas, pradėjo smarkiai pulti lietuvius. Jų artilerija ypač apšaudė mūsų vienintelį kulkosvaidį, gynusį Žaslius. Sprogstantieji priešo sviediniai pynė aplink kulkosvaidį mirties vainiką. Kulkosvaidžiui teko keisti poziciją. Vos perbėgus į kitą vietą, už kelių minučių krito sviedinys į kulkosvaidžio anksčiau stovėtą vietą. Tik kelių minučių tarpas išgelbėjo kulkosvaidį ir kulkosvaidininkus. Pagaliau smarkiai įkaitęs kulkosvaidis sugedo. Tuo tarpu mūsų baterija šaudė tik iš dviejų patrankų (tik šiame fronte jų ir tebuvo), kurių galingumas, palyginti su priešais, buvo per silpnas. Už tai čia reikėjo sumanumo ir narsumo.

Jonas Prasauskas buvo taikytojas, kuris be paliovos pliekė taikliu šūviu į priešais jėgas. Vykstant tokiam susišaudymui „užspringo“ mūsų viena patranka (neišlėkęs sviedinys liko patrankos vamzdyje). Patranka nuo tankių šūvių buvo tiek įkaitusi, kad reikėjo ją vėsinti šlapiais skudurais. Nesprogęs sviedinys sukėlė didelį pavojų — galėjo sprogti patranka ir palai-

doti šalia esančius karius. Kiti kariai prasišalino, liko tik vienas J. Prasauskas. Jis, nežiūrėdamas gresiančio pavojaus, puolė prie patrankos, įdėjo naują užtaisą ir iššovė. Sviedinys, palėkęs nuo patrankos tik 200 m., sprogo. Šiai baterijai vadovavo karininkas Uogintas, dabar jau pulkininkas, kuris už narsumą kautynėse yra apdovanotas Vyčio kryžiaus ordinu.

(Čia pasakotojas, matyt, sumaišo vietas ir laiką. Jeigu šis įvykis tikrai buvo 1919 m. balandžio mėn. ties Žasliais, tai netiesa, kad patrankos buvo labai įkaitusios. Čia iš patrankų mažai šaudyta, nes trūko sviedinių. Tose kautynėse smarkiai buvo įkaitę tik kulkosvaidžiai ir šautuvai. Šios baterijos patrankų didelis įkaitimas buvo 1919 m. rugpiūčio mėn. ties Eglaine. Patrankų „užspringimai“ buvo keli, todėl nežinia kurį čia turima galvoje. Per keliolika metų ir kovų dalyviai daug ką pamiršta ir todėl, pasakodami užrašėnčiam jų atsiminimus, dažnai supina vieną įvykį su kitu. Ką galima, redakcija dažnai tikrina gautus aprašymus, kai ką nubraukdama bei papildydama iš kitur gaunamomis žiniomis. Todėl rašančiųjų apie pasižymėjusius karius prašome palikti lape 4 cm lauką stambesnioms pataisoms. Redakcija).

Jonas Prasauskas visur pasižymėdavo savo narsumu ir šaltumu. Vėliau dalyvavo kautynėse su bolševikais Dauguvos fronte, 1920 m. su lenkais ties Varena ir Vilniaus fronte. Spalio 10 d. 2 baterija ir 6 pėst. pulkas kovėsi netoli Vilniaus. Pulką puolė lenkai, o baterija ruošėsi savo ugnimi palaikyti savuosius. Tačiau lenkai iš šono ėmė šaudyti į patrankas iš kulkosvaidžių. Paskubomis 3 patrankos spėjo pasitraukti, bet I būrio viena patranka liko visai atviroje vietoje. Jonas Prasauskas tada buvo būrininku. Su 5 narsesniais kareiviais puolė prie patrankos ir 12 šūvių taiklia ugnimi išsklaidė priešą ir tuo būdu buvo išgelbėta patranka.

Jonas Prasauskas 1920. IV. 1 d. buvo pakeltas į jaun. puskarininkio laipsnį ir paskirtas būrininku, 1920. XI. 1 d. į puskarininkio, o į viršilos 1921. XII. 1 d. Be to, J. Prasauskas pasižymėjo ir taikliu šaudymu. Už narsumą ir sumanumą kautynėse apdovanotas Vyčio kryžiumi. Į atsargą išėjo 1923. I. 8 d. Dabar ats. viršila Jonas Prasauskas yra Lekėčių nuovados viršininku ir Lekėčių šaulių būrio vadu.

Juozas Astrauskas

ITALŲ SPAUDA OBJEKTYVI LIETUVOS ATŽVILGIU

Italų spauda paskutiniu laiku deda nemaža informacijų apie Lietuvą ir tai iš objektyvių šaltinių. Ypač platų atgarsį rado italų spaudoje žinios apie incidentą su lietuvių lenkų administracijos linijos gairės perkėlimu. Ne tik Romos, bet beveik ir visi provincijos laikraščiai įsidėjo Stefani agentūros perduotą „Eltos“ pranešimą tuo reikalu. Tik kai kurie laikraščiai grėta to pranešimo įsidėjo ir lenkų „versiją“, pagal kurią gairė būtų perstatę lietuviai, o lenkai kreipėsi į lietuvių įstaigas dėl tos gairės atstatymo ir negavę atsakymo. Dabar, incidentą likvidavus, tie laikraščiai paduoda likvidavimo būdą, pažymėdami, kad anksčiau paskelbta lenkų „versija“ buvo oficialus lenkų komunikatas.

Tankų atsiradimas ir jų naudojimas didžiajame kare

Gyvenime gan dažnai minimos bei švenčiamos vienos ar kitos sukaktuvės, iš kurių vienos pastebimos ir plačiai minimos, o kitos praeina visai nepaminėtos. 1936 metais rugsėjo 15 d. suėjo 20 metų, kai pirmą kartą karo istorijoje buvo panaudotas naujasis ginklas — tankas.

Nuo tos dienos tankų tobulėjimas vis žengia sparčiau žingsniu pirmyn. Suprantama, kad ginklas, kuris žymiai prisidėjo prie didžiojo karo išsprendimo ir jame įgavo pilietines teises, negalėjo būti po karo pamirštas. Atvirksčiai, karo žinovai ateities kare tankui priduoja žymiai didesnę reikšmę.

Ne vienam kyla klausimas, kas privertė tankus statydinti, ir kodėl jie neatsirado anksčiau.

Didysis karas užsitęsė žymiai ilgiau, negu manė karo žinovai. 1914 metų pabaigoje stabilizuojasi prancūzų — vokiečių frontas, ir abi pusės išsėdi apkasuose apie 3 su puse metų.

Nuolat augant sunkiųjų kulkosvaidžių skaičiui, vis didėjant vielų kliūčių eilėms ir artilerijos galingumui bei kiekiui, taip sustiprėjo gynimas, kad jo pralaužimas frontiniu smūgiu liko ypatingai sunkus. Sparnų, kuriuos būtų galima apeiti, nebuvo, nes prancūzų — vokiečių frontas vienu sparnu rėmėsi į jūrą, o kitu į neutralią Šveicariją.

Pradžioje karo prancūzų pėstininkų batalionas neturėjo nė vieno rankinio kulkosvaidžio, o praslinkus dviems metams (1916 m.) jau turėjo 24, 1918 m. — 36 rankinius kulkosvaidžius; sunkiųjų kulkosvaidžių padaugėjo nuo 2 iki 8 ir 12. Tuo būdu pėstininkų bataliono ugnies galingumas, nors jo kovotojų skaičius sumažėjo nuo 1000 iki 650 kovotojų, iki 1916 metų padidėjo 2½ kartų. Nugalėti stiprią šautuvų ir kulkosvaidžių ugnį, kuri buvo leidžiama giliai įsikusių kovotojų, reikėjo stipresnių ugnies priemonių, ir tai buvo artilerija. Bet ir artilerija nesugebėjo pilnumoje nuslopinti įsikusių apkasuose ir pasislėpusių blindazuose pėstininkų, nors jos skaičius ir galingumas žymiai padidėjo.

Laikiniai nuslopinti pėstininkų ugnies taškai puolantių pėstininkų atakos metu visuomet atgydavo, nes puolantių artilerija buvo priversta perkelti ugnį, kad nenukentėtų savo atakuojantieji pėstininkai.

Pradžioje karo prancūzų artilerijoje iš viso buvo 15% sunkiųjų pabūklų (iš 4648 — 348), o pabaigoje karo jų priskaičiuodavo iki pusės (iš 12,000 — 5743 arba 47%).

Artilerija augo todėl taip sparčiai, kad ji buvo vienintelė priemonė naikinti dengtus ugnies taškus ir pėstininkų uždangas.

Jau 1915 m. prancūzai pralaužimui fronto sutelkdavo iki 70 pabūklų į kilometrą puolamo vokiečių fronto, o artilerijos parengimas tęsėsi 3—6 dienas ir išsikvodavo iki 1 tonos sviedinių kiekvienam fronto kilometrui.

Vėliau, 1917 m., buvo sutelkiama 1 kilometrui fronto iki 180 pabūklų, o sviedinių išsikvodavo iki 6 tonų vienam puolamo fronto kilometrui.

Bet visos šios priemonės neduodavo reikalingų rezultatų, nes ilgas artilerijos parengimas ginančiai pusei aiškiai parodydavo išrinktą puolimui barą ir leisdavo gynimą sustiprinti rezervais, o užpakalyje organizuoti naujas ginamas pozicijas; kitaip sakant, puo-

limas neturėdavo netikėtumo. Tokio ilgo artilerijos parengimo metu pirmoji apkasų linija susilygindavo su žeme ir, palyginti, lengvai būdavo užimama. Bet užpakaly pirmos apkasų linijos visuomet pasirodydavo nauja — antra apkasų linija, visai artilerijos nepaliesata. Artilerijos parengimo metu apšaudant pirmą apkasų liniją, priešas pilnai suspėdavo įrengti trečią apkasų liniją, ir taip pėstininkams atakuojant pirmą apkasų liniją, ginantysis iš gilumos paleisdavo stiprią, gerai organizuotą kulkosvaidžių ugnį, kuri paraližudavo tolimesnį puolimą.

Stipriai išsiplėtus gynimui gilumon ir padaugėjus pėstininkų ugnies priemonėms, iš artilerijos buvo pareikalauta tiek daug uždavinių, kad ji, nežiūrint į stiprų jos augimą, pasirodė bejėgė juos įvykdyti ir nesugebėjo padaryti kelių puolantiems pėstininkams, pakankamai plačiame bare, puolant gerai gilumon organizuotą ginamąją poziciją. Sėkmingai praveisti puolimą plačiu frontu negalėjo nei pėstininkai, nei jiems padedančioji stipri artilerija. Tam nebuvo reikalingų jėgų nė priemonių.

Išvadoje galima pasakyti, kad 1914 — 1916 metų puolimų periode nepasisekimo priežastys buvo šios:

1. Dėl ilgai trunkančio artilerijos parengimo aprežtame bare, būdavo prarandamas puolimo netikėtumas.

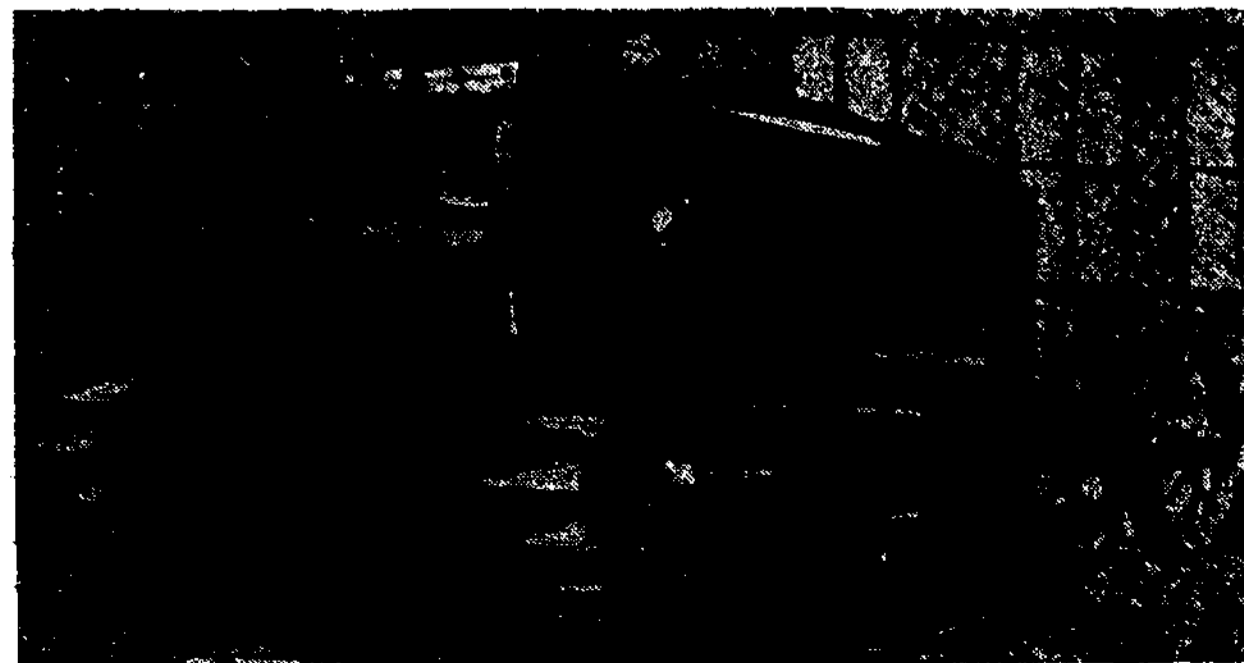
2. Artilerija nesugebėjo sunaikinti visus besiginančiųjų pavojingus pėstininkams ugnies taškus, ypač užpakaliniuose šlaituose, o puolantieji pėstininkai, remdamiesi vien tik savo ugnies priemonėmis, buvo bejėgiai prieš užsilikusius priešų ugnies taškus, kas buvo priežastimi nepakankamo veiksmų greitumo.

3. Artilerija nesugebėjo pakankamu skaičiumi aktyviai remti pėstininkus ugnimi iki galutinio jų puolimo tikslo, todėl dažnai pasitaikydavo, kad artilerijos ugnis atitrūkdavo nuo pėstininkų judesio.

4. Puolantieji nesugebėdavo persiskverbti per visą gynimo gilumą, dėl pirmiau išdėstytų trijų priežasčių.

Sunkus karo patyrimas aiškiai parodė, kad palyginę techniškas puolimo priemones su įrengtu gynimu, pamatysime puolimo priemonių silpnumą ir, kad jos nesugebės laiduoti užsisėdėjusių išėjimą iš apkasų gyvajai jėgai.

Reikėjo surasti naujų puolimo priemonių. Pradžioje 1915 m. toje srityje prasideda nauji bandymai. 1915 m. balandžio 22 d. vokiečiai pirmieji panaudojo nuodingąsias dujas. Po trumpo laiko sąjungininkai

Pirmasis karo istorijoje tankas „Mažasis Villi“

jiems atsako tuo pačiu. Toliau vokiečiai cepelinų puolimais ant Londono ir Paryžiaus bando išspręsti karą, o po to skelbia negailėstingą povandeninį karą, tikėdami tuo paraližuoti Angliją; bet rezultate atranda naują priešą — Jungtines Amerikos Valstybes. Pagaliau prieš 20 metų, 1916 m. rugsėjo 15 d., ties upe Somme sąjungininkai pirmieji panaudojo naują ginklą — tankus.

Anglijoje tankų statybos iniciatoriumi laikomas lordas Čerčillis. Toliau plėsdamas šią mintį, anglų pulkininkas Sventonas siūlo šarvinę dėžę statyti ant amerikoniško Cholto vikšrinio traktoriaus, kad galėtų ardyti vielų kliūtis ir pereiti per apkasus.

1915 m. rugsėjo pradžioje tokios mašinos projektas buvo pateiktas lordui Čerčilliui, peržiūrėtas ir pastatytas inžinierių Villiamo Trittono ir Vilsono „Foster“ dirbtuvėse, Linkolno mieste.

Šią pirmą mašiną pavadino „Mažasis Villi“ (žiūr. brėž. Nr. 1), kuris bandymuose pasiekė nepatenkinamus rezultatus ir buvo nepriimtas. Tais pačiais metais, pagal tų pačių inžinierių projektą, buvo pastatyta nauja sunkesnė mašina ir pavadinta „Didysis Villi“, iš kurios išsiplėtė pirmas kautynėms skirtas tankas, pavadintas „M—I“ (žiūr. brėž. Nr. 2). Jo duomens: svoris — 28 tonos, maksimalus greitis — 6 km/v. Veikimo radiusas — 20 km, nugalėdavo griovį 3,5 m pločio ir pakilimo — 40°, tarnybą sudarė 8—12 žmonių. Ginkluotas dvejopai: „vyriškas“ — dvejais 57 mm pabūk-

Anglų sunkusis tankas „M-I“

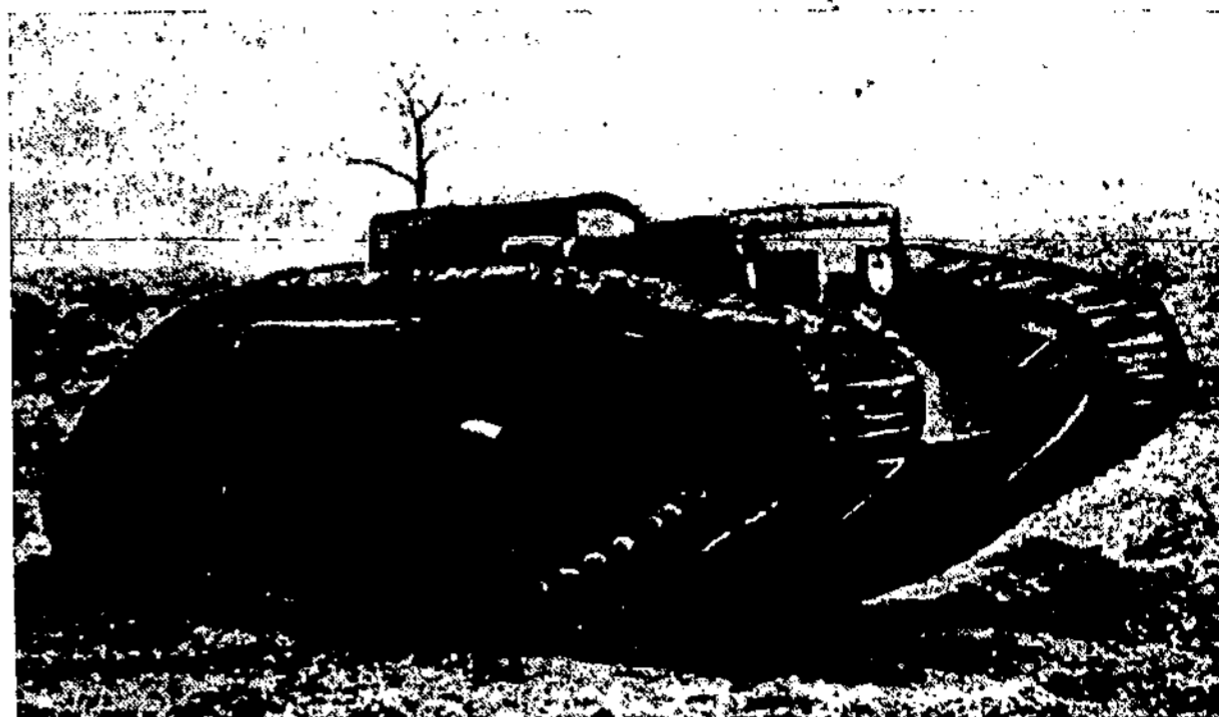
lais ir 3 kulkosvaidžiais ir „moteriškas“ — 5 kulkosvaidžiais.

„M—I“ buvo išbandytas 1916 m. vasario 2 d., priimtas kaip tinkama kovos mašina ir užsakyta pagaminti 100 tokių mašinų. Iš jų rugpiūčio 13—30 d. pirmieji 50 tankų buvo išsiųsti Prancūzijon į frontą.

Visa tankų statyba ir jų panaudojimas pirmoms kautynėms buvo laikoma didžiausioj paslaptį, kad įneštų priešui didesnę netikėtumą. Tam tikslui anglai šias mašinas pavadino „tank“, tai reiškia bakas, cisterna. Kad išlaikytų dar didesnę slaptumą, tankai buvo įkalamai į dėžes, o ant jų uždėtas klaidinantis užrašas: „Bakai rusų armijai“. Tokiam pavidalė tankai buvo siunčiami į frontą, o istoriškas tanko vardas liko iki šiai dienai.

1916 m. rugsėjo 15 d. pirmą sykį karo istorijoje kautynėse ties upe Somme pasirodo anglų tankas „M—I“. Kautynėms buvo paskirti 49 tankai. 10 tankų nebuvo panaudota dėl mechaniškų trūkumų. Tik 32 tankams pasisekė pasiekti išeities ribą, likę 17 tankų pasiliko pakeliui, sugedus tanko mechanizmui. Prasi-
dėjus puolimui iš 32 tankų 18 liko išeities riboj, dėl

tanko mechaniškų kliūčių ir kautynėse dalyvavo tik 14 tankų, o iš jų tik 3 tankai atliko uždavinį. Jau šiose nenusisekusiose kautynėse galima buvo pastebėti puolamus galimumus naujojo ginklo. Vienas iš tankų, puldamas vokiečių apkasus, intensyviai šaudė abipusiai kulkosvaidžių ugnimi ir tuo privertė apie 300 vokiečių karių pasiduoti nelaisvėn. Antras tankas įėjo į kaimą Gedekur ir puolė vokiečių bateriją, bet, sunaikinęs vieną pabūklą, pats žuvo nuo tiesaus artilerijos sviedi-

Anglų sunkusis tankas „M-IV“

nio pataikymo. Rugsėjo 25 — 26 d. ties upe Somme antrą kartą panaudojami tankai, bet taip pat neduoda norimų rezultatų. Iš 13 panaudotų tankų 9 tankai įklimpo artilerijos sviedinių išknaisiotose duobėse, dar nepriėję iki apkasų, kiti prasiveržė per vokiečių apkasus, bet artilerijos ugnies buvo išvesti iš rikiuotės. Čia pastebėtas irgi atskiro tanko galingumas, kuris savo kulkosvaidžių ugnimi privertė 8 karininkus ir 362 vokiečių kareivius pasiduoti nelaisvėn. Tuo tarpu anglų puolantis pulkas, padedant tankams, mažiau negu per vieną valandą užėmė vokiečių pirmuosius apkasus 1¼ klm pločiu ir tam puolime žuvo tik 5 žmonės.

Paskutinį kartą 1916 m. anglų tankai dalyvavo kautynėse lapkričio 13—14 dieną ties upe Ankr. Pirmą kautynių dieną visi panaudoti 5 tankai įklimpo purvan. Kitą dieną iš 3 išėjusių iš purvyno tankų vienas buvo išvestas iš rikiuotės artilerijos ugnimi, o likę du vėl įklimpo purvynan prieš pačią vokiečių pagrindinę ribą. Bet vis tiek savo kulkosvaidžių ugnimi jie suspėjo demoralizuoti vokiečių pėstininkus ir kautynės pasibaigė tuo, kad anglai nedideliame bare paėmė 400 vokiečių belaisvių.

Pirmuose tankų puolimuose nebuvo tinkamai išdirbto puolimo metodo, neįvertinta vietovė ir tankų techniškai savumai. Visai mažas tankų skaičius panaudotas, palyginti, plačiame bare ir nepalankioje vietovėje negalėjo duoti norimų rezultatų, be to, ir pėstininkai su tankais nebuvo pilnai supažindinti.

Po tankų puolimų vokiečiai pradeda visu smarkumu organizuoti prieštankines priemones, o sąjungininkai pagamina visą eilę naujų tankų: „M—II“ „M—III“ ir tapusi pagrindine anglų mašina „M—IV“, kurios duomens buvo tokie: svoris — 28to, maksimalus greitis iki 6,5 km/v, šarvų storis — 7—12 mm. Veikimo radiusas iki 25 km, įgulą sudarė 7 žm., ginkluotas — 57 mm 2 pabūklais ir 4 kulkosvaidžiais Liniso sistemos, tai „vyriškas“ tankas, o „moteriškas“ — ginkluotas 6 kulkosvaidžiais (žiūr. br. Nr. 3).

(Bus daugiau)

J. Itn. Pečiūra

Telefonijos pagrindai

Žodis telefonas yra sudarytas iš dviejų graikiškų žodžių: tele — toli ir fonos — garsas. Apskritai, telefonas reiškia garso perdavimą į toli.

Kad perduotume garso į toli — reikia: 1) suvirpinti orą, 2) tuos virpesius perduoti į toli. Orą suvirpina mūsų gerklės stygos, o į toli virpesiai perduodami elektros srovės pagalba.

Kalbos virpesių perdavimui ir priėmimui vartojami aparatai, vadinami telefono aparatais. Pirmąjį, visai paprastą, telefono aparatą išrado amerikietis Bell 1876 metais.

Telefonas labai plačiai yra pritaikytas kariuomenės ryšiams. Tai pagrindinė ryšio priemonė. Kiekvienas ryšininkas, kad būtų geru telefonistu, turi gerai pažinti telefono aparatus ir mokėti jais naudotis kautynių lauke.

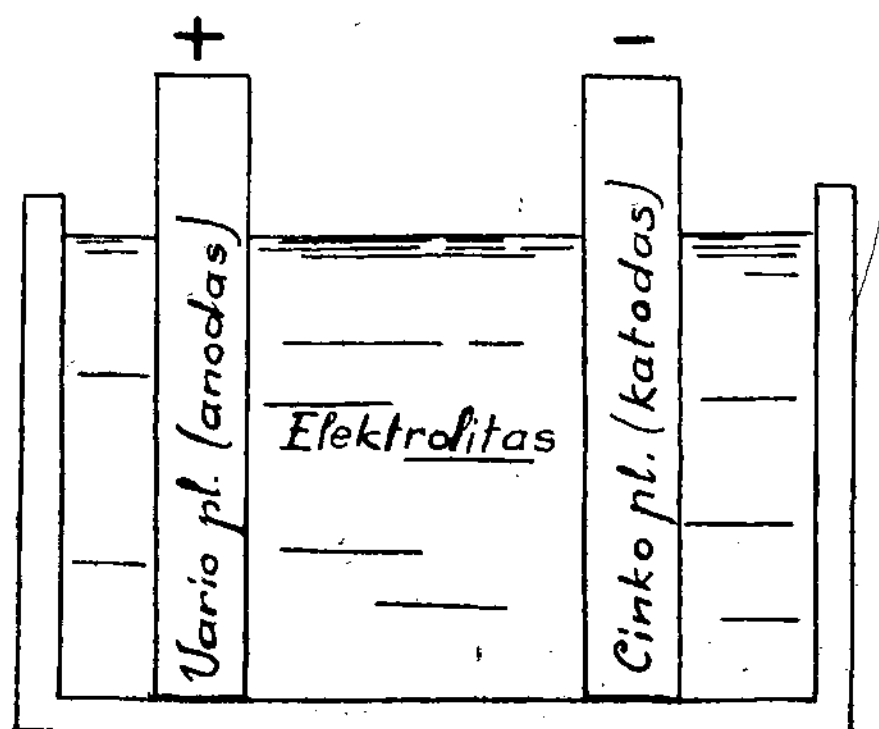
Elektros elementai. Kas sudaro elektros srovę?

Kiekvienas kūnas (medžiaga) sudarytas iš labai mažų dalelių, kurios vadinamos molekulėmis. Jų yra daugybė rūšių, kitaip sakant, tiek, kiek yra kūnų rūšių. Molekulės sudarytos dar iš mažesnių, cheminiai sujungtų dalelių — atomų. Iš ko susidaro atomai — yra kelios nuomonės. Viena nuomonių yra ta, kad atomai sudaryti iš elektriškų dalelių, kurių yra dvi rūšys: elektronai ir protonai. Protonai sudaro atomo branduolį, o elektronai skrieja apie protonus ir stipriai prie jų laikosi. Kai kurių kūnų atomai gali turėti elektronų perteklių arba nedateklių. Jei kūnas turi elektronų perteklių, žymimas „+“, jei nedateklių — „—“. Sujungus tokius du kūnus laidininku, elektronai stengsis išsilyginti, panašiai, kaip vanduo, sujungus vamzdžiu pilną indą su nepilnu. Šis elektronų tekėjimas sudaro elektros srovę.

Paprasčiausiu būdu gauti srovę vartojami elektros elementai. Pirmąjį elementą sugalvojo prieš šimtą su viršum metų italų fizikas Volta.

Elementas tai indas, pripiltas tam tikro skystimo, į kurį įstatytos dvi nevienodo metalo plokštelės.

Volto elementas padaromas taip: į indą pripilame vandens. Į vandenį įpilame truputį sieros rūgšties. Išmaišome. Į gautą tirpinį įmerkiamo vieną vario (Cu) ir vieną cinko (Zn) plokštelę taip, kad jos tarp savęs nesusisiektų. Dabar elemente darosi štai kas: sieros rūgštis suskyla taip, kad vienos molekulės turi elektronų perteklių, kitos nedateklių. Po to šios molekulės neria prie plokštelių ir vario plokštelėje padaro elektronų nedateklių, cinko — perteklių.

1 brėž.

1 brėžinyje yra paprasčiausias Volto elementas. Elemento skystimas vadinamas elektrolitu. Laidininko plokštelės — elektrodais. Plokštelių galai, kurie kyšo virš elektrolito, vadinami elemento poliiais.

Molekulės su elektronų pertekliu sudaro lyg ir spaudimą užpildyti kūną, kurio molekulės turi elektronų nedateklių. Tas elektronų spaudimas vadinamas potencialu. Vadinasi, tarp abiejų plokštelių (elektrodų) yra potencialų skirtumas, dažnai vadinamas įtampa arba elektrovare jėga.

Sujungus abu elemento polių, tekės elektros srovė (elektronai) nuo cinko plokštelės „+“ į vario plokštelę „—“. Seniau manyta atvirkščiai, kad srovė teka nuo vario plokštelės ir ji žymima „+“ į cinko plokštelę, kuri žymėta „—“. Kad nebūtų painumo vartojant senas ir naujas knygas apie elektrą, ir dabar žymima vario plokštelė „+“, cinko „—“. Vietoje vario gali būti ir anglies plokštelė.

Sujungus abu polių laidininku, padaromas elektronams takas, kuris vadinasi elektros grandinė. Vario arba anglies plokštelės polių vadinasi anodas, cinko — katodas.

Tekant srovei eikvojasi cinko plokštelė ir elektrolitas. Elemento išsieikvojimas pareina nuo srovės dydžio: kuo srovė didesnė, tuo greičiau išsieikvoja elementas, panašiai kaip sujungus vieną pilną indą vandens su tuščiu indu: kuo srovė bėgs didesnė, tuo vanduo greičiau išsilygina.

Srovės dydis matuojamas amperais (A). Vienas amperas = 1000 miliamperų. Kalbos perdavimui telefono aparatuose reikia turėti srovę — 0,1 A.

Įtampa matuojama voltais (V). 1 V = 1000 milivoltų = 0,001 kilovolto.

Perbėgęs srovės kiekis matuojamas kulonais (Q). Jei srovės dydis bus = 1 A, tai per 1 sek. perbėgs 1Q.

Elektros varža. Elektronams tekėti kliudo daugiau ar mažiau kitos molekulės. Tas jų pasipriešinimas vadinamas elektros varža. Elementas tuo būdu turi vidaus ir išorinę varžą. Varža yra proporcinga laidininko ilgiui ir atvirkščiai proporcinga jo storiui. Kūnai, kurių varža tokia didelė, kad visai nepraleidžia elektros srovės, vadinasi nelaidininkai. Varža matuojama omais.

Elektros srovė žymima raide I, įtampa — E, varža — R. Srovės dydį galima apskaičiuoti pagal formulę $I = \frac{E}{R}$

Elementų polerizacija. Veikiant elementui, apie anodą susidaro grupės burbulų, kurie padidina elemento vidaus varžą. Šis reiškinys vadinasi polerizacija.

Depolerizacija vadinasi polerizacijos pašalinimas. Polerizacijai šalinti yra keli būdai, pav., nubraukiant susidariusių dujų burbulus šepetuku. Galima anodą apsupti tokia medžiaga, kuri susidarancias dujas naikina. Tai patogus ir nebrangus būdas.

Elementų srovė $I = \frac{E}{R_1 + R_v}$; R_1 yra išorinė elemento varža, R_v — vidaus varža. Elementui dirbant, vidaus varža didėja dėl polerizacijos ir elektrolito kitimo.

Įtampos puolimas. Ta elektrovaros jėga, kuri išseikvojama srovei varyti, vadinama įtampos puolimu. Įtampos puolimas yra elemento viduje ir išorinėje grandinėje. Darbo įtampa bus ta, kuri liks atmetus įtampos puolimą elemento viduje.

Įtampa matuojama voltmetru. Senų elementų vidaus varža labai staigiai didėja, todėl jų įtampą reikia matuoti darbo metu.

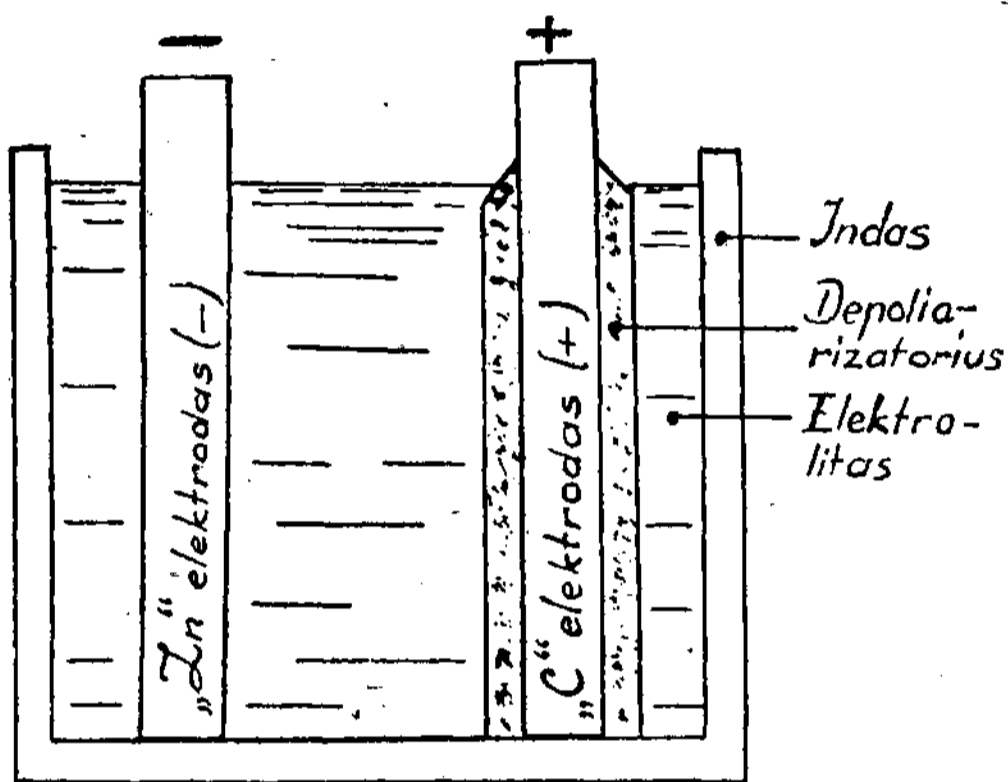
Elementai, nors yra brangūs, tačiau dėl savo paprastos priežiūros ir lengvo pritaikymo aparatams, plačiai naudojami telefono, telegrafo, radio ir optikos aparatuose.

Kariuomenės reikalams dažniausiai vartojami Lec-lanche (Leklanše) tipo šlapi arba sausi elementai.

Šlapias Leklanše tipo elementas.

Jo sudėtinės dalys yra šios:

- 1) indas,
- 2) elektrolitas — našatyrio druskų tirpinys NH_4Cl ,

2 brėž.

3) elektrodai: anodas — anglies stiebelis, katodas — cinko plokštelė arba indas,

4) depoliarizatorius mangano dvideginis. Sumažinimui elemento vidaus varžos į jį primaišoma grafito miltelių.

Šio elemento elektrovarė jėga $= 1,5 \text{ V}$. Šlapias elementas lauko sąlygoms netinka, tam tikslui yra pagaminti sausi elementai. Jų yra trys rūšys:

1) tik iš pažiūros sausi, tikrumoje šlapi. Elektrolitą sudaro našatyrio druskoje primirkusios piūvenos.

2) elementai, kurių viduje visos dalys paruoštos ir parengiant veikti reikia tik pripilti į elementą vandens. III rūšies elementų elektrolitas laikomas atskirai nuo elektrodų.

I rūš. elementai (visai parengti) nepatogūs tuo, kad patys per 0,5—1,5 metų išsieikvoja. II rūš. nepatogūs tuo, kad parengimas darbui trunka apie 24 val. Be to, reikia ypatingai saugoti nuo drėgmės, nes esant viduj sausas elektrolitas gali sudrėgti ir tada elementas eikvosis. III rūš. patogiausie elementai. Nevartojant jų, dalys visai negenda. Užtaisymas greitas. Druska laikoma atskirai. Užtaisomi taip: paimti 10 tūrių vandens ir įpilti 1 tūrį druskos (našatyraus). Druskai sutirpus mišinį supilti į elementą. Kada viduj esančios piūvenos elektrolite permirksta ir vandens daugiau negeria, elementas yra parengtas.

Šio tipo elementai naudojami mūsų kariuomenės telefono aparatuose. (Aparato brėžinys atskiroje schemoje).

Pasenusių elementų atgaivinimas. Elementas negali būti atgaivintas, kai yra sunaudotas jo depoliarizatorius arba cinkas. Jei elemento išgaruoja tik elektrolitas, jis gali būti atgaivintas. Atgaivinimui reikia į elementą pripilti našatyrio druskos tokio pat tirpinio, kaip ir užtaisant elementą. Jei nėra tokio tirpinio, reikia pripilti gryno vandens. Jei elementas buvo tik išdžiūvęs, ši priemonė padės, ir elementas po kelių valandų taps tinkamu naudoti. Sunaudotą elementą lengva pažinti iš jo vieno ar net kelių šonų išsipūtimo, kas reiškia, kad cinko indo sienelės prakiūro ir elektrolitas jau išeina į kartoninę dėžutę. Tokį elementą pataisyti jau negalima.

Elementas skaitomas tinkamu, jei jo darbo įtampa U yra nemažesnė kaip 0,7 Volto.

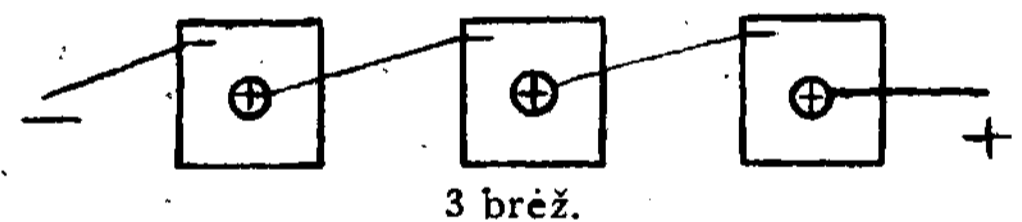
Elementų priežiūra. Žiūrėti, kad elementų poliai tarp savęs nebūtų trumpai (betarpiškai) susijungę. Užtaisant vanduo turi būti švarus. Skylutė elektrolitui pilti turi būti užkimšta. Dujoms išeiti stikliukas turi būti visad atviras. Nenaudojami elementai turi būti sausoje vietoje. Ant elementų neturi kristi saulės spinduliai. Temperatūra didelės svarbos neturi, tačiau reikia žiūrėti, kad nesutrūktų elementų smala.

Elementų baterija. Keli sujungti tarp savęs elementai sudaro bateriją. Elementai gali būti jungiami: paeiliui, lygiagrečiai ir mišriai. Paeiliui jungimas bus tada, kai elementai jungiami vienas su kitu priešingais poliais. (3 brėž.).

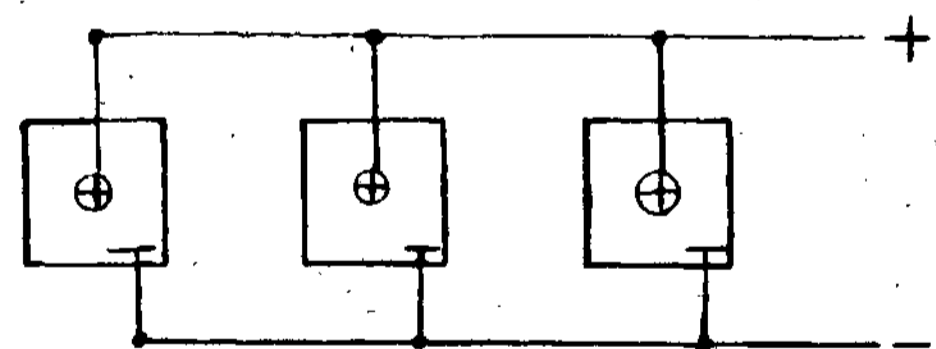
Lygiagrečius — kai elementai jungiami viens su kitu vienodais poliais. (4 brėž.).

Mišrus — kai baterijoje yra paeiliui ir lygiagrečiai sujungtų elementų. (5 brėž.).

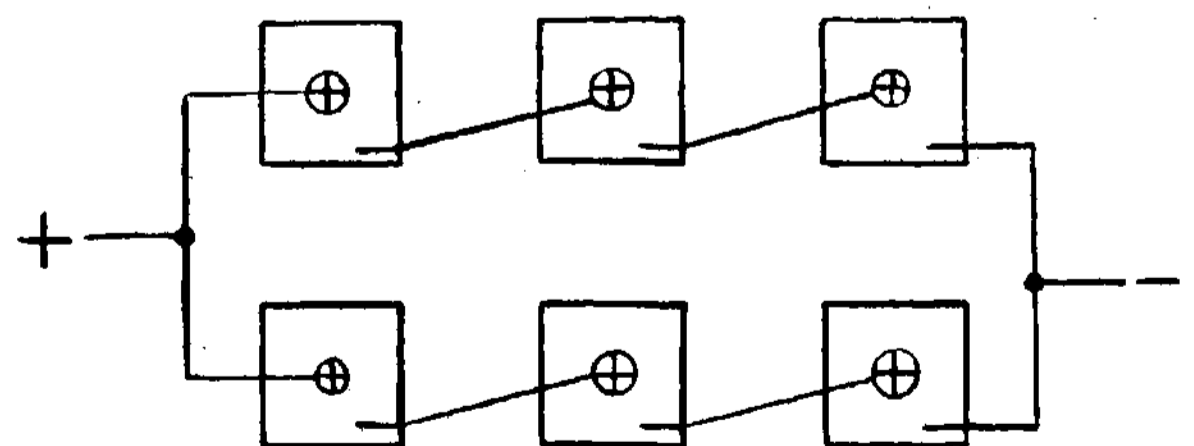
Elementai į bateriją paeiliui jungiami tada, kada reikia gauti didesnę įtampą. Ji padidės tiek kartų, kiek baterijoje bus paeiliui sujungtų elementų, o išorės varža tiek pat kartų sumažės.

3 brėž.

4 brėž.

5 brėž.

Įtampa baterijos, kurią sudaro lygiagrečiai sujungti elementai, lieka tokia pat, kaip ir vieno elemento, bet vidaus varža mažinama tiek kartų, kiek jungiama elementų.

(Bus daugiau)

J. Itn. Dulké

Mylėk artimą kaip pats save!

Šitie giliai prasmingi žodžiai mus ragina neapsiriboti vien tik savimi, bet rūpintis ir kitais, kuriems gyvenimo dalia yra sunkesnė ir jiems reikalinga nuoširdi artimo pagelba. Visa tai iškyla ypač šiuo metu, kai šaltis ir alkis klebena į vargdienių lūšnas. Jų sunkus gyvenimas darosi dar skaudesnis žiemos mėnesiais, kada reikia ne tik pavalgyti, bet ir šilčiau apsirengti bei pakūrenti savo pastogę. Juk vargdienių žmonių niekur netrūksta. Jų netrūksta ir pas mus. Apskaičiuojama, kad vien tik Kaune yra apie 7.000 žmonių, kuriems reikalinga skubi artimo pagelba. Apskričių miestuose ir kaimuose vargę atsidūrusių žmonių yra mažiau, tačiau jų nemaža yra ir mažesniuose miesteliuose.

Matydamas šių žmonių vargą, jau gruodžio mėn. pradžioje ministeris pirmininkas Juozas Tūbelis buvo sukviets valdžios, savivaldybės ir visuomeninių organizacijų atstovus, kurie sudarė vyriausiąjį žiemos pagelbos komitetą, o apskričių miestuose ir valsčiuose susidarė vietiniai žiemos pagelbos komitetai. Jų pastangomis, prieš Kalėdų šventes pravesta pirmoji didžioji žiemos pagelbos rinkliava davė neblogų vaisių. Visuomenės aukomis sušelpa keli tūkstančiai žmonių. Tačiau pagelbos reikalingų dar yra nemaža, o surinktosios aukos jau pasibaigė. Reikia naujų aukų. Žiemos pagelbos komitetai šiuo metu pradeda naują akciją antrajai didžiajai rinkliavai, kuri numatoma prieš Velykų šventes. Drauge vyr. komitetas išleido žiemos pagelbos ženklus, kurie šiuo metu platinami bankuose. Įvairių įstaigų bei žmonių tarnautojai artimo pagelbai apsidėjo tam tikru procentiniu mokesčiu nuo gaunamų algų.

Kaip matome, artimo meilės jausmas pas mus yra gana gyvas ir nuoširdus. Vargo ar nelaimės ištiktiems padėti yra didelė žmogaus dorybė, kuri turi būti nuolat ugdoma. Kariams šios dorybės nestinga. Dažnai skaitome pranešimų, kad kariai vienur ar kitur net savo mėnesinį atlyginimą paskiria svarbiesiems tautos gyvenimo reikalams, čia ginklų fondui, čia Vilniaus Geležiniam Fondui, žiemos pagelbai. Tai yra aiškus įrodymas, kad mums rūpi savo ateitis ir jos žydėjimas. Ji bus dar gražesnė, pilnesnė, kai jos grožį pajus visas kraštas, visi jo gyventojai ir ypač tie, kuriuos šiandien spaudžia sunki likimo ir vargo našta. Siekdami sukurti skaidresnę krašto ateitį, be kitų svarbių gyvenimo reikalų, padėkime ir skurdo naštos nusikratyti mūsų broliams bei kaimynams. Tegul mūsų pagelbos ranka būna duosni, nuoširdi ir šilta visiems jos reikalingiems.

Be abejo, brangūs karių centai ir žiemos pagelbai — bus daugiau moralinė parama, ryškiai rodanti, kad ir tėvynės gynėjams taip pat rūpi opiausieji visos tautos bei valstybės reikalai.

Valstybės Prezidento dovana žiemos pagelbai

Respublikos Prezidentas A. Smetona, atjausdamas vargšus, kurie paliesti šio negailestingo šalčio, ir reikalingus materialės paramos, padovanojo žiemos pagelbai visą medžioklės lobį, tiek kiškius, tiek ir lapės, kurie buvo nušauti sausio 27 d. Respublikos Prezidento miškų rezervate, Kauno urėdijoje. Šis gražus pavyzdys ryškiai rodo, kaip galima rasti įvairių progų ir

būdų sušelpiti vargstantį artimą materialiniu atžvilgiu sunkiausiais momentais.

Medžioklėje dalyvavo pats Respublikos Prezidentas A. Smetona, Krašto Apsaugos Ministeris plk. inž. S. Dirmantas, Žemės Ūkio Ministeris Putvinskis, Švietimo Ministeris prof. Tonkūnas, viešėjęs Kaune Rygos burmistras Lepinis, Kauno burmistras ats. plk. Merkys, Žemės Ūkio Ministerijos generalinis sekretorius p. Grigaliūnas, Respublikos Prezidento kanceliarijos viršininkas Dr. Bielskus, brig. gen. Tallat-Kelpša, brig. gen. Papeliučka, Prezidento asmens adjutantas plk. ltn. Šliogeris, Dr. Zaunius, Miškų departamento direktorius p. Rukuiža, plk. Talevičius, gen. št. plk. Kiršinas ir ats. plk. Musteikis.

Lapės nušovė Krašto Apsaugos Ministeris plk. inž. Dirmantas, Švietimo Ministeris prof. Tonkūnas, brig. gen. Tallat-Kelpša ir Miškų departamento direktorius p. Rukuiža. Buvo nušauta apie 50 kiškių ir 4 lapės.

Respublikos Prezidentas A. Smetona per tą medžioklę yra nušovęs kelis kiškius. Per vieną varymą nušovė net 3 kiškius. Nors miškas nedidelis, ir medžioklė užtruko nuo 9 val. ligi 13 val., bet miškas kiek kiškiais, tiek ir lapėmis buvo turtingas.

Per šį sezoną kai kurie iš žymesnių medžiotojų yra nušovę po būrį lapių. Švietimo ministeris Tonkūnas yra nušovęs 8, Žemės ūkio ministeris Putvinskis — 7 ir miškų departamento direktorius Rukuiža — 8.

Būtų gera, kad Valstybės Prezidento pavyzdį pasektų ir kiti medžiotojai ir nors vienos dienos nukautą lobį atiduotų žiemos pagelbai. Bet kadangi kiškių medžioklė (kurių žvėrelių daugiausia nušauinama) jau pasibaigė sausio 31 d., tai kad medžiotojai tatai padarytų nors ateity, o dabartiniu metu galėtų kiekvienas prisidėti prie šio kilnaus tikslo kaip nurodo ir kviečia Žiemos Pagelbos pirmininkė ponja Smetonienė, nupirkdami nors po keletą centų markučių specialiai išleistų žiemos pagelbai. Tiek pat būtų gera, kad šiam kilniam tikslui prisidėtų prie kvietimo ir kariai, įsigydami už kiek kas pajėgia žiemos globai markučių. Juk kariai visur ir visuomet parodo kitiems pavyzdį ir reikalingo didesnio nuoširdumo. Parodykime vargšams tą nuoširdumą ir dabar, netikėtai užklupus žiemos šalčiams.

Mjr. Narušis

Valstybės Prezidento medžioklės laimikis žiemos pagelbai S. Narušio nuotr.

Darbas ir judrumas — blaivumo laidas

Žmogus kuria savo ateitį dar būdamas jaunas, kada alsuoja gyvybe ir jaunuolišku entuziazmu. Visas pasitaikančias gyvenimo kelyje kliūtis nugali ir žengia į šviesesnį rytojų. Tačiau vargas tam jaunuoliui, kuris pusiaukelyje sustos, susmuks ir gyvenimo entuziazmas be laiko jį apleis. Tokiam belieka tik vienas kelias — atgal nuo šviesesnio rytojaus į niūrų sustingimą, į gyvenimo vakarus.

Daug kliūčių pasitaiko jaunuoliui, žengiančiam į šviesesnį gyvenimą, kuriančiam savo ateitį, bet tarp jų viena didžiausių kliūčių yra visos žmonijos rykštė — girtavimas. Įsitraukęs į jį jaunuolis be laiko sustingsta, susmunka. Apninka jį visos negerovės: apsileidimas, tinginystė, abejingumas, nenoras kilti aukštyne, šviesyn; dingsta galingasis pažangos skatintojas entuziazmas, gyvybinė dvasia ir visos kitos ateities kūrėjos.

Ir kas čia kaltas? Pirmiausia mes patys, jaunuoliai, nesugebą rasti tikrojo šviesesnio kelio. Toliau, ir mūsų netikęs auklėjimas, gražių pavyzdžių stoka. Nekaltindami savo tėvų, pirmiausia, šaltu protu apsvairstę, pamatysime, kad mūsų praeitis nedaug ką gero terodė. Apsnūdusi aplinka, ilgų metų tautinė verguvė išauklėjo mūsų senesniąją kartą ir tamsią, ir rambią. Negalėjo mūsų senesnį kartai duoti šviesos ir judraus gyvumo. O kur to viso nebuvo, ten, aišku, turėjo įsigalėti pikto pasėta sėkla — alkoholis. Juk žmogus be gyvenimo tikslo, be šviesesnės vilties gyvena tik ta diena, gyvena „skandindamas savo juodąjį vargelį skaidriajame skystymėly“, kaip kartais dainose sakoma. Tuo būdu mūsų senesnioji karta nė negalėjo mums duoti blaivių pavyzdžių. Dažnai jie būdavo ir jaunesniųjų pažangos kliūtimi.

Jaunuolis nori šviesos, daugiau mokslo ir pasaulio pažinti — senesnieji tiems reikalams „neturi“ pinigų, gaila vieną kitą litą išmesti laikraščiui bei knygai, kai tuo tarpu tuštiesiems reikalams atsiranda. Jaunuolis linkęs judėti, dirbti, sportuoti, o senesniųjų akimis žiūrėję, tai atrodo tuščia, nerimta ir „poniška“, be kurių ir jie ir jų tėvai pragyvenę ir duoną valgę. Senesnieji ne kartą patenkinti tokiu „rimtu“ jaunuoliu, kuris nuo šitų „pramuštgalvysčių“ šalinasi. Ne taip smarkiai jį pasmerks, jei pamatys apsvaigusį besvyrinėję, bet karčios pašaipos nesigailės, pamatę bemėginant sportuoti. Taip dar pasitaiko, žinoma, kaime.

Bet laikai keičiasi. Su džiaugsmu tenka pabrėžti, kad jau minėta nuomonė ir kaimo senesniųjų tarpe nyksta. Jau kitaip pradeda žiūrėti ir į sportą bei kitą panašų jaunųjų darbą. Tačiau viskas greitai ir akimirksniu negali gerojone pusėn nueiti. Reikia laiko ir darbo. O tai pasieks jaunimas.

Ką gi pirmiausia apsėda girtavimas? Ogi tamsųjį, nerangųjį ir palaidąjį jaunimą. Tinginio apsėtas, jis nemoka susirasti kitokio darbo; leidžiant atliekamą laiką, kitokių pramogų. Visko ieško tik girtavime, susmukus prie stalo, kur nereikalingas nei protas, nei pajėgų įtempimas. Čia jam pasaulis siauras ir jokios idėjos jo galvos nekvaršina. Bet argi tokį galima pavadinti jaunimu? Juk tai be laiko pasenę ir surambėję seniai, kurie tik dieną po dienos stumia iki gyvenimo galo, o ne ieško naujų kelių, naujo šviesesnio gyvenimo. Vyras ne tasai, kuris nesusitraukęs išmeta pilną stiklą, bet tasai, kuris moka eiti naujais ke-

liais, moka tobulėti ir kitus tobulinti. Moka save valdyti ir nesukti blogų pavyzdžių.

Norint užkirsti kelią, kad jaunimo tarpe nesiplėstų girtavimas, reikia į darbą burtis tiek patiems jauniems, tiek ir senesnį kartai. Pats jaunimas gali girtavimą nugaltinti, burdamasis į sau patinkamas jaunimo organizacijas, jose aktingai dirbdamas, dažniau bendraudamas su knyga ir laikraščiu. Atliekamą laiką šviesiai ir gražiai sunaudodamas, neturėsi laiko nė noro atsistoti prie stiklo. Trauks tave organizacinis darbas, kuri nors sporto šaka ir spauda. Jie tave vilios ir su panieka pažiūrėsi į paraudusiomis akimis besvirduliuojantį savo kaimyną. Jaunos jėgos ieško įvairių pramogų. Būdamas šviesus, judrus, alkoholio nesunaikintos energijos, mokėsi surasti blaivių pramogų sau ir savo draugams. Pasilinksminimų metu, per šokių pertraukas, vietoj kur užkampy išmesti „burnelę“, mokėsi sudaryti įdomią programą, kuri ir tau ir tavo draugams bus miela.

Tėvai taip pat gali daug prisidėti jaunųjų tarpe neleidžiant įsigalėti girtavimui. Pirmiausia, nedrausti savo vaikų nuo knygos, laikraščio, bet duoti jiems, nesigailint išleisti kelių litų. Geriau kitose srityse sutaupti. Bet vienos spaudos dar maža. Jaunas kūnas linkęs judėti. Tad reikia ne tik nedrausti, bet dar skatinti savo jaunuolius dalyvauti ir aktingai dirbti organizacijose, sportuoti. Nedrausti ir nuo pasilinksminimų, šokių. Gražūs ir padorūs šokiai ir žaidimai jaunam būtini. Nereikia džiaugtis, jei jaunuolis vengia įvairių pasilinksminimų, šokių ir yra per daug „rimtas“. Tai nenatūralu. Toks išaugęs vis vien nesugebės visą amžių būti atsiskyrėliu. O iš jaunens vengęs pasilinksminimų, suaugęs jo ieškos girtavime. Taip dažnai pasitaiko. Nes ką kita jis darys, jeigu iš jaunystės nesipratino žaisti, šokti. Pajutęs nuobodulį, ieškos svaiginančios pramogos. Sveikas žmogus be pramogų negali būti. Tai prigimtis.

Baigiant tenka pabrėžti, kad blaivybės idėjai ugdyti dar per maža gražių žodžių, bauginimų, pamokymų. Visi gerai žino, kad girtavimas kenksmingas tiek sveikatai, tiek žmogaus ir valstybės gerovei ir neša įvairių nelaimių. Bet vis vien jo nemėta. Norint sėkmingai kovoti, be žodžių, dar reikia ir darbų. Darbą

Per sportą į blaivą ateitį

Liudas Dovydenas — 1936 m. valstybinės premijos laimėtojas

Nuo pernai dalinamos premijos už geresnius taisybės metais išėjusius literatūros kūrinius įnešė į mūsų literatūrinį gyvenimą nemaža gyvumo. Tokias premijas skiria valstybė, atskiros leidyklos, Raudonasis Kry-

Rašytojas Liudas Dovydenas

žius ir kt. Stambiausia (5000 lt.) ir reikšmingiausia yra valstybinė premija. Pernai tą premiją laimėjo Mažosios Lietuvos rašytoja Ieva Simonaitytė, o šiemet už 1936 m. pripažintą geriausiu literatūriniu kūriniu „Broliai Domeikos“ pirmąją premiją laimėjo Liudas Dovydenas.

Naujasis laureatas, Liudas Dovydenas, yra aukštaitis, gimęs 1906 m. Trumpiškiuose, Panemunėlio valsč., Rokiškio apskr. Baigęs pradžios mokyklą ir kiek pasimokęs privatiškai, įstojo į gimnaziją, bet tėvui susirgus, grįžo namo į ūkį. 1927 m. stojo į kariuomenę atlikti karinės prievolės. Tarnavo 1 gusarų

pradėti nuo jaunimo. Jį nuolatos judinti, aktyvinti į darbą, sportą, rimtas ir doras pramogas. Tai turėtų pradėti visi, kas sugeba dirbti organizacinį darbą. Ir karys, į atsargą išėjęs ir grįžęs namon, galėtų šiam darbui daug padėti, kaip daugiau visko matęs ir patyręs. Gražų pavyzdį teko matyti savo gimtoje apylinkėje. Seniau liūdna būdavo pažvelgti į jaunuolius. Žiūrėk, kur įsigėres, susipešęs, šviesesnį jaunuolį pašiepęs. Į sportą ne tik senieji, bet ir jaunuoliai su panieka žiūrėjo. O dabar, parvažiuavęs atostogų, randu jį futbolą bespardantį. Kur pakampiais beslankioti neberūpi. Nėra tinkamų sporto vadų, tačiau į tai nežiūri. Kaip moka, taip žaidžia. Visoj apylinkėj girtą pamatyti — didelė retenybė. Ir senesnieji pradėjo palankiai žiūrėti

pulke ir užsitarnavo puskarininkio laipsnį. Vėliau dar liko vieneriems metams liktiniu.

Dar būdamas kaime, L. Dovydenas rašė į laikraščius korespondencijas. Tarnaudamas kariuomenėje jis jau visai įsitraukė į literatūros darbą. Būdamas pulke bibliotekininku, rinkdamas pulko istorijos medžiagą, leidamas laikraštėlį „Gusaras“, L. Dovydenas turėjo progos dar labiau susigyventi su knyga, priartėti plunksnos darbui. Čia jis mėgino rašyti eilėraščius, rašė feljetonus, vaizdelius. Čia parašė ir novelių rinkinį „Cenzūros leista“ ir pradėjo „Buvo žmogus be kojų“. Plačiai bendradarbiavo ir daug ką iš savo kūrinių spausdino „Karyje“. Išėjęs iš kariuomenės, L. Dovydenas kurį laiką vertėsi žurnalistika. 1935 m. išleido romaną „Ieškau gyvenimo draugo“. 1936 m. parašė novelių rinkinį „Kelionė į pievas“ ir premijuotą šių dienų buitės romaną „Broliai Domeikos“.

Džiugu matyti ir gerėtis šio žmogaus gyvenimu, kuris savo darbštumu ir pasiryžimu tiek daug pasiekė.

Kai L. Dovydenas dar tarnavo 1 gusarų pulke puskarininkiu.

Džiugu pasigerėti ir mūsų kariuomene ir jos spauda, ypač „Kariu“, kuris savo skiltyse ne vienam mūsų jaunuoliui yra davęs progos pasireikšti, ir juos paauklėjęs, išugdęs, paleisdavo kilniems darbams į plačius tėvynės laukus, į kelionę po gimtąsias pievas, koku yra ir L. Dovydenas.

Nč.

į naujas pramogas, nes pamatė, kad jų vaikai turi užsiėmimą ir jiems nerūpi kitos išdaigos.

Plėsdami blaivybę, pirmiausia naikinkime girtavimo šaknis — apsnūdimą, rambumą. Judrus ir gyvas žmogus, pilnas entuziazmo, moka eiti tiesiu keliu į gyvenimą, blaiviai kurti ateitį, kuri būna ir šviesesnė, ir mielesnė. Nusiskundimai, nepasitenkinimai ir juodos mintys jo neslėgia. Tad, jaunuoli, venk įstoti į girtųjų eiles. Tavęs laukia kiti laikai ir darbai. Jeigu kur nors būtumei raginamas išgerti, tai drąsiai atsiskyk, atsikirdamas: „aš dar ne senis, kad ieškočiau pramogės alkoholyje!“. Drąsiai atsikirtus, daugiau nebedrįs tave traukti į tą jaunoms jėgoms pražūtingą girtavimą.

Gumbutis

Puskarininkio uždaviniai

„Karininkų padėjėjai kareivių auklėjime, mokyme ir vadovavime yra puskarininkiai“. Šis sakinytis aiškiai ir pilnai nusako puskarininkių vaidmenį. Puskarininkis turi būti ne tik geras mokytojas, sugebėti vadovauti, bet turi būti ir geras auklėtojas. Šiandieną daugiau laikomasi posakio: „Miklinimas ir auklėjimas“.

Būtų netikslu, jei kuopos vadas pats vienas norėtų pasilikti auklėjimo uždavinio teisę, nes dabartiniu metu jis labai dažnai yra apsikrovęs ir kitais darbais. Todėl, jo noras turi persiduoti per kuopos karininkus ir jo drausmingus, tinkamai išauklėtus puskarininkius. Bet tatau tik tada yra galima, jei, prieštaraujant statuto reikalavimams, praplatinti kiekvieno puskarininkio pareigų sritį, pavesti auklėjimo srityje didesnę atsakomybę ir leisti reikalingą savarankiškumą.

Puskarininkio uždavinių sritis, kaip mokytojo ir auklėtojo, yra plati ir stato kiekvienam didelius reikalavimus. Geriausia auklėjimo priemonė — visuomet yra pavyzdys. Tebūnie už tai pavyzdingas puskarininkio tarnybinis ir netarnybinis gyvenimas, jo elgesys ir prievolės. Visada puskarininkis turi atsiminti, kad jam šiandieną yra pavesta mokytį ir auklėti daugiau kritikuoti galinti jaunuomenė (kaip studentai, moksleiviai), ir kad kariuomenė yra aukščiausia ir paskutinė mokykla, turinti išlavinti vyrus puikiais tautos ginklanešiais ir giliai sąmoningais valstybės piliečiais.

Kas savo nemokėjimą ir nežinojimą mėgina užtušuoti riksmu ir keiksmams, tam yra pavojus likti savo žmonių pajuokos objektu. Kareivinių aikštės tonas atgyveno savo amžių. Puskarininkio drąsa ir dvasios prakilnumas turi persiduoti jo mokomiesiems. Juk žinoma, kad ir sunkiausiomis aplinkybėmis kareivis seka savo vadą. Jis iš vado tada nieko daugiau nereikalauja, tik vienintelio — aiškaus įsakymo. Galutinai kautynes nulemia dvasinių jėgų persvara. Dalys, kurių dvasia patvaresnė, visada nugalėdavo ir nugalės silpnesnės dvasios priešą, nors šis būtų ir gausesnis ir geriau aprūpintas technikos priemonėmis. Moraliai stipresnė kariuomenė visada nugalė, todėl reikalinga įkvėpti tą jausmą ir tam kariui, kuris juo nepersisunkęs.

Puskarininkiu, kuris savo žmones teisinga linkme moko ir tvirtai savo rankose laiko, jie yra mažiau, kaip instrumentas, kuriuo jis gali griežti įvairias melodijas, ir disharmonijos nebus. Jis gali reikalauti iš kareivio besąlyginio klusnumo, bet neturi jo baimę grąsinti, kad nubausiąs, pranešiąs kuopos vadui, kad nubausių ir pan. Ne dėl bausmės baimės karys turi būti klusnus, bet, kaip ir jo viršininkas, dėl dalyko esmės, dėl bendro labo geriausiai atlikti pareigas. Štai ta dvasia, ta moralinė pajėga, kuri turi dalyje klestėti, kurią ir kiekvienas puskarininkis turi ugdyti ir globoti, nes naujokų dauguma, o ateityje veik visi, šitą karišką atsidavimo ir pasiaukojimo dvasią įgis atitinkamai auklėjami ir lavinami dar prieš karo tarnybą.

Puskarininkiu turi būti aiškus skirtumas tarp triūso ir nusiteikimo iš vienos pusės, ir pataikavimo bei apsimetimo iš antros pusės. Charakteriai turi būti auklėjami, skatinami, klaidos ir silpnumai išlyginami. Geras elementas neturi būti slopinamas, nes nuo jo priklauso ir visos dalies geras ir pritinkąs tonas. Griežtumas ir kietumas turi būti jungiami su gerumu. Griežtumas ir kietumas nieko bendro neturi su nekultūringu šiurkštumu, žiauriu elgesiu, o gerumas — ne-

reiškia minkštumo. Karys niekuomet neturi būti, kaip verčiančio akstino „tu privalai“. Laisva valia neturi būti užgniauziama. Laisvas atsidavimas valdžiai, įtikinantis elgimasis pagal mokytojo ir auklėtojo valią yra drausmės pagrindai ir siekiamas tikslas. Valdinio asmeniška garbė yra lygiai vertinama, kaip ir jo viršininkų.

Kiekvieno auklėjamo pobūdžio darbo pradžioje turi būti globa, kuri niekuomet neturi pasibaigti. Turi rūpėti kiekvieno kario sveikata ir poilsis. Stebėjimas žygyje, reikalingi pasirengimai žygiui, rūpinimasis žmonėmis postovyje ar nakvynėje, tai vis globojimo reikalingumai. Už tai kareiviui geras jausmas imponuoja.

Laipsnis neturi perskirti arba būti žyme ypatingų pirminių teisių. Atvirksčiai, laipsnis jo nešiotojams turi priminti ir jų didesnes pareigas ir uždavinius. Puskarininkis savo paprastu triūsu visai įtikinančiai turi veikti ir kiekvienu atveju įrodyti savo pranašumą. Vadu ir auklėtoju būti nėra taip paprasta. Kaš tiki, kad be reikiamo išsilavinimo galės tapti vadu, labai klysta. Toks tuojau pamatys, kad jo įsitikinimas yra klaidingas. Vietoje atsiskyrimo, nutolimo, reikia gyvo draugiškumo. Kiekvieno žmogaus ypatybės pažinti yra pagrindinis reikalavimas. Iš viso to išplaukia nuoširdus bendradarbiavimas ir pasitikėjimas. Jei puskarininkis palenkia kareivių širdis, tada jis laimi juos visai su širdimi ir protu. Jis turi atsiminti, kad kariuomenė turi tapti didžiausia ir geriausia tautos auklėjimo mokykla.

Iš „Militär Wochenblatt“ laisvai vertė ltn. Bagdonas

PRANCŪZŲ KUOPOS VADO NURODYMAI PUSKARININKIAMS AUKLĖTI

Prancūzų pėstininkų žurnale kpt. Poumeyrol'is rašo apie puskarininkio formavimą, kuris yra svarbiausias kiekvieno vado uždavinys. Puskarininkius reikia lavinti tiek savo specialybėje, tiek bendruose moksluose. Reikia plėsti puskarininkio komandavimo sugebėjimus, kad karo metu puskarininkis galėtų pilnai pavaduoti karininką. Patartina kas savaitę kuopoje kalbėtis su puskarininkiais vidaus tvarkos, drausmės, mokymo, moralinio ir fizinio valdinių, t. y. kareivių auklėjimo klausimais. Reikia žiūrėti, kad puskarininkiu pavestas kuopoje darbas nebūtų nuobodus, kad puskarininkiu liktų kiek laiko savo reikalams. Tokius patarimus duoda prancūzų kuopos vadas savo jaunesniems draugams — karininkams ir tuo pačiu pabrėžia plačias ir svarbias šių dienų kariuomenės puskarininkių pareigas.

„Kario“ platinimas dar nesibaigė

Virš. Ivaškos nuotr.

(Žiūr. „Kario“ Nr. 5)

Butrimas įsikorė į eglės šakas ir atidžiai sekė kaimą. Iš trobų tuojau ėmė bėgti pilkos milinės ir susitelkė vidury kaimo. Atsiskyrė dvi grupės ir nubėgo į abu kaimo galus. Branduolis nesijudino iš vietos. Vos tik pirmasis patrulis išlindo į pakluonę, Vėželio būrys pasitiko jį salvėmis. Vienas bermontininkas skėstelėjo rankomis ir sukniubo. Kiti greitai pasislėpė už kluonų. Antrasis patrulis apžvalgė Vaivorų vieškelį ir pasitraukė prie Berčiaus sodybos. Nuo jų atsiskyrė vienas ir nubėgo atgal į kaimą. Tur būt, jis norėjo pranešti, kad kelias į Vaivorus laisvas. Tuo metu Gimbutas perkėlė ugnį į priešo branduolį. Bermontininkų būriai ūmai sujudo, iškriko ir pranyko iš gatvės. Slėpdamiesi už trobesių, jie traukėsi per kaimą Vaivorų link. Kostas išlipo iš eglės.

— Ot, žalčiai, gudriai sugalvojo. Dabar iš šios pusės jų neiškraptysi. Reikės nusėsti ir pulti pėstiams. Gimbutas jų jau nebegali pasiekti. O kas ten dabar?..

Tuo metu pasigirdo šūviai nuo Vaivorų pusės. Pagal kelią pasirodė pėsčiųjų grandinė, slenkanči artyn į kaimą. Bermontininkų eilėse kilo sąmyšis. Jie greitai traukėsi atgal.

— Vyrai, valio! Vėželis dirba kaip senis. Jo būrys persiskyrė į dvi dalis. Jie užtvėrė Vaivorų vieškelį. Dabar suvarys į bučių!..

Bermontininkai greitai susimetė atgal į vidurį kaimo ir blaškėsi ant kelio ir tarp sodybų. Paskui netvarkingai išsipylė į pakluonę ir į visas puses šaudydami paskubomis traukėsi Velniabalis link. Bet tuo pačiu metu priešais juos pasigirdo „valio!“.

Raitininkai išdygo, lyg iš po žemės. Zovada leikiančios eilės žaibiškai įsikirto į priešo būrius. Sušvyt-ravo kardai, pasigirdo paskiri šūviai, riksmas ir keiksmi. Pirmosios prieš eilės ūmai sutirpo. Kiti metėsi atgal į kaimą. Bet čia juos pasitiko durtuvais Vėželio pėstininkai.

Po pusvalandžio Maldeikių kaimas buvo išvalytas nuo žiaurių ašėjų. Nugalėtojai varinėjosi belaisvius ir rankiojo išmėtytus šautuvus ir rankines granatas.

— Kostuli, vaikeli mano mieliausis! — sukliko Butrimienė ir puolė sūnui ant kaklo.

— Sveika, mamyte, sveika. Kaip begyvenate? — sūniškas kalbėjo Kostas, bučiuodamas motinos rankas.

— Koks tu didelis, koks rimtas, nė pažinti nebegalima... Ir ūsus užsiauginęs... Kokie dailūs drabužiai... Ir kardas... Tikras karininkas... Eikš, sūneli, į vidų, pasirodyk tetušui. Papasakok, kur buvai, kaip gyvenai, ar nesužeistas?

— Kostas! — vos ištarė tėvas ir paspringo ašaromis.

— Sveikas, tetušėli. Ar dar nesuėdė jūsų tie bermontininkai?

— Nedaug trūko, vaikeli, nedaug. Žalmargę papiovė, vežėčias rekvizavo, nė pasakyti negalima. O Murauskų Algiuką sušaudė, nelabieji. Šautuvą rado po priesvirniu. Partizanas, sako, lietuvių šnipas. Išsivarė į Kudgirį ir... Vienas vyresnysis čia buvo toks baisus. Tikras banditas. Viską plėšė, žmones kankino, kančiuuku kapojo...

— Turime mes tą smarkuolį pasigavę. Berčiaus tvarte tupi užrakintas. Atiduosime vadui, tegul perduos karo teismui, plėšiką, — atsakė Kostas.

— Išvadavote mus, vaikeliai, iš verguvės. Sėsk, sūneli, nusivilk. Pakviesk savo draugus į vidų. Aš tuojaus pietus pagaminsiu, — traškėjo Butrimienė, tupinėdama apie sūnų. — Tėvai, nestovėk, kaip mietas, eikš į virtuvę. Paieškok svečiams alaus.

Į trobą įbėgo uždusęs Ašmantas.

— Kostai, vadas atjoja! Ir Girdenio partizanai kartu! Dabar tai bus puota, vyreli!.. Eikš pažiūrėti.

— Palauk, aš tik apžiūrėsiu savo koją. Padėk nutraukti batą, — ramiai atsakė Kostas.

— Na, kas čia dabar? Tu sužeistas? Pilnas aulas kraujo...

— Dieve mano! — suriko Butrimienė. — Kostulis sužeistas.

— Nieko, mamyte, nieko, nusiramink. Čia tik truputį blauzda įdrėksta... Tuojau sugys. Tik atnešk man šalto vandens ir švarų rankšluostį — tuojau viskas bus gerai, — ramino Kostas, delnu užspaudęs kulkos išplėštą žaizdą.

— Oi, Jėzau, kokia žaizda! Oi, kas dabar bus... — aimanavo motina.

— Nusiramink, mamyte, prašau tavęs. Man net gėda, kad tu taip dejuoji. Čia vadas atjoja, o tu su ašaromis... Nieko čia nėra baisaus. Pamatysi, kaip vakare šokdinsiu kaimo mergiotes... Tik duok koki švarų skudurą.

Po pusvalandžio Butrimo seklyčioj šauniai puotavo Maldeikių atvaduotojai. Krikštasuoly, pačioj garbingiausioj vietoj, sėdėjo karininkas Žymantas. Greta jo Lengvenio tėvas ir seniūnas Berčius.

— Kąskite, vyrai, stiprinkitės, matote, kad mamytės nesigaili pavilgo. Eina ir eina transportai iš viso kaimo, — juokavo vadas.

— Kas čia gailėsis užkandžio. Sielą mes jums atiduotumėm, pone karininke, — nuoširdžiai atsakė Butrimas. — Jau daėdė mums tiek kolčakai ligi gyvo kaulo. Jei dar ilgiau būtų pabuvē, paskutinį kąsnį būtų ištraukę iš burnos.

— O kaip mano Kaziukas? — nedrąsiai paklausė Lengvenis. — Ar geras buvo karys, tėvynės gynėjas? Amžiną atilsį, sūneliui...

— Jis mirė karžygio mirtimi... kaip ir dera tikram lietuviui. Nenusimink, pone Lengveni, nė jis pasiaukojo dėl tėvynės. Tėvynė niekad os neužmirš karžygių, — atsakė vadas.

— Aš nenusimenu, pone vade. Taip dievas norėjo. O štai antras sūnus, Vaciužas, prašosi į kariuomenę. Ir Kaziuko juodį jis norėtų paimti. Ar atiduosite jam juodžiuką, pone vade?

— Lengveni... — Žymanto veidas trūkterėjo iš susijaudinimo. — Kaimyne mielas, tu esi pavyzdinčiausias tėvas ir auklėtojas. Tėvynė bus tau dėkinga.

— Ką čia, karininke. Perdaug jau mane aukštini. Eičiau ir aš pats tėvynę ginti, bet va persenas esu, rankos menkai beklauso. O jaunieji turi eiti, tai jų šventa pareiga. Gana jau vergavome svetimiesiems.

— Prašau vaišintis, pone vade, prašau. Jūsų daliai dar užteksime. Paviešėkite su savo vyrais pas mus kokią savaitę, — kalbėjo seniūnas.

— Ačiū, seniūne, už gerą širdį, bet taip ilgai negalime. Pasilsėsime ligi vakaro — ir bus gana. Tiesa, vyrai, užteks mums šešių valandų poilsio?

— Užteks, tamsta vade! Mes jau ir dabar pasilsėję. Tuoju vėl galime griebti bermontininkus už gaurų... — atsakė vyrai.

— Ar jau taip greit keliausite? Palik, ponuli, mano Kostuką dar porai dienelių paviešėti, — prašė Butrimienė.

— Porai dienų galima. Skyrininke, porą dienų galite pasilikti pas mamytę. Kas dar iš maldeikiečių nori gauti dvi dienas atostogų? Sungaila, Gimbuti, Ašmante — norite?

Vyrai tylėjo.

— Tamsta vade, ir aš nenoriu. Aš eisiu su kuopa šiandien, — atsakė Kostas.

— Jis sužeistas, ponuli, koja peršauta. Tegul pasilieka nors kelias dienas, — įsiterpė motina.

— Nieko, tamsta vade, katino įbrėžimas... Kadriųjų galiu šokti. Nuo kuopos neatsiliksiu, — tvirtai pareiškė Kostas.

— Ir mums dar nereikia atostogų, — atsiliepė kiti maldeikiečiai.

— Gerai, vyručiai. Eisime visi kartu. Griebtime, anot jūsų, bermontininkus už gaurų. O atostogauti grįšime tada, kai Lietuvoje nebebus nė vieno priešo. Už laisvą nepriklausomą Lietuvą valio!

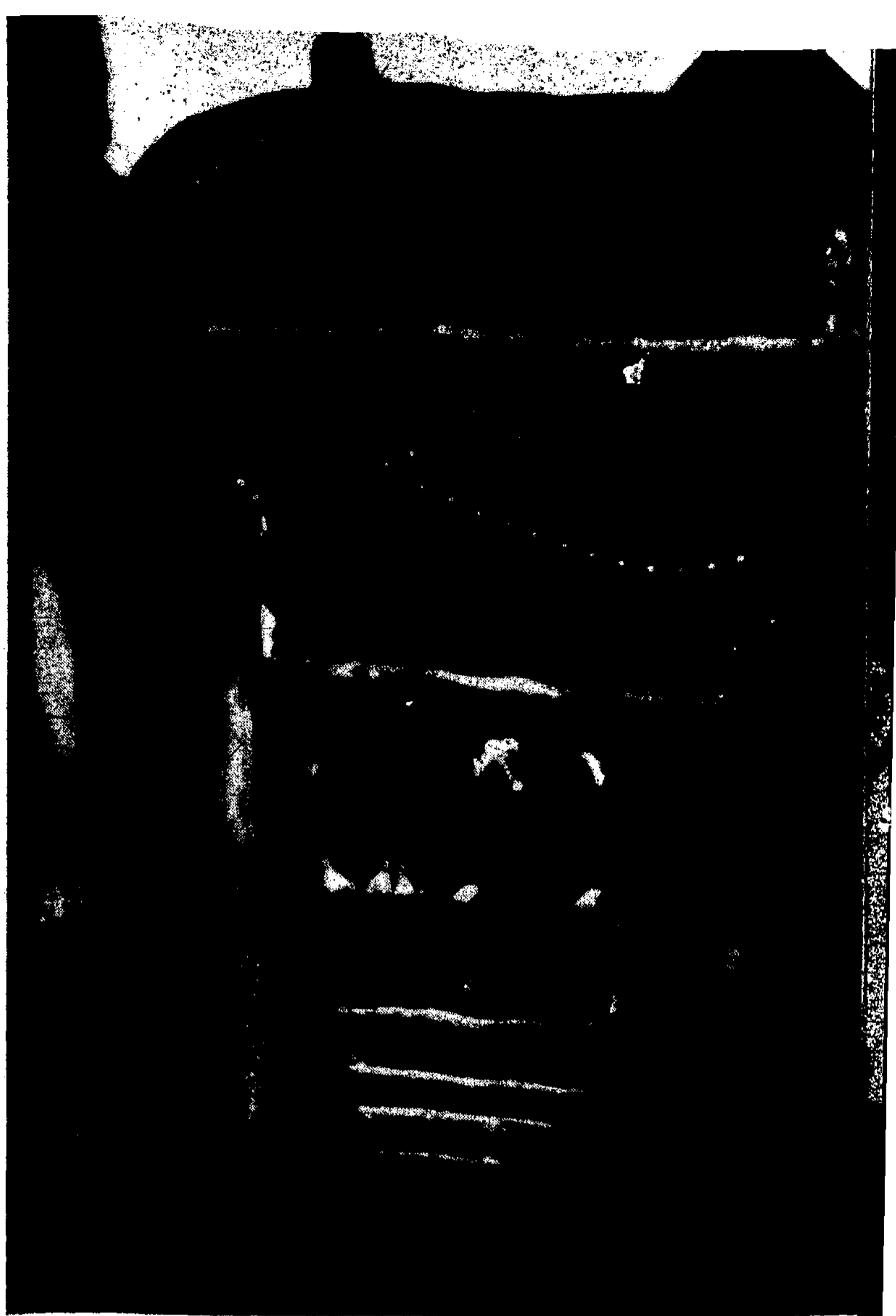
— Valio, valio!!! — sugriaudė vyrų choras.

Žilagalviai maldeikiečiai su gilia pagarba žiūrėjo į savo sūnelius, į jų mylimą vadą, į visą būrį narsuolių. Mamytės paslapčiomis šluostėsi ašarotas akis į prijuostes ir be žodžių maldavo Dievulį palaiminti jų kilnų pasiryžimą. Ir tame gausingame jaunų, senų ir pauglių būryje nebuvo nė vieno, kuris nebūtų paaukojęs tėvynei visko, ką turėjo brangiausio. Tėvynės laisvei nė jokia auka jiems nebuvo perdidelė.

Sėkmingas žygis į gimtąjį kaimą dar labiau užgrūdino savanorių pasiryžimą kovoti ligi galo.

(Pabaiga)

Algis Mingėla

Tankelis nugali kliūtį

Ltn. Balčiūno nuotr.

Raitininko pasisakymas jai

Kaip laikais, Izida, vakar iš nakties,
Kaip sveika kojytė, graži nugara?
Ryt kirsime rykštes visi iš peties
Ar saulė šypsosis, ar bus dargana.

Ir junginio „plakti“ nenorim abu,
Nes amžinas voltas, krypties atmaina —
Tik lėksime viesulu mes vieni du,
Nesvarbu rytai, ar gili sutema!

Nešiojai mane tu metus su puse,
Ir vargom kartu poligone laukuos.
Aplėbęs tau kaklą sakysiu sudiev:
„Paliki, meilute, ryt kitas balnos...“

Naujieji karinio darbo talkininkai

Mūsų visuomenę su ginkluotąja pajėga — kariuomene kas kartą sieja tampresni ir nuoširdesni saitai. Tos gražiosios ir nuotaikingosios kariuomenės su visuomene susiartinimo dienos, tas malonus ir artimas išeinančiųjų į kariuomenę išleidimas ir grįžtančiųjų sutikimas, tas visuotinis karių supratimas, jų darbo įvertinimas ir gerbimas kuria naujasias bendradarbiavimo tradicijas. Pagaliau, tie tūkstančiai atlikusių karinę prievolę kariuomenės vyrų periodiškai įsilieja į visuomenę naujomis gyvenimo mintimis ir blaiviu bei realiu žvilgsniu į gyvybinius krašto interesus, nuolat didina šį būtiną kariuomenės su visuomene sąlytį, jungia visus bendrąja krašto gyvenimo idėja.

Štai neseniai sulaukėme vėl gražų būrelį naujųjų šios talkos žmonių: išėjo į atsargą mokslo vyrai (baigę ne mažiau vidurinę ar tolygią mokyklą), atlikę 15 mėnesių karo tarnybą. Išmokę vartoti ginklą ir pasirengę, jie vėl stoja į visuomeninį darbą.

Pulką paliekant

M. Bilvairo nuotr.

Kas laukia jų visuomenėje ir ko mes tikimės iš šių naujųjų atsargos vyrų, išgyvenusių karinį gyvenimą ir visuomenėje turinčių plunksnos, žodžio bei mokslo dvasios jėgų. Kaip šitai suderinti ir pritaikinti bendrajam kariniam visuomenės ugdymui, karinio susipratimo kėlimui, kariškai patriotinio entuziazmo skiepijimui, apskritai, visuotiniam visuomenės rengimui krašto apsaugai.

Karinio ugdymo atžvilgiu yra dvi svarbios karinio darbo sritys: 1) karinis visuomenės rengimas, 2) karinė propaganda. Į šias sritis ir turi įsitraukti kiekvienas atlikęs karinę prievolę inteligentas. Mums inteligentinių pajėgų, pažįstančių kariuomenės gyvenimą, ypač reikia, nes visi mūsų organizacijų bei susibūrimų vadovai turėtų būti atsargos vyrai, vadinasi, jau nepriešingi kariniam visuotiniam rengimui ir patys tai vykda savo vadovaujamuose būreliuose. Šit čia ir yra pirmasis šio meto atsarginių inteligentų uždavinys: kas vadovauja organizacijos ir visuomenės grupei, turi mokėti surasti laiko ir būdų elementariniam kariniam narių lavinimui bei karinės nuotaikos skleidimui; kas yra susibūrimo nariu, turi vadovybei kelti šį karinio darbo reikalą ir prisidėti savo žiniomis, išsilavinimu,

patyrimu mokant ir auklėjant ar supažindinant kitus. Dirbant kultūrinį darbą, organizacijoje jokių būdu neturi būti pamirštas rengimasis krašto apsaugai, nes, nepasirengę apginti savo žemę, mes galime netekti jokių darbo sąlygų. Ką bedirbtume, visada reikia būti savo laisvės ir nepriklausomybės sargyboje. Šiuo metu jau niekas tos pareigos neskiria vien tik kariuomenei, nes yra aišku, kad tik tikras ir nuolatinis visų piliečių rengimasis nulems mūsų persvarą ir laimėjimą dėl savo tautos gyvybės.

Be organizacijų, daugelis inteligentų gali atlikti kitokių karinio rengimo bei auklėjimo pareigų.

Mokytojai savo mokyklose turi mokėti nuteikti auklėjamuosius kariškai patriotine dvasia, sužadinti jų ryžtingumo ir pasiaukojimo jausmus, mokyti mylėti, branginti ir gerbti savąją tėvynę, kelti reikalą ją ginti pavojaus metu. Įvairių dalykų mokytojai, šalia vidurinių mokyklų karinio rengimo pamokų, savo pamokose turi paieškoti karinių temų, išeinančių iš dėstomojo objekto, pav., visuomenės moksle tokiomis temomis gali eiti: „Valstybė ir jos apsauga“, „Karinė piliečių prievolė“ ir t. t., lietuvių kalboje — karinio turinio vaizdeliai, apsakymėliai, eilėraščiai ir t. t., fizikoje — karinės meteorologijos, balistikos pradmens, kariniai lauko telefonai, optikos prietaisai ir t. t.; ir, apskritai, kiekvienas mokytojas savo pamoką gali susieti su karine mintimi, dar daugiau paveikdamas auklėtinius, formuodamas juose tėvynės meilės ir jos gynimo idėjas. Ypač didelis pradžios mokyklos mokytojo vaidmuo: jo rankose visi pradeda mokslą vaikai, pagal jo vadovavimą ir mokymą jie prieina prie visų gyvenimo tiesų. Šit ir tą jaunąją kartą reikia iš mažens ugdyti tėvynės meilės, patriotinio susipratimo, savo tikrojo lietuviškumo pajautimo principais.

Iš kitų inteligentų — agronomai, inžinieriai, teisininkai, studentai ir t. t. Ir jų srityse esama konkretaus karinio darbo. **Agronomai**, tiesiogiai surišti su kaimu, visada turi mokėti rasti progų savąsias paskaitas ar nurodymus sujungti su karine propaganda: ar kalbant apie ūkį, ar apie jo pagerinimą, ar apie ūkio tvarkos būdus, visuomet tinkama paminėti ir jo ateities apsaugos reikalas ir prasmė. Pagaliau, jaunųjų ūkininkų nuteikimas ir raginimas drąsiai be baimės stoti į kariuomenę. **Statybininkai**, be abejo, kiekvienu atveju paaikškins slėptuvių statybos reikalingumą ir duos konkrečių tos srities nurodymų. **Studentai** savo pavyzdžiu skatins visus mokslo draugus neatidėliojant atlikti karinę prievolę, parvažiavę atostogų — mokės tinkamai pakalbėti apylinkėje apie kariuomenę, mokės patraukti ir sužavėti.

Be šių schemiškų karinio visuomenės rengimo bei auklėjimo ir karinės propagandos metmenų, reikia manyti, kiekvienas inteligentas ras būdų iškelti karinių temų spaudoje, kristalizuoti bendrąją visą karinę nuotaiką. Tam dar gali būti naudojami radio, paskaitos, vaidinimai ir daug įvairių kitų karinio sąmoninimo priemonių.

Tikimės, kad visa tai naujieji atsargos vyrai mokės tinkamai atlikti, nes tai yra pirmoji jų pareiga visuomenėje. Laukiame tikrų ir gerų karinio darbo talkininkų.

Dar liktinių puskarininkių uniformos pakeitimo reikalu

Iki šiol liktiniai puskarininkiai maža kuo tebuvo skiriami iš karinę prievolę atliekančių karių tarpo, todėl ir savo atskiros uniformos neturėjo; nešiojo ir tebenešioja bendrą kareivių uniformą tik su kai kuriais priedais. Tačiau dabar, sąryšy su nauju Karinės tarnybos įstatymo paskelbimu, pasidarė labai aktualus ir pats liktinių puskarininkių uniformos pakeitimo reikalas. Labai malonu, kad „Kario“ redakcija duoda progos tuo reikalu šiek tiek pasisakyti ir patiems liktiniams puskarininkiams. Nes juk ir gydytojui yra daug lengviau nustatyti teisingą ligos diagnozę, kai pats ligonis pasisako savo trūkumus, savo negalavimus. Todėl reikia tikėtis, kad ir mūsų karinė vadovybė, svarstydamą liktinių puskarininkių uniformos pakeitimo reikalą, nors iš dalies atkreips savo dėmesį ir į kai kuriuos pačių liktinių puskarininkių praktiškesnius bei rimtesnius pageidavimus.

Mano pageidavimai būtų šitokie:

1) kepurę palikti tokią pat kaip ir dabar; kepurės dirželis — toks pat, kaip dabar viršilų, arba 12 mm platumo dviguba auksinės spalvos galiono juostelė, prisegama dviem mažom sagom. Paskutinysis dirželis, mano manymu, būtų daug pigesnis, lengvesnis ir, žinoma, tuo pačiu likt. puskarininkių kepurė ryškiai skirtųsi nuo karininkų kepurės; be to, kepurė visiems liktiniams puskarininkiams turėtų būti vienoda.

2) mundurą leisti siūti karininko sukirpimo pavyzdžiu; munduro trikampius palikti tokius pat, kaip dabar yra: viršilų apsiūti pakilu auksinės spalvos galionu, o puskarininkių — paprasti, neapsiūti.

3) trumpas kelnes leisti siūti karininkų sukirpimo pavyzdžiu, o ilgas palikti tokias pat, kaip dabar yra, tik be pakuju; todėl ir čia būtų šioks toks skirtumas nuo karininkų ir, be to, praktiškiau nešiojasi.

4) batus leisti siūdintis tokius pat, kaip ir karininkų, o štibletus palikti tuos pačius, kaip dabar yra nustatyti. Be to, esant šlapiam orui, ant štibletų leisti nešioti kaliošus, nes be jų išeiginė uniforma neįmanoma. Kartais liktiniui puskarininkui labai dažnai tenka raudonuoti, kai reikia užėiti į valstybės teatrą ar

šiai kurį nors kitą švaresnį butą ir ten palikti savo nemalonus pėdsakus.

5) diržą palikti tą patį, koks yra dabar: viršiloms su perpetiniu dirželiu, o puskarininkiams paprastas, be dirželio; atskiras išeiginis diržas arba juosta reikalinga.

6) milinę leisti siūti su dviem eilėm sagų; kišenės kaip dabar — išsiūtos išstrižai, užpakaly iki diržo skelta; be to, netarnybos metu milinę leisti nešioti be diržo.

7) vasaros palaidinė užpakaly sutraukta ir su kieta stačia apikakle.

8) munduro, milinės ir palaidinės antpečius palikti tokius pat, kaip yra dabar, medžiaginius.

9) vasaros metu, apsisaugojimui nuo lietaus ir dulkių, leisti nešioti kariškos spalvos impregnuotą lietaus apsiaustą.

10) liktinių puskarininkių laipsnius žymėti, kaip ir karininkų, tik ant antpečių ir būtinai įsegamus metalinius; kareivių laipsniai galėtų palikti ir prisiuvami, tačiau jų išvaizda arba kombinacija nuo bendrųjų puskarininkių laipsnių turėtų būti skirtinga.

Tokią uniformą ir visą kitą dangą, išskiriant tarnybai reikalingus ginklus bei šarvus, liktiniai puskarininkiai turėtų įsigyti patys, ir būtinai du komplektu: tarnybinį — iš kareiviams skirtos medžiagos, ir išeiginį — iš karininkams skirtos medžiagos; o karinę prievolę atlieką puskarininkiai ir puskarininkiai kandidatai, kad ryškiau skirtųsi iš liktinių puskarininkių, visą aprūpinimą turėtų gauti valdišką. Tačiau liktiniams puskarininkiams, vietoje valdiškos dangos, turėtų būti mokami nustatytos normos rūbpinigiai.

Be to, išeinant liktiniams puskarininkiams į miestą arba išvykstant atostogų, turėtų būti ne tik leidžiamas, bet kartu ir privalomas karininkams ir viršiloms nustatyta tvarka (kišenėje) nešioti nuosavas pistoletas. Šaltas ginklas tokiu atveju liktiniams puskarininkiams visiškai netinka, nes jo vengdami, pirmiau minėtu laiku puskarininkiai dažniausiai nešioja civilinius drabužius.

Virš. A. Valančius

Norintiems mokytis sklandyti

Lietuvos Aero Klūbo sklandymo mokykla Nidoje šiais metais veiks nuo gegužės mėn. 1 d. ligi spalio 1 d.

Į mokyklą priimami vyrai ir moterys, nejaunesni 16 metų amžiaus. Prašymai paduodami L.A.K. Sklandymo Komitetui (Maironio g. 14) mažiausia dvi savaites prieš norimo eiti kurso pradžią. Jei norinčių įstoti mokyklon būtų daugiau, kaip mokykloje yra vietų, prašymai svarstomi padavimo eilėje.

Prie prašymo reikia pridėti: 1. Gydytojo pažymėjimą apie sveikatą (žym. mokesčiu neapmokamas). 2. 3 pašo formato atvaizdus (jei papiginto pravažiavimo geležinkeliais nereikia — pakanka dviejų atvaizdų). 3. Nepilnamečiams — tėvų ir globėjų sutikimas. 4. 60 ct. pašto ženklų atsakymui. Prašymo ir gydytojo pažymėjimo blankai gaunami Aero Klūbe nemokamai. Naujos grupės sudaromos kiekvieno mėnesio 1 ir 15 d.

Mokėstis už mokslą šiemetams nustatytas 50 lt. už kiekvieną (A, B ir C) laipsnį. Gavę per vieną sezoną visus tris laipsnius — moka 120 lt. Per vieną mėnesį vidutiniškai galima gauti A ir B laipsnius. Asmenys, norintieji pasinaudoti Sklandymo fondo statuto 7 str. nurodyta 50% nuolaida, turi išsipirkti talonus ne vėliau balandžio 15 d. Išsigiję talonus vėliau, galės juos sunaudoti šiame sezone tik tuo atveju, jei mokykloje bus laisvų vietų.

Mityba mokykloje kainuoja 2 lt. dienai. Dalis dienos skaitoma viena diena. Maitintis ne mokykloje leidžiama tik išimtiniais atvejais. Sklandymo fondo talonais už mitybą užsimo-

kėti negalima. Už patarnavimą mokama 1 lt. per mėnesį arba jo dalį.

Visi mokesčiai įmokami pirmyn Aero Klūbe arba atvykus mokyklon. Išvykstant iš mokyklos, nebaigus pradėto kurso, įmokėti pinigai negražinami. Įmokėti už mitybą pinigai gražinami, atskaičius faktiškai išbūtą laiką plus trys dienos.

Vykstantiems į mokyklą ir atgal, Aero Klūbas išrūpina 50% papiginimą keliauti geležinkeliais.

Vykstant į mokyklą reikia pasiimti: asmens dokumentus, patalinės baltinius, treningo ar sporto kostiumą, lengvą apavą, beretę ir tualetu reikmenis. Visa kita suteikia mokykla.

Sklandytuvus užtraukti į kopą šiais metais bus pora arklų.

L.A.K. Sklandymo Komitetas

Trumparegystė ir kova su ja

Jau senovės raštuose skaitome, kad akių šviesa yra brangesnė už viso pasaulio turtus. Čia, žinoma, pareiškiami nuomonė tų, kurie dėl vienos ar kitos priežasties visai neteko regėjimo — apako. Viena iš apakimo priežasčių, laimė — retai tepasitaikanti, yra didelio laipsnio (progresuojanti) trumparegystė. Apakimas yra pats blogiausias, veik išskiriamas žmogų iš visuomenės tarpo, trumparegystės padarinys. Tačiau, palyginti, ir nedidelis jos laipsnis sudaro žmogui daug dvasinės ir medžiaginės žalos. Visų pirma trumparegiai, blogai matydami aplinkinius daiktus ir vaizdus, negali turėti pastabumo ir lakios realios vaizduotės, lieka nedrąsūs, nepasitikį savim santykyje su aplinkuma, ir, antra, jiems uždaros durys į visą eilę profesijų: jūrininkų, karių, policininkų, geležinkelio tarnautojų, šoferių, pilotų, dailininkų, matininkų ir pan.

Trumparegių (žemažiūrių, žlibių) žmonių yra labai daug. Nurodoma, kad prieškarinėj Vokietijoje $\frac{1}{3}$ visų aukštesniųjų klasių mokinių buvo trumparegiai. Kai kuriose valstybėse jau gana seniai buvo pradėta kova su šia liga. Laikas ir mūsų visuomenei suprasti gero regėjimo svarbą ir imtis atitinkamų priemonių, kad būtų išvengta nemalonių ir skaudžių trumparegystės padarinių.

Trumparegiais nė vienas negema (yra retų išimčių); priešingai — visi naujagimiai yra toliaregiai. Tik laikui bėgant ir organizmui augant tolregystė pas kai kuriuos pereina į trumparegystę. Šis perėjimas atitinka mokyklinį amžių. Daugumoje atsitikimų trumparegystė pasiekusi, palyginti, nedidelį plėtimosi laipsnį, toliau nebedidėja ir tokia pasilieka visą amžių. Trumparegystė didėti kartais nustoja gana anksti — pirmaisiais mokyklinio amžiaus metais, kartais daug vėliau — apie 20—22—25 metus. Yra tačiau atsitikimų, kad trumparegystė didėja visą gyvenimą ir jau 50—60 amžiaus metais toks žmogus jokio darbo dirbti nebegali.

Buvo minėta, kad trumparegystė atsiranda mokyklinio amžiaus metu, t. y. tokiam gyvenimo periode, kada intensyviai auga ir formuojasi visas organizmas ir, antra, kada akys priverstos daug dirbti nedideliam atstume (skaitymas). Visa eilė tyrinėtojų nurodo, kad mokyklose metai į metus mokinių tarpe didėja ir trumparegių skaičius ir trumparegiškumo laipsnis. Tuose gyventojų sluoksniuose pav., žemdirbiai, kuriems netenka dirbti intensyvaus mažam atstume akių darbo, trumparegių pasitaiko nedaug. Ir tas visai suprantama, nes žemdirbiams nėra reikalo ilgai žiūrėti į smulkius ir arti akių esančius daiktus.

Norint gerai matyti smulkų daiktą, juo labiau blogoj šviesoje, jis reikia priartinti prie akių. Akys tada priverstos labiau konverguoti, t. y. taip pasisukti į nosies pusę, kad žiūrimo daikto vaizdas atsimuštų šviesai jautriose retinos (tinklainės, vidurinio akies apvalkalėlio) vietose. Akis į vidaus pusę suka tiesieji viduriniai akies obuolio raumenys. Juo jie priversti akis labiau kreipti vidun, juo patys turi labiau susitraukti (įsitempti), o susitraukdami glaudžiau prispaudžia prie akies obuolio ir jį suspaudžia. Esas akies viduje skystis stengiasi prasiplėsti į tą pusę, kur yra mažiausias pasipriešinimas; o toks yra kaip

tik užpakalinėje akies dalyje. Dėl nuolatinio, nors ir nedidelio, spaudimo užpakalinė akies obuolio dalis išsitempia, be to, greičiau auga, ir akis įgyja kiaušinio formą. Iš tolimesnių daiktų patekę į akį spinduliai jau susikerta ant užpakaliu pasitraukusios retinos (tinklainės), ir vaizdas esti neaiškus — žmogus gerai mato tik arti esančius daiktus, tampa trumparegis. Taip aiškinama trumparegystės atsiradimas. Yra ir kitokių aiškinimų, tačiau ši ar kitos būtų jos atsiradimo priežastys, kovos priemonės pasilieka tos pačios.

Trumparegiai dažniausiai skundžiasi tik tuo, kad blogai mato į tolį. Atsitinka taip pat, kad nusiskundžia ir taip vadin. „lakstančiom muselėm“. Būtent, ligonis prieš akis nuolat mato spiečių mirguliuojančių įvairios formos juodų taškų — „muselių“, kurių nieku geru negali nubaidyti. Muselės atsiranda todėl, kad akies viduje esantis skystimas pas trumparegius padrumslėja dažniau, negu pas sveikų akių žmones. Atsiradę drumstumėliai meta šešėlį ant šviesai jautrios retinos (tinklainės) ir ligoniui rodosi, kad tuos šešėlius „museles“ mato prieš savo akis. Toks padrumstėjimas be nemalonumo ir erzino kitokių blogų padarinių neduoda.

Tie trumparegiai, kurie dėl savo profesijos (skaitymas, rašymas, litografija, laikrodininkystė, graviravimas ir pan.) turi ilgai dirbti smulkų darbą, gali turėti ir rimtesnių nemalonumų. Kadangi trumparegis gerai mato tik iš arti, tai, kaip minėta, akis nuolat turi kreipti į vidaus pusę. Dėl nuolatinio darbo akis kreipia raumenys pavargsta — atsiranda labai nemalonus jausmas akyse, skausmai kaktos srityje ir galvoje. Kartais gi vienos kurios nors akies tiesusis vidurinis raumuo tokio nuolatinio įtempto darbo neišlaiko ir atsileidžia — akis pakrypsta į lauko pusę ir daiktai, į kuriuos žiūrime, susidvejina, susilieja. Pradžioje toks žvairumas būna nepastovus — raumuo pailsėjęs vėl atstato akį į reikiamą padėtį, bet jis gali likti ir nuolatinis, kurį pašalins tikrai operacija.

Suglaudus tenka pasakyti štai ką: trumparegystė atsiranda jauname amžiuje, didėja ligi 25 m., kartais visą gyvenimą. Trumparegiai blogai mato į tolį; nukenčia jų dvasinis plėtimasis; negali užsiimti kai kuriom profesijom; dirbdami kenčia kaktos ir galvos skausmus; kai kurie esti varginami įkyrių „muselių“; gali likti žvairais ir, pagaliau, apakti.

Kovą su trumparegyste reikia pradėti dar tada, kai liga nesireiškusi, vadinasi, reikia sudaryti tokias sąlygas, kad ligai atsirasti būtų užkirstas kelias. Tai, gi, visų pirma tenka rūpintis mokyklinio amžiaus vaikais — jų akių higiena. Mokyklose, arba ir namieje, skaitant, rašant, paisant ar kitoki smulkų darbą dirbant turi būti išpildytos tokios sąlygos: 1. pakankamai šviesos, krintančios iš kairės pusės. 2. nedirbti prie mažėjančios šviesos (temstant). 3. aiškus ir stambus knygų bei vadovėlių šriftas, 4. knygas ir sąsiuvinis nelaikyti arčiau 25 cm nuo akių, 5. nerašyti paišeliu, bet rašalu. Paišelio raštas neaiškus ir reikalauja akių įtempimo. 6. Stalo ir suolo aukštis privalo atitikti vaiko ūgį, kad žiūrimas daiktas nebūtų per arti akių. 7. Dirbant taisyklingai sėdėti. 8. Bent du kartu metuose tikrinti vaikų akių būklę pas gydyto-

ją - okulistą. 9. Vyti šalin nepagrįstą akinių baimę. Pav., J. A. Valstybėse krinta į akis nepaprastai daug akiniuotų žmonių ir vis dėlto regėjimo kliaudų ten yra žymiai mažiau negu pas mus. Mat, amerikiečiai geriau supranta akių ar, teisingiau sakant, gero regėjimo svarbą ir akis laiku apsaugoja. Daugelis mūsų žmonių į nedideles regėjimo kliaudas, ar tai dėl nežinojimo ar nesupratimo, nekreipia tinkamo dėmesio ir tuo daro sau vėliau neatitaisomą žalą. Jeigu nepaisant visų šių priemonių trumparegystė atsirado, tai belieka tik akinių pagelba ją išlyginti. Tiesa, akiniai trumparegystės nepagydo, bet užtat padaro regėjimą normalų arba beveik normalų (esant didelio laipsnio trumparegystei) ir apsaugoja nuo visų anksčiau minėtų nemalonumų. Labai svarbu dar ir tas, kad nuolatinis nešiojimas akinių, pilnai koreguojančių (išlyginančių ligi normalaus regėjimo) trumparegystę yra ne tikrai ne žalingas, bet, atvirkščiai, užkerta kelią trumparegystei didėti.

Suaugusiems trumparegiams tenka duoti tuos pačius patarimus, kaip ir mokyklinio amžiaus vaikams. Skirtumas tik tas, kad suaugusių trumparegystė gali būti jau toli pažengusi ir akiniais nevisada galima ją pilnai išlyginti. Ir tokiu atveju akiniai regėjimą žymiai pagerina.

V. Deltuva

„Kario“ talka dar nesibaigia

Iš 4 ART. PULKO švietimo vadovo LTN. PETRĖNO gauta 50 prenumeratų. 11 išsirašo sau, o kiti namiškiams.

Iš 1 ART. PULKO EIL. AUG. STANKEVIČIAUS gauta 100 prenumeratų. 2 išsirašo sau, o kiti namiškiams.

Iš 1 ART. PULKO VIRŠ. JONO LAPŠIO gauta 63 prenumeratos. 2 išsirašo sau, o kiti namiškiams.

Iš RYŠIŲ BATALIONO PUSK. JONO ZINKOS gauta 67 prenumeratos. 23 išsirašo sau, o kiti namiškiams.

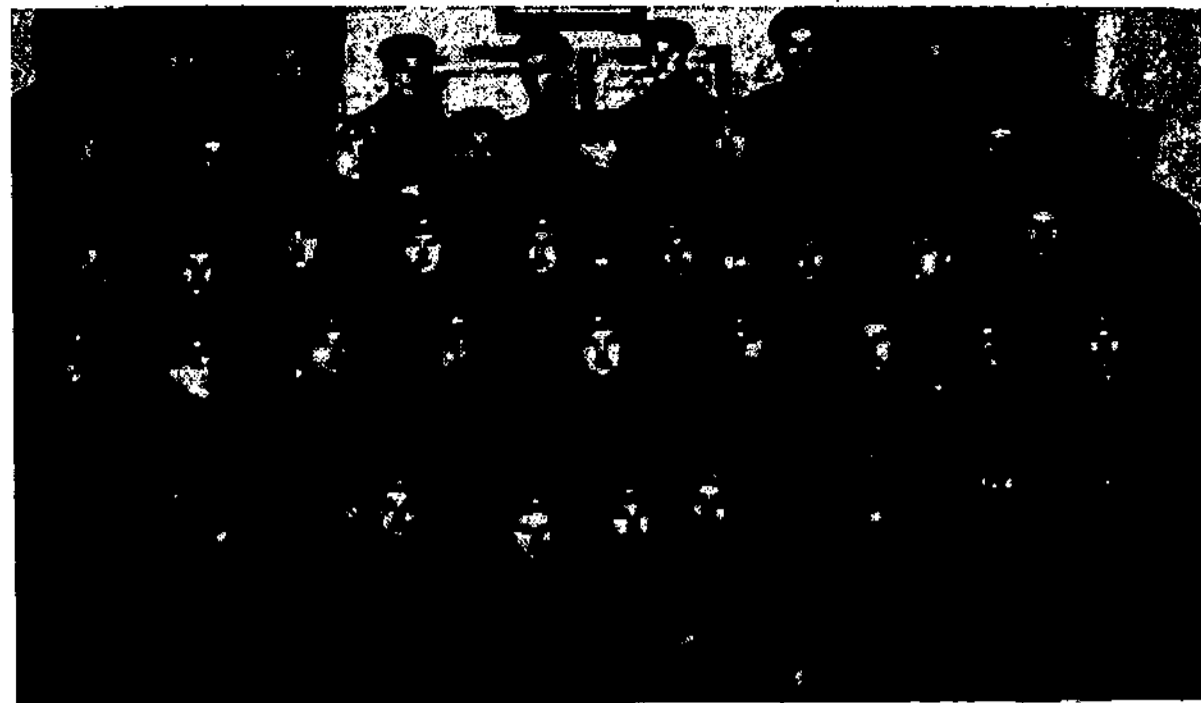
Iš 3 ART. PULKO VIRŠ. KAKLAUSKO gauta 22 prenumeratos. 9 išsirašo sau, o kiti namiškiams.

1936 m. Pienocentro veikla

Vasario 1 d. Pienocentro pirmininkas p. J. Glemža pranešė spaudos atstovams apie 1936 m. Pienocentro veiklą. Iš pranešimo matyti tos mūsų įstaigos gyvas augimas. 1936 m. prieš 1935-sius didžiuojasi žymiais rezultatais. 1936 m. Pienocentro atstovaujamos pieninės pristatė 14.310.286,7 kg eksportui tinkamo sviesto. Jis eksportuotas į 22 įvairius kraštus. 1935 m. pagaminta tokio pat sviesto 12.101.163,25 kg. Vadinasi, 1936 m. padidėjo 18%. Tai praneša visas Pabaltijos valstybes. Lietuviškas sviestas pereinamais metais įgijo ir daugiau populiarumo pasaulinėje rinkoje. Vokietija mūsų sviestą pripažino geriausiu visam Pabaltijai ir mokėjo aukščiausias kainas. 1936 m. mūsų sviesto kainų vidurkis pasaulinėje rinkoje išėjo apie 15% aukštesnis už 1935 m. vidurkį. Už sviestą 1936 m. gauta apie 33,5 mil. litų.

Kiaušinių supirkimas praėjusiais metais taip pat žymiai išaugo. Supirkta 78.349.084 št., o 1935 m. 34.247.207 št. Taigi padidėjo net 129%. Reikėjo atidaryti naujų sandėlių. Veikė viso 5 sandėliai: Kaune, Klaipėdoje, Panevėžyje, Šiauliuose ir Tauragėje. Kiaušinių supirkinėtojams buvo suruošti kursai. 1936 m. eksportuota 66.541.874 št., kiti suvartoti vietoje. Kiaušinių kainos I pusm. buvo geros, II pusm. Ispanijos įvykiai jas numušė žemiau 1935 metų. Vis tik už kiaušinius gauta apie 5 mil. litų.

1936 m. Pienocentras eksportavo apie 20 tonų sūrio.

9 p. pulko 3 kuopos kariai, išrašę „Kari“ savo namiškiams 1937 m. Viduryje (x) platintojas virš. Petrauskas

Iš III PĖST. DIVIZIJOS ŠTABO JAUN. PUSK. V. RINDZOS (RINDZEVIČIAUS) gauta 27 prenumeratos. 4 išsirašo sau, o kiti namiškiams.

Iš ARTILERIJOS DIRBTUVIŲ A. KALIMAVIČIAUS gauta 11 prenumeratų.

Iš 8 PĖST. PULKO PUSK. SAVICKO gauta 20 prenumeratų. 3 išsirašo sau, o kiti namiškiams.

Iš 4 PĖST. PULKO LTN. GEIDRIKO gauta 25 prenumeratos. 7 išsirašo sau, o kiti namiškiams.

Iš 9 PĖST. PULKO JAUN. PUSK. PAŠKEVIČIAUS gauta 39 prenumeratos. 4 išsirašo sau, o kiti namiškiams.

Iš 5 PĖST. PULKO PUSK. KAZINAUSKO gauta 18 prenumeratų. 1 išsirašo sau, o kiti namiškiams.

Iš AUTO RINKTINĖS JAUN. PUSK. JANKEVIČIAUS gauta 17 prenumeratų, 2 išsirašo sau, o kiti namiškiams.

Papildomai gauta: iš 3 art. pulko pus. Riaukos 5 pren. (be to, kelis kartus iš jo gauta papildomai po mažiau, kurių neskelbiame), 1 pėst. pulko 8 pren., 3 art. pulko ltn. Grabžio 17 pren., poligono komendantūros pus. Ceslikausko 7 pren., 1 p. pulko jaun. pus. Sagaičio gauta 11 pren., 1 gusarų pulko pus. Pranckevičiaus 4 pr.

„Kario“ Nr. 2 buvo pažymėta, kad 4 pėst. pus. Kalpokas atsiuntė 16 prenumeratų. Iš tikrųjų, atsiuntė 31 prenumeratą. 17 išsirašė sau, o 14 namiškiams.

Šiais metais sūrio gamyba numatoma plėsti. Pasaulinėje rinkoje padaugėjus kazeino (džiovinto lieso pieno) pareikalavimui, šiais metais numatoma išplėsti jo gamybą ir padidinti eksportą. Didelė dalis gali būti sunaudota ir vidaus rinkoje (faneros ir fabrių ir kit.). Laukiama užsakytųjų kazeinui gaminti mašinų. Jos bus pastatytos pieninėse ir pradės veikti dar šį pieno sezoną.

Pereinamais metais Pienocentras pirmą kartą ėmėsi obuolių eksporto. Eksportavo apie 426 tonus, už 153,5 tūkstančio litų. Mūsų eksportuotų obuolių kokybė gavėjų buvo išgirta. Bet pas mus trūksta gerų obuolių. Pigių atmainų obuoliai nepakelia įpakavimo išlaidų.

Prie centralinės pieninės ruošiama moderniška vaisių sulčių gamykla. Vaisių sultis atpigines Pienocentras tieks vartotojams moderniškiausiai pagamintas.

Nemažiau rūpinosi Pienocentras ir vietos rinką gerais produktais aptarnauti. Tam įrengta moderniškiausia Pabaltijai pieninė. Pieno produktai pradėta pristatinti į namus. Klaidoje atidaryta užkandinė.

1937 m. numatoma daugiausia plėsti pieno produktų ir kiaušinių paruošimas ir eksportas, tobulinti vidaus ir rinkos aptarnavimas, daugiau domėtis vaisių supirkimu ir pramone. Rinkų ir kainų perspektyvos šiuo metu žada gerų vilčių. Tikimasi, kad ir ūkininkijos gamybinė energija nesumažės.

T. A.

Kariškas būrelis 1915 m.

(Iš savanorio pasakojimų)

Šeštadienio vakarą nuėjau pas Juozaitį, mūsų nepriklausomybės kovų savanorį. Buvo parvažiavęs atostogų iš kariuomenės ir Žvainių Kazys, buvęs mūsų, vaikų, kariuomenės vadas.

Kazys jau pasakojo išpūdžius iš kariuomenės gyvenimo.

— Ten, brolyt, tave visko išmoko!... — pabrėžė baigdamas.

Įsiterpiau aš:

— Mes gimnazijoj taip pat mokomės karinio mokslo. Susipažįstam su ginklais, manevruojame, šaudome kovos šoviniais iš šautuvų.

— Norintieji — o tokių gimnazijoj daug — dar daugiau kariškai lavintis stoja į karišką būrelį.

— Atsimenu, ir mes buvom sudarę karišką būrelį, — pertraukė Juozaitis. — Didysis karas jau buvo prasidėjęs. Aš tarnavau piemeniu dvare. Rusai užėmė dvaro rūmus, klėtis, tvartus. Klėty įrengė ginklų sandėlį. Kasdien mačiau ginkluotus. Mano akis nepaprastai traukė gražūs, nauji, žvilgą šautuvai. Išginęs bandą ilgai svajodavau apie tai, kaip aš galėčiau įsigyti šautuvą, būti tokiu kareiviu, kaip ir visi: Ech, kad susidarytų mūsų, berniukų didelis būrys, gal ir išvytume atėjūnus iš mūsų krašto — ateidavo drąsi mintis į galvą.

Vieną kartą man atėjo į galvą mintis: kaip nors įlįsti į sandėlį, paimsiu šautuvą — juk jų ten daug, o naudotis niekas nenaudoja, ir slapta išbėgsiu.

Tai nedavė man ramybės, nors vienam įvykdyti buvo neįmanoma — reikėjo pagelbininko. Draugavau su dvaro prievaizdos berniuku, kuriuo aš pasitikėjau. Pasisakiau jam savo sumanymą. Iš pradžių jis atkalbinėjo mane, kad iš to nieko neišeis, gali sugauti ir tada tektų už tokį žygį savo kailiu atsakyti. Aš pasiryžau, ir jį pavyko man įtikinti, kad viskas bus gerai. Sugalvojau ir planą.

Klėtis — ginklų sandėlio pamatuose vienoje vietoje buo plyšys. Tik už žolių jo nebuvo matyti. Aš sugalvojau įlįsti pro tą plyšį ir išsinešti vieną šautuvą. Kad niekas nematytų, prievaizdukas turėjo atnešti ko nors valgomo sargybiniui, jį pakalbinti.

Kaip nusprendėm, taip ir padarėm.

Gražų, saulėtą sekmadienio rytą pasiryžom. Aš prislinkau bulvių vaga prie sandėlių, su dideliu vargu įlindau pro plyšį sandėlin ir... net akys nenorėjo tikėti — tiek daug ten buvo ginklų (dvare buvo divizijos štabas). Pačiumpu vieną šautuvą ir vėl skubu prie plyšio.

Duryse kažkas susibeldė. Gyslose nutirpo kraujas. Bet po kiek laiko vėl tyla, tik daužėsi širdis.

Iškišau galvą pro pamato plyšį — nieko nematyt. Atsargiai išlindau ir bulvių vagomis nuslinkau, tempdamas šautuvą į gretimą krūmą. Apsidairiau ir šmukšt į krūmus. Pasipynė kojos ir... griuvau. Bet

Mūsų žygis

Arimais gailiai vėjas nuverkšleno
Ir skausmo debesys užslinko ten, rytuos —
Dvasia nerimsta Gedimino seno,
Nerims, kol brolis brolio nevaduos.

*

Užkaito klasėj jaunos drąsios širdys,
Plienu pavirto rankos, akys — sakalais.
Atlygins tam, kas sostinę pravirkdė,
Kas apdengė nūnai ją kraujo patalais.

„Ką galim mes, bejėgiai prieš galiūnus...“
Kažkoks brolis sudejuoja be vilties,
Bet Vytas kalba: „Gali griaut perkūnai —
Lietuvis broliui pavergtam vis ranką ties.“

O mes daug galim — mokslas, knygos, teisė
Tėvynės širdžiai atvaduot padės.

Į brangų miestą su džiaugsmu nueisim

Lietuviška daina skambės krantais Neris.

Alg. Matukonis

tikslas pasiektas. Šautuvą pakišau po žabų krūva. Dabar jau laisvai atsikvėpiau. Prakaitas bėgo lašais.

Kitą dieną, parginęs pietų, su prievaizdu šautuvą apžiūrėjom. Negalėjom atsigerėti.

Aš tuo laiku jau turėjau 15 metų ir iš tėvo išmokau narstyti spyną. Mat, pas mus buvo vienas rusiškas šautuvas, užkištas palėpėj. Tėvas jį nekartą narstydavo. Aš prisiziūrėjau ir išmokau. Dahar jau daug sykių narsčiau „savojo“ šautuvo spyną.

Neiškentėm nepasigyre ir kitiems berniukams. Ir tie užsigeidė šautuvų. Patys nedrįso eiti. Man vėl teko atlikti keli pavojingi žygiai. Po žabais, krūmuose, taisėm gerą ginklų sandėlį. Ardyti šautuvą išmokiau ir prievaizduką.

Kartą, pamatę, kaip rusų kareiviai mokosi rikiuotės, ir mes, įsidrąsinę, krūmuose, aikštelėj rikiavomės. Žinoma, ne kokia būdavo ta mūsų rikiuotė. Bet mes jausdavomės esą tikri kariai — lietuviai.

Vieną kartą prievaizda man davė dvi dienas atostogų. Brolis atvažiavo parsivežti. Aš, nenorėdamas palikti šautuvo, broliui nematant, įdėjau jį į vežimą ir taip parvežiau namo. Parvažiavęs, šautuvą pakišau giliai po šieną.

Į dvarą grįžau pėsčias ir savo ginklo pasiimti negalėjau. Grįžęs sužinojau liūdną naujieną. Mus kažkas išdavė. Kareiviai šautuvus atėmė.

Su anuo šautuvu, kurį aš visuomet uoliai saugojau, vėliau dalyvavau visuose trijuose frontuose — su bermontininkais, bolševikais ir lenkais. Visur jis man nešė laimę.

Tai tokia mūsų kariško būrelio istorija... — pabaigė savo pasakojimą drąsus savanoris.

Alg. Matukonis

Feljetonėlis

Pirmieji jojimo žingsniai

Žinau mažą atsitikimą. Jį žino ir mano klasės draugas Tadas Styra. O jeigu žino du, tai jau nepaslaptis.

Nežinia kokia žvaigždė nulėmė to gerojo draugo jaunatvišką gyvenimą ir jo būdą. Viskas atsitiko, va, visai neseniai. (Styras nuo to atsitikimo datos iš matematikos šaukė tik du kartus). Taigi galima įsivaizduoti pradžią: karinio rengimo pamoka. Klasėje instruktorius. Išsitraukęs statutą, aiškina sargybų rūšis. Už dvigubo lango, lyg kovos lauke kritusi, guli negyva musė. Ir taip toliau.

Instruktorius, kaip muzikos mokytojas, mosuoja steku, o būsiami tėvynės gynėjai svarsto, kurion sargybos rūšin geriausia pakliūti. (Aišku, didžiausias procentas norėtų į garbės sargybas).

Staiga leitenantas sužvangina pentinu. Šyptelia.

— Ne prieš gerą, — galvoja klasės smegenys. Ir didžiai apsirinka: instruktorius paskelbė žinią labai gerą:

— Šeštadienį, kurie norės, galės gauti pulke arklius. Supažindinsiu su jojimo taisyklėmis.

Styra, beveik apsigimęs raitininkas, net pasišokėjo ir užsimiršęs supančią aplinką, išpylė sau ant bato pusę bonkutės rašalo.

Ateina šeštadienis. Septintokai neaiškia rikiuote būriuojasi šalia kareivinių. Kalbos tik apie jojimą.

— Vyrai, sakau, joti, tai ne žemuogę praryti. Čia reikia tam tikro sugebėjimo ir, atvirai sakant, apsigimusio raitininko, — drožia Styra.

— Aš tikčiau, — mąsto Petras Varmas, atsiminęs šviesias kūdikystės dienas ir pažabotą lazda.

— Pavyzdžiui, aš, — tęsia Styra. — Žiūrėkit, kojos tvirtos. Apžersiu ristą žirgą, josiu per kalnus ir klonius.

— Kažin? — suabejojo neaiškus tipelis.

— Netikit. Atsimenu, tėvo kumele visas bulves išjodžiau, vasarojū, lyg kliūtį šokdamas, nugalejau.

Pašnekesį pertraukė instruktorius. Nusivedė į arklides. Paaiškino, kaip balną uždėti, ką kišti į kilpas ir t. t.

Dabar už mane tegul kalba patys vaizdai.

a. Kieme:

Šešiemis raitininkams balnai, lyg žemė aplink ašį, nususuka ir kabo, kaip Odisejai, po arklių pilvais.

Trims kilpos nepasiekiamos, kaip žvaigždės, ar kaip sukietėjusios Maryčių širdys. Vienas pamiršo apinasrį uždėti. (Bėgo į arklidę). Toliau vaizdas darosi mišrus, matyti judėjimas, ir joja atsiduria laukuose.

Tai jau b.

Apie šį skyrių sunku kalbėti, lygiai taip, kaip sunku apsigimusiui raitininkui Styrai atsikelti nuo šaltos žemės, pasivyti nujojusius draugus ir savo arklių.

O toki faktai keičia žmogaus būdą. Styra tikrai kitą kartą virvute prisiriš. Tuomet jo nė garinė mašina neatplėš nuo arklio ir apskritai galės sustiprinti jojimo atžvilgiu nusistatymą.

Dabar Styros sapnuose šokinėja arkliai, verčia kliūtis, o jis skraido lauko zovada...

J. Jaugėla

PANEVĖŽIO MOKSLEIVIŲ KARINIS BŪRELIS DIRBA

Sausio 15 d. įvyko Panevėžio valst. bern. g-jos karinio būrelio susirinkimas. Įdomią paskaitą apie artilerijos pabūklų evoliuciją, paskirtį, veikimą skaitė 1 art. p. ltn. Kriščiūnas.

Būrelio iniciatyva surinkta aukų Ginklų Fondui — iš viso per 80 lt. Visos klasės mielai prisidėjo, kas rodo, kad kariško bendradarbiavimo idėja šiandien jaunime, ypač moksleiviuose, yra labai išaugusi.

Vrp.

IR MIŠKININKAI JOJA

Buvo rašyta, kad Alytaus moksleiviai gauna iš N. pulko jojimo pamokoms arklių. Neseniai ir aukštesniojoje miškų mokykloje taip pat susidarė šimtinė. Jojimo pamokos būna du kartus per savaitę. Šimtinės instruktorius — kpt. Kirkyla.

A. M.

PIRMOSIOS PAGALBOS KURSAI

Kupiškio progimnazijos karinio parengimo instruktoriaus iniciatyva, progimnazijos skautėms ir skautams suorganizuoti pirmosios pagalbos nelaiminguose atsitikimuose bei šiaip sužeistiems kursai. Pamokas dėsto įgulos sanitarijos puskarininkis Alfonsas Narkevičius.

Mes skautės ir skautai karinio parengimo instruktoriui ir kursų lektoriui nuoširdžiai dėkojame ir sušunkame skautišką valką.

Gelžinis

Iš manevrų

Lekia šiaurūs vėjai
Sniegą supdami.
Vakar iš manevrų
Grįžome linksmi.

Baltas sniegas tiško
Į visas šalis:
Atakavom mišką
Mes kartus kelis.

Ošė aukštos pušys
Ties melsvu dangum.
Buvo didis mūšis,
Degė širdys mum.

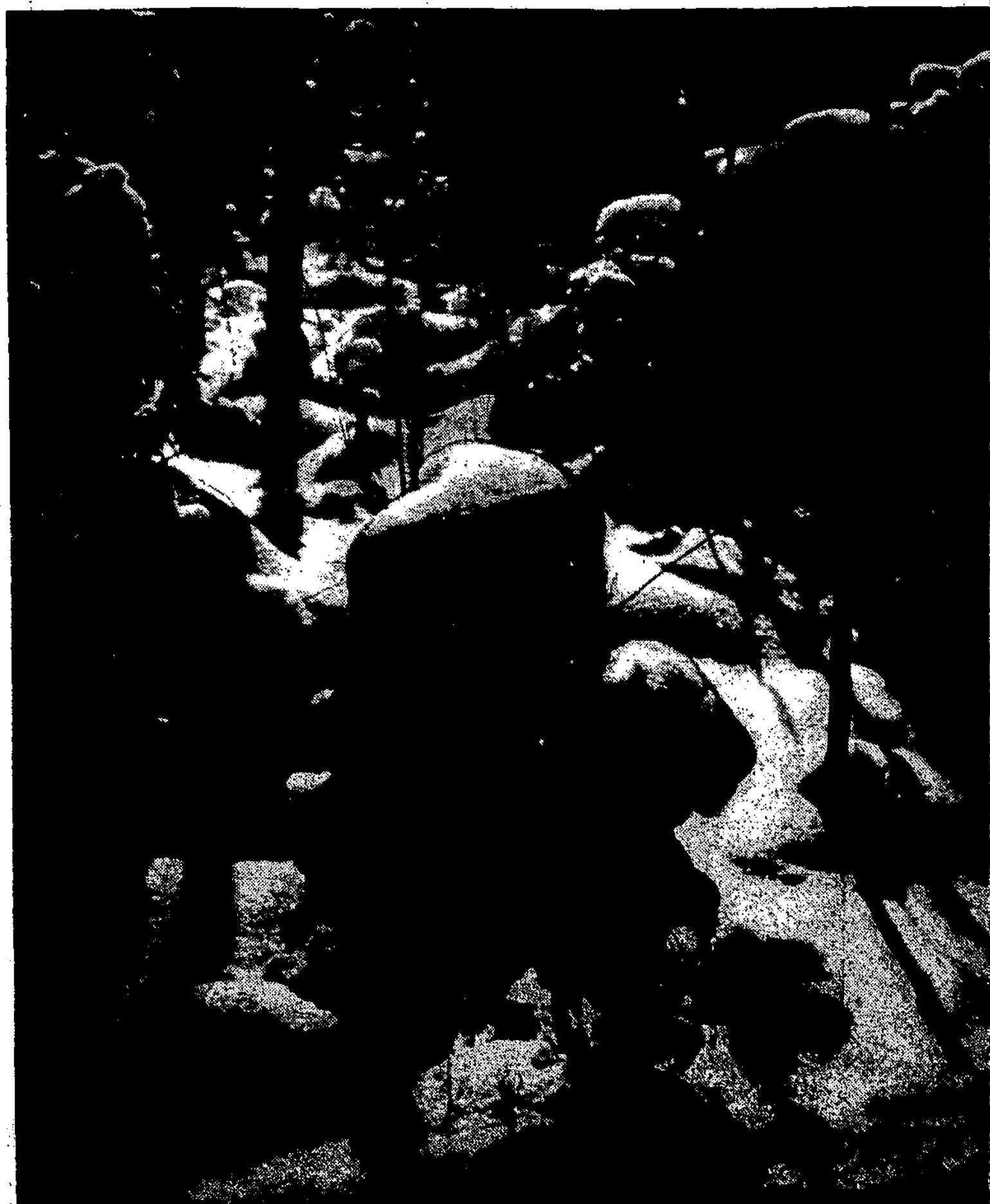
Pasakyki vėjau,
Kiek sparnų turi? —
Lietuvos gynėjai
Būsime mes geri.

Mokam ginklą gerbti,
Mokam jį vartot.
Nieks nedrįs pavergti
Tėviškės laisvos.

J. Palionis

Žiema Lietuvos miškuose

Dmt. Čibo nuotr.

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

PASILINKSMINIMŲ PELNĄ SKIRIAME KILNIEMS TIKSLAMS

2 art. pulko II grupės artilerininkai, įvertindami Ginklų Fondo svarbų uždavinį krašto saugumo atžvilgiu, jį remia aukomis. Rengdami pasilinksminimus, visuomet gautąjį pelną skiria Ginklų Fondui.

Iš pr. m. lapkričio 15 d. vakaro buvo gauta gryno pelno 55 lt. 50 ct. ir š. m. sausio 24 d. vakaro — 25 lt. Šį visą pelną paskyrė Ginklų Fondui.
S. p. Grigoras

P. L. P. KARO MOKYKLA

Įsisteigus Karo Mokyklos liktinių puskarininkių Ramovė, susidarė liktinių puskarininkių ir civilinių tarnautojų šachmatininkų komanda. Nors dar vos tik įsisteigusi komanda, bet panoro išbandyti savo jėgas su kitomis komandomis ir žaidė su I inžinerijos bataliono liktiniais puskarininkiais. Laimėjo Karo Mokykla 6,5:5,5.

Sausio 31 d. Karo Mokyklos šachmatininkų komanda pasikvietė žaisti A. Panemunės LGSF komandą. Karo Mokyklos komandą sudarė: 1) civ. tarn. Stasytis, 2) puskar. Bašinskas, 3) virš. Petkus, 4) civ. tarn. Jankauskas, 5) puskar. Šalkauskas ir 6) puskar. Šveikauskas. Nors LGSF komanda daug kartų yra žaidžiusi su kitomis komandomis, o Karo Mokyklos tik antrą kartą, bet vis dėlto nepasidavė ir laimėjo 6,5:5,5. Tai matydami Karo Mokyklos liktiniai puskarininkiai ir civiliniai tarnautojai, kad netaip jau blogai pasirodė žaidimo pradžia, tad likusieji nutarė sudaryti antrą šachmatininkų komandą, ir, žūt būt, pasivyti pirmąją.

Pusk. Pranckūnas

LANKĖMĖS KAUNE

2 pėst. D. L. K. Algirdo pulko 5 kuopos kariai sausio 25 d. surengė ekskursiją į Kauną. Aplankė Valstybės Teatrą, kur visiems gilų įspūdį padarė S. Čiurlionienės drama „Aušros Sūnūs“. Iš V. Teatro nuvykome į Vytauto Didžiojo muziejų. Muziejuje daugelis lankėsi pirmą kartą, todėl įspūdis buvo didelis.
Vytautas K. Labūnaitis

II PĖST. DIVIZIJOS ŠTABAS

Sausio 31 d. II pėst. div. štabo ryšių kuopos kareiviams buvo suruoštas pasilinksminimas-vakaras. Programoje: 1) komedija „Amerika pirtyje“, 2) kvartetą, 3) monologas „Miesto mados“, 4) šokiai ir žaidimai. Menišką dalį atliko savo artistai. Griežė karinis dūdų orkestras. Pažymėtina, kad naujai atremontuotuose erdviose klasėse buvo tiek daug svečių, jog

II pėst. div. št. ryšių kuopos artistai vaidina komediją „Amerika pirtyje“

ir stovintiems mažai vietos tebuvo. Publika labai patenkinta meniškąja dalimi.

II pėst. divizijos štabo ryšių kuopa iki šio laiko neturėjo garbės knygos. Įžengdami į 20-sius nepriklausomybės atgavimo metus, t. y. vasario 16 d., atskleisime garbės knygos pirmąjį puslapį, kurioje numatyta įamžinti ryšių pratimų metu arba panašiai pasižymėjusių atskirų asmenų bei grupių pavardeš už sąžiningai ir pavyzdingai atliktus darbus. Projekte numatyta surinkti į pirmąjį puslapį tiesioginių aukštesniųjų bei žemesniųjų viršininkų parašai; be to, parašai visų kareivių, kurie dabar atlieka karinę prievolę minėtoji kuopoj.

Ši garbės knyga kiekvieną ryšininką paskatins sąžiningiau dirbti, kad kitoms kartoms parodytų, jog jie tarnavo kariuomenėje ne tik kaip karinę prievolę atlikdami, bet rimtai ruošėsi tėvynės sargybai.
V. Kapočūnas

GRAŽUS GAUNAMOS ALGOS PASKIRSTYMAS

4 p. p. I batal. kareiviai labai gražiai paskirsto gaunamą algą. Išvedus visų vidurinį koeficientą gauname, kad 20% skiriama laikraščiams, 40% — kinui, 15% — rūkymui ir 25% — kitiems dalykams.

Be to, reikia pažymėti, kad rūkančių skaičius nuolat mažėja, nors jam ir dabar priklauso tik apie 25% žmonių. Teko patirti, kad šias sveikas ypatybes kareiviai pasisavino iš savo artimiausių viršininkų.
E. V.

I GUSARŲ D.L.E.K. JONUŠO RADVILOS PULKAS

Užėjus šalčiams, susirgimams nuo šalčių išvengti, pulko vadas paskelbė specialius nuostatus, kurie turi būti vykdomi, kol sušvelnės oras. Taip pat ir arkliai, šalčiams esant, laikomi uždekiuoti.

— Technikos eskadrono grandinis Jokimas Juška už uolų ir sąžiningą pareigų ėjimą pakeltas į jaun. puskarininkio laipsnį.

— Blaivybės savaitės proga, vasario mėn. 1 d. pulko vyr. san. karininkas, ltn. gyd. Kazlauskas, pulko salėje skaitė kariams atinkamo turinio paskaitą apie blaivybę ir jos reikšmę.

GUSARŲ LIKT. PUSKARININKIŲ ADRESAS RAŠYTOJUI LAUREATUI LIUDUI DOVYDĖNUI

1 gusarų D. L. Etm. Kunig. Jonušo Radvilos pulko liktiniai puskarininkiai laimėjusiam 1936 m. valstybinę literatūros premiją rašytojui Liudui Dovydeniui, kuris prieš keletą metų tarnavo gusarų pulke liktiniu puskarininkiu, nutarė savo buvusiam kolegai įteikti gražų pergamento adresą.

VISI GUSARAI GAUNA PROGOS PAČIUOŽTI

1 gusarų D. L. E. K. Jonušo Radvilos pulko sporto vadovo, ltn. Kuzmicko, pastangomis pulko kariams parūpinta valdiškų pačiūžų ir batų, kurie išdalyti eskadronė ir visi kariai gali naudotis peiliui. Tuo būdu pulko čiuožykla naudojasi ir net tie gusarai, kurie anksčiau visai nemokėjo čiuožti. Pulko čiuožyklon atsilanko nemaža ir civilių — karių kviestinių svečių.
A. Klmts

GAISRAS ALYTUJE

Sausio 29 d. 13 val. kilo gaisras Alytuje I, Jezno g-vė Nr. 12. Remonto eskadrono kareiviai pranešė eskadrono vadui. Eskadrono vado įsakymu už 10 minučių išvyko remonto eskadrono „C“ ugniagesių komanda. Atvykusi rado miesto ugniagesius begesinant. Degė pil. Kaplano sandėlis. Nors vėjas gaisrui buvo palankus, bet ugniagesių iniciatyva buvo apsaugoti kiti trobesiai. Netrukus atvyko ir pulko ugniagesių komanda su įgulos ugniagesių vadu. Komanda dirbo apie valandą. Nuostolių padaryta, pil. Kaplano teigimu, 3500 litų. Gaisro priežastis aiškinama.

Pusk. Radveikis

TURIME IR MES KRAUTUVĘ

Zoknių įguloje jau ir seniau buvo numatyta atidaryti karių krautuvę, bet dėl būstinių stokos teko palaukti iki š. m. sausio 29 d. Krautuvės atidarymas nudžiugino visus karius. Iki šiol tekdavo eiti iki artimiausios miesto krautuvės — arti 1,5 km.
P. P.

GLOBOJAME PAUKŠČIUS

Siaučiant dideliems šalčiams, nuo jų kenčia mūsų žiemos sparnuočiai — paukščiai. Jie, šalčių kankinami, pasidaro nebailūs ir įlekia pro atdarus langus bei duris į kareivines ir virtuves.

Seredžiaus įgulos kariai, sugavę atskridusius vargšus paukštelius, nuneša juos į centralinio apšildymo katilinę ir ten juos lesindami globoja, kad vėliau, atšilus orui, galėtų išleisti į laisvę.

San. p. Grigoras

„GLUŠAS“ 9 PĖST. PULKE

9 pėst. L. K. Vytenio pulko karių rūmuose sausio 31 d. vietinis šaulių teatras suvaidino 5 veiksmų komediją „Glušas“. Artistai savo roles atliko visi gerai, ypač gerai suvaidino p. Civinskiene ir p. Mažūnaitienė, iš vyrų p. Katinas ir p. Kačiulaitis. Vytenininkai dėkingi šaulių artistams, nes jie šiomet jau antrą kartą džiugina karius savo gražiais vaidinimais.

Virš. J. Sisas

PASIJUOKĖM IKI AŠARŲ

Sausio 25 d. Pagėgiuose lankėsi Valstybės Teatro Klaipėdos skyrius, kuris Duonelaičio gimnazijos salėje suvaidino kariams ir gimnazijos moksleiviams 3 veiksmų itališką farsą „Skapeno juokai“. Vaidinimas visus maloniai nuteikė ir prajuokino iki ašarų. Klaipėdos valstybinis teatras, atsilankydamas į Pagėgius, visuomet nepamiršta ir karių, kuriems leidžia vaidinimus pamatyti už gana mažą atlyginimą — 50 ct.

Kariai, vos pradėjus šalti, šalia kareivinių, miško aikštėje, įrengė gana gerą ir didelę čiuožyklą. Pagėgių visuomenė labai džiaugiasi ir yra dėkinga kariams, kad pirmieji Pagėgiuose įrengė tą malonų sportą ir, kas svarbiausia, nereikalauja iš svečių jokio atlyginimo.

San. pusk. M. Grinius

KARO VETERINARIJOS VALDYBA

— Sausio 20 d. karo veterinarijos puskarininkių mokyklos mokiniai, paskirsčius po visus kavalerijos pulkus, išvyko į pulkų veterinarijos ligonines praktikuotis; galutinam egzaminų pasiruošimui į mokyklą grįš tik balandžio 15 d.

— 1936 m. karo veterinarijos puskarininkių ir arklių kaustymo mokyklų kareivių biblioteka iš viso turėjo 124 nuolatinius skaitytojus, kurie per visus metus perskaitė 493 toms įvairaus turinio knygų. Uolesnieji bibliotekos lankytojai buvo šie: vet. puskarininkių mokyklos liktinis vet. puskarininkis Vladas Jusius, 1 art. pulko eil. Kazys Glemža ir 2 art. pulko eil. Pranas Merčaitis (abudu prikmandiruoti arklių kaustymo mokyklon).

Virš. A. Valančius

3 DRAGŪNŲ GELEŽINIO VILKO PULKAS

Sausio 31 d. per karių pamaldas pirmą kartą griežė dragūnų pulko neseniai įsteigtas orkestras, kapelmeisterio Valaikos vedamas. Per trumpą laiką orkestras su naujais instrumentais ir naujais muzikantais sugebėjo neblogai pasirodyti. Turint orkestrą, pulke bus dažniau rengiami vakarai ir pramogos.

J. p. Garliauskas

2 INŽINERIJOS BATALIONAS

2 inžinerijos bataliono pusk. Kulikausko iniciatyva bataliono liktinių puskarininkių tarpe suruoštas šachmatų turnyras. Į turnyrą įsirašė 17 puskarininkių. Iš geriausių žaidėjų bus sudaryta komanda, kuri atstovaus batalioną tarpdalinėse rungtyne. Turnyras vyksta puskarininkių ramovėje.

P.

GAUSIAI PLINTA KARINĖ SPAUDA IR ŠAKIŲ APSKR.

Teko aplankyti šakius ir pastebėti, kad ir šakių apylinkės gyventojai šiais metais susidomėjo karine spauda. Prieš dvejus metus į šakių paštą pareidavo vos 7 egz. „Kario“ ir 2 egz. „Kardo“. Šiais metais jau pareina 38 egz. „Kario“ ir 14 egz. „Kardo“. Daugumas „Kario“ skaitytojų kaimo gyventojai — atsargos kariai.

J. pusk. Ungeris

VILKAVIŠKIO ĮGULOS LIKTINIAI PUSKARININKIAI

Įgulos liktiniai puskarininkiai mėgsta padirbėti ir meno srityje. Praėjusiais metais suruošė keletą viešų vakarų su vaidinimais, kurie turėdavo gana didelį pasisekimą. Neseniai yra išrinkta scenos mėgėjų valdyba iš virš. Koveros, pusk. Sakalausko ir j. pusk. Bakio, kurie rūpinsis visais scenos reikalais. Prižiūrėtoju paskirtas j. ltn. Janonis.

A. B.

Pagėgių įgulos karių čiuožyklos atidarymo proga

San. pusk. Grinius nuotr.

RAŠYKIME TEISINGESNES KORESPONDENCIJAS

Nors praėjusių metų paskutiniame „Kario“ numeryje Al. Sicila ir kreipėsi į spaudos draugus, kad gerbkime spaudą ir patys save, rašydami tik teisingas korespondencijas, bet, deja, to nesilaikoma.

„Kario“ Nr. 3, šaulių gyvenimo skyriuje, korespondentas Vikrutis rašo, kad švenčių proga Panevėžio šaulių rinktinės šauliai ir šaulės moterys surinko ir įteikė Panevėžio ir Kupiškio įgulų kariams dovanų. Panevėžio įgulos kariams, kiek teko sužinoti, dovanos buvo gautos ir įteiktos, bet Kupiškio įguloje iki šiol jokių dovanų, surinktų Panevėžio šaulių, negauta. Tokia pat žinutė tuoj po Kalėdų švenčių buvo ir „Lietuvos Aide“. Nemanau, kad korespondentas būtų norėjęs sumeluoti, arba pasigirti, bet, matyti, čia yra išėjęs koks nors nesusipratimas. Jeigu korespondentas būtų dalyką pirma gerai ištyręs, kaip ragina Al. Sicila, tai tokia klaida būtų spaudon nepatekusi. Sąlygos, iširti žinutės teisingumą, korespondentui, kiek žinau, buvo geros, nes minimas korespondentas yra ir šaulys ir tarnauja karinėje įstaigoje.

Gal kas pamanyt, kad čia smulkmena ir neverta į „Kari“ viešai rašyti, bet, mano manymu, ta smulkmena gali turėti ir rimtesnių pasekų. Juk, jeigu buvo surinktos dovanos, tai, be abejonės, jos buvo skiriamos būtinoms tarnybos kareiviams. Tad Kupiškio įgulos kareiviai, paskaitę ir „Kari“ ir „Lietuvos Aide“ idėtas žinutes, gali pamanyti, kad dovanos gautos, bet dėl kažin kokių sumetimų jiems neatiduotos. Jie savo mintyse gali apkaltinti įgulos vadovybę, kuri gautas dovanas sunaudojo kam kitam. Tad dar kartą pabrėžiu, kad Kupiškio įguloje jokių dovanų iki šiol iš Panevėžio šaulių negauta.

Gerbiamieji korespondentai, dar kartą tenka jūsų prašyti, kad rašykime tik gerai dalyką ištyrę. Gerbkime savo spaudą ir neklaidinkime kitų.

Pusk. Gelžinis

KARIŲ KRAUTUVIŲ REIKALU

Beveik kiekvienoje dalyje karių patogumui yra įsteigtos karių krautuvės. Krautuvių tikslas, aprūpinti karius geros rūšies ir pigia kaina prekėmis. Anksčiau, kada apyvartoje nebuvo išleista smulkių pinigų, tas tikslas nebuvo galima atsiekti, nes jei kuri nors prekė kainavo 15 ar 25 centus — pigiau 20 ir 30 centų nebuvo galima parduoti. Dabar gi, esant apyvartoje smulkių pinigų, šis tikslas jau būtų pasiekiamas.

Bet ir dabar dar kai kurių karių krautuvių prekiaujama kaip ir anksčiau. Vietoj paimti 17 ar 27 cent., imama 20 ir 30 centų, nors įstatose pasakyta, kad daugiau 10% pirkto kainos imti negalima.

Krautuvėse pardavėjais neretai laikomi liktiniai puskarininkiai, kurių pareigas galėtų eiti būtinoms tarnybos kareiviai, nes vis vien puskarininkiai, būdami pardavėjais, turi dar padėjėjus kareivius, kurie daugiausia ir dirba krautuvėse. Pardavėjai nuo gyno krautuvės pelno gauna 5% premiją. Kadangi pardavėjais neretai yra liktiniai puskarininkiai, tai, žinoma, ši suma jiems ir tenka. Esantis padėjėju kareivis nieko negauna.

Krautuvių pardavėjais geriau tiktų būtinoms tarnybos kareiviai. Puskarininkiai, kaip daugiau įgiję karo mokslo žinių, tiktų atsakingesnioms pareigoms arba galėtų eiti antracilės

pareigas, nes krautuvės mokymosi laiku yra uždaromos. Be to, dar yra skiriami krautuvių vedėjai karininkai, kurie krautuvės reikalais rūpinasi ir duoda visus nurodymus.

A. G-nius

14 BUTEGEIDININKŲ GAVO ŽENKLUS „GERAM ŠAULIUI“

7 p. ž. K. Butegeidžio pulko kariai už 1936 m. šaudymą iš šautuvų ir sunkiųjų kulkosvaidžių gavo ženklelius „Geram šauliui“. Gavo šie kariai: viršilos Albinas Arširdas ir Stepas Bulharauskas, pusk. Ildelfonsas Šikšnius, jaun. pusk. Juozas Mikalauskas ir Jonas Bagdonas, grand. Juozas Marozas ir Alfredas Vėjelis, eiliniai Antanas Buivydas, Leiba Lipšicas, Juozas Mažonas, Stasys Bertys, Juozas Bračkus, jaun. kareiviai Albinas Zabys ir Stasys Bajorinas.

Asa

PIRMOSIOS PAGALBOS KURSAI

Pr. metų gruodžio mėn. 2 ulonų L. D. K. Birutės pulke karininkų ir liktinių puskarininkų žmonoms įsteigti sanitariniai pirmosios pagalbos kursai. Kursai tęsis apie tris mėnesius. Per tą laiką numatyta praeiti gana plati programa: pirmoji pagalba nelaiminguose atsitikimuose, vidaus ir užkrečiamos ligos, akių ligos, vaikų ligos ir jų slaugymas, praktikos darbai — ligonių tvarstymas ir t.t. Be to, po šių kursų bus priešcheminės apsaugos kursai, kurie taip pat užtruks apie mėnesį. Kursų vedėjas pulko gydytojas lt. Pakalniškis. Be to, dar paskaitas skaityti sutiko keletas miesto gydytojų. Paskaitos būna du kartus per savaitę.

S. j. p. Endriukaitis

ŠAULIŲ BŪRYS STATYDINS SAVO NAMUS

Antalieptė (Zarasų apskr.). Šaulių būrys įsteigtas 1922 m. dabartinio tautos atstovo M. Kviklio, mok. J. Sidakevičiaus ir A. Janušio pastangomis. Per tuos savo 15 gyvavimo metų būrys ypatingai daug nuveikęs tautinio ir kultūrinio darbo veikloje. Turi didelę biblioteką, chorą, rengia vakarus, paskaitas ir t.t. Šiuo metu būrys nusistatęs pasistatyti savo namus. Sklypą ir pradžia pinigų jau turi per 1000 litų. Prie būrio veiklos suaktyvinimo, be abejo, daug prisideda veikli būrio taryba, o ypač būrio vadas mok. J. Triponis, kuris būriui vadovauja daugiau kaip 10 metų.

GYVAI PRITARIA ŠAULIŲ AVIACIJAI

Dusetos (Zarasų apskr.) Apylinkės visuomenė gyvai domisi šaulių aviacija. Įsteigus ją, apylinkės visuomenė tą žinią sutiko labai džiaugsmingai ir, esant progai, tą darbą paremtų aukomis. Būtų gera, kad vietos šaulių būrys aukų rinkime imtųsi iniciatyvos.

E. Z.

MOTERYS DIRBA KILNŲ DARBĄ

Per nepriklausomybės karus, kada mūsų tėvynę buvo apsupę priešai ir ėjo kruvinos kautynės dėl kiekvienos žemės pėdos, Slavikų apylinkės moterys daug dirbo, rinkdamos kareiviams aukas, siūdamos baltinius ir juos siūsdamos į frontą karžygiams. Ne viena Slavikų apylinkės motina, siūsdama į frontą savo vienturtį sūnų, laimino kryžiaus ženklu — linkėdama būti doram ir drąsam Lietuvos kariui. Todėl ir nenuostabu, kad iš frontų grįžę šios apylinkės karžygiai daugumas buvo pasipuošę Vyčio kryžiais.

Dabartiniu metu visos aktingesnės Slavikų apylinkės moterys, susibūrusios į šaulių eiles, sudaro būrį, kuriam vadovauja energinga vadė mok. Vilutytė.

Jon. Ramonas

MĖGSTA KARIUOMENĖS PUSVALANDŽIUS

Zarasai. Visi radio klausytojai, kurių daugumas yra ūkininkai, labai mėgsta kariuomenės radio pusvalandžius. Kariuomenės pusvalandžio metu visi radio priimtuvai apgūlami klausytojų, daugiausia jaunuolių. Tarnavusieji kariuomenėje, klausydami kariuomenės pusvalandžių, prisimena tas laimingas gyvenimo dienas, praleistas kariuomenėje. Netarnavusieji kariuomenėje, klausydami karių dainų, dega karštu noru tarnauti kariuomenėje ir nekantriai laukia to laiko, kada galės būti kariais. Kariuomenės pusvalandžių mėgsta klausyti ir žilagalviai ūkininkai, kurie tarnavę rusų kariuomenėje.

E. Z.

1936 M. LIETUVOS LENGVOSIOS ATLETIKOS NUGALĖTOJO ŠAULIŲ SPORTO KLŪBO „GRANDIES“ TRADICINĖ ARBATĖLĖ

Sausio 31 d. 17,30 val. į šaulių sporto klubo „Grandies“ tradicinę arbatėlę atsilankė Šaulių Sąjungos štabo viršininkas plk. lt. Kazitenas, I Kauno rinktinės tarybos narys ats. mjr. Tomkus, Šaulių Sąjungos švietimo ir propagandos skyriaus viršininkas šaulys Daudzvardas, I Kauno VI. Putvnskio būrio vadas kpt. Leknckas, daug šaulių - sportininkų rėmėjų, kitų sporto klubų atstovų ir pilnutėlė sąjungos salė grandiečių.

Į susirinkusius aukštuosius svečius ir sportininkus kalbėjo „Grandies“ klubo pirmininkas lt. Budrevičius. Susirinkusiems aiškiai apibrėžė klubo pasiektus rezultatus bei padarytą sporto pažangą 1936 metais. Baigdamas pranešimą pareiškė, kad daugiau pasižymėję sportininkai bus apdovanoti dovanomis, kurios yra padovanotos šaulių - sportininkų bičiulių.

Klubo pirmininkas, baigęs pranešimą, pakvietė Šaulių Sąjungos štabo viršininką plk. lt. Kaziteną įteikti pasižymėjusiems šauliams - sportininkams dovanas, kuris Šaulių Sąjungos vado vardu tarė žodį į sportininkus ir įteikė dovanas.

Po to grandiečiai pakvietė svečius arbatėlės. Arbatėlės metu buvo pasakyta daug gražių kalbų bei nuoširdžių linkėjimų šauliams - sportininkams.

Po arbatėlės šauliai - sportininkai svečius palinksmino gražia linksma programa ir šokiais.

Ats. sport. Jonas

KAUNAS — KLAIPĖDA 30:17

Sausio 31 d. Kaune buvo antros tarp miestinės Kaunas — Klaipėda krepšinio rungtynės. Šį kartą taip pat laimėjo Kauno rinktinė, įveikusi klaipėdiškius 30:17. Pirmas puslaikis 17:9. Be to, prasidėjo jau aukšt. klasės krepšinio pirmenybių rungtynės. Pirmose rungtynėse Grandis įveikė Taurą 23:11. Vasario 13—14 d. Kaune laukiamas estų krepšinio meistris Tartų YMCA, kuris čia turės dvejas rungtynes. Tai bus paskutinis mūsų krepšinio rinktinės jėgų bandymas, nes vasario 20—21 d. Rygoje bus tarpvalstybinės Lietuva — Latvija rungtynės.

LEDO RITULIO PIRMENYBĖS

Esant palankiam orui, šių metų ledo ritulio pirmenybių rungtynės eina pilnu tempu. Paskutinėse rungtynėse LGSF įveikė KVK JSO 1:0 ir Tauras prieš LGSF sužaidė lygiomis — 0:0. Aplamai, pirmenybėse pirmąją LGGF komanda, kuri dar iki šiol neturi ne vieno pralaimėjimo.

Vasario 6—7 d. Kaune buvo laukiami vokiečių ledo ritulininkai (iš Karaliaučiaus), bet jiems išvykus į Dūseldorfą žaisti pirmenybių rungtynes, Karaliaučiaus ritulininkai Kaune žais vasario 13—14 d.

STALO TENISO PIRMENYBĖS

Kaip žinome, nuo vasario 1 d. Austrijoje vyksta pasaulinės stalo teniso pirmenybės, kuriose dalyvauja ir Lietuva. Pirmos dienos susitikimai mūsų šaliai buvo nevisai sėkmingi: pralaimėta Amerikai 1:5 ir Rumunijai 3:5. Iš viso kiekviena dalyvaujanti valstybė turės žaisti po 12 rungtynių.

SUSITARTA DĖL RUNGTYNIŲ SU ITALIJA

Po ilgų derybų ir dar didesnių pastangų mūsų futbolo vadovybei pasisekė susitarti dėl tarpvalstybinių Lietuva — Italija futbolo rungtynių, kurios sutartos Kaune š. m. birželio mėn. pabaigoje. Tai bus sensacingiausios viso Pabaltijo sezono rungtynės.

ŠIAULIŲ SPORTININKAI IR ŽIEMĄ NESNAUDŽIA

Šaulių miesto šachmatų meistro vardui įgyti pirmenybės pasibaigė sausio 22 d. Meistro vardą gavo šaulys Kukevičius, II vietą — šaul. Lazdauskas, III — šaul. Jasutis ir IV — šaul. Braslauskas. Visi Š. Š. „Sakalo“ klubo nariai.

Pirmenybėse dalyvavo penki klubai: „Š. S.“ „Sakalas“, Darbų Rūmų Kultūrklubas, Pašto „Žinia“, „Makabi“ ir F. S. K. (Frenkelio Sporto Klubas). P. P.

KLAIPĖDOS SPORTO NAUJIENOS

Sausio 30 d. Klaipėdoje prasidėjo pirmosios krepšinio pirmenybių rungtynės. Pirmenybėse įsiregistravo 7 komandos: Vyt. D. gimnazijos — 3, KSS — 2, Šaulio — 1 ir SSO — 1. Pirmenybės buvo pravestos per vieną ratą. Rato nugalėtojas bus ir 1937 m. Klaipėdos miesto nugalėtojas. Taigi, sausio 30 d. Vyt. D. gimnazijos gimnastikos salėje jau buvo dvejų krepšinio pirmenybių rungtynės: KSS II prieš VDG III ir SSO prieš šaulį. KSS II pralaimėjo gimnazijai 32:23 ir šaulys laimėjo 33:16.

Sausio 24 d. Šiauliuose viešėjo Klaipėdos stalo tenisininkai. Šauliai tarpmiestines rungtynes laimėjo prieš Klaipėdą 5:4. Pernai Klaipėda buvo pralaimėjusi prieš Šiaulius net 7:2. Šiemet Klaipėdai daug padėjo grand. Karalius (KSS), kuris buvo anksčiau Kauno nugalėtoju. Jis laimėjo visas tris partijas.

Jau prieš Kalėdas pradėtas šachmatų turnyras tarp savo narių Klaipėdos lietuvių šach. klube, dabar tęsiamas toliau. Po 4 ratų padėtis yra tokia: Čaikauskas 11,5 taško (4 neb.), Pakalniškis 9,5 t. (6 neb.), Ivanauskas 9,5 t. (5 neb.), Kuraitis 8,5 t. (7 neb.), dr. Valančius 6,5 t. (4 neb.), Stripeikis 5,5 t. (8 neb.), Okunevičius 5,5 t. (3 neb.), kpt. Koškulis 4 t. (4 neb.), Mačernis 3,5 t. (5 neb.) ir Makarskas 2 t. (4 neb.).

Jonas A. Misiūnas

LENKIJOS GINKLAVIMOSI FONDAS

Lenkijos ministerių kabinetas priėmė įstatymą tautinio gynimo fondui sudaryti. Įstatymu numatoma, kad per 1937—1940 metus į fondą bus įnešta iš viso vienas milijardas zlotų. Tokia suma pirmaisiais metais bus sudaryta iš Prancūzijos paskolos Lenkijos ginklavimuisi ir iš prancūzų kreditų. Likusiems trejiems metams numatomos papildomos paskolos iki 400 milijonų zlotų ir papildomi kreditai.

Ministerių kabinetas priėmė taip pat įstatymą dėl valstybinių kapitalų investavimo. 1937 metais numatoma investuoti 264 milijonus zlotų valstybės kapitalo. Ir tas valstybės kapitalų investavimą liečiąs įstatymas buvo priimtas, atsižvelgiant į krašto ginklo pajėgos sustiprinimo reikalą.

PADIDINAMAS KARININKŲ SKAIČIUS VOKIEČIŲ KARO LAIVYNE

Vokietijos karo laivyno ministerio admiralo Roeder'io nutarimu nuo šiol į Flensburg-Mürwick'o jūrų karo mokyklą vietoje 50 bus priimama kasmet po 150 jūrų kariūnų. Nutarimas padarytas dėl jau esamų jūrų karininkų trūkumų ir naujų kadro reikalingumo naujai statomiems kovos laivams.

Būsimų karininkų mokymas truks 2 su puse metų, ir prasidės visada balandžio mėnesį. Priimamieji kandidatai turės laikyti egzaminus iš aukštųjų mokyklų (universiteto) matematikos ir kitų dalykų programų ir turės įrodyti savo arišką kilmę.

Kariūnai pirmuosius tris mėnesius bus mokomi Stralsundo mokykloje ir 3 mėnesius plaukios būriniais mokomaisiais laivais „Gorch Fock“ ir „Horst Woessel“ Baltijos jūroje. Po to mokslas tęsis 9 mėnesius kelionėje mokomaisiais kreiseriais aplink pasaulį arba Atlante, ir 8 mėnesius Flensburg Mürwick'o mokykloje bei artilerijos ir torpedininkų kursuose.

Vokietijos karo laivyno karininkų parengimui vadovauja Baltijos jūrų pajėgų vadas Kiel'yje.

NAUJŲJŲ VOKIEČIŲ KOVOS LAIVŲ SAVYBĖS

Užsienio spauda aprašinėja 1935 m. pradėtų statyti dviejų vokiečių kovos laivų „Scharnhorst“ ir „Greisenau“ charakte-

ristikas. Laivai būsią 27.700 tonų talpos (anglai statosi du po 35.000 ton.), 214 m ilgio ir 30 m pločio. Vieno laivo kūnas svers 7000 t, šarvai 12.500 t., ginklai 2760 t ir varikliai 3000 t. Laivą varys keturios turbinos, bendros 150.000 a. j. galingumo ir teiks 32 j. (58 km) greitį per val.

Ginklaviną sudarys 9 pabūklai 280 mm dviejuose bokšteluose, po tris pabūklus laivo užpakalyje ir viename bokšt. priešakyje, 12 pabūklų 152 mm keturiuose bokšteluose po du laivo šonuose, 8 torpedoms leisti aparatai ir nemažas skaičius smulkesnės priešlėktuvinės artilerijos bei kulkosvaizdžių. Laivas nešiosis 4 lėktuvus ir turės dvi katapultas. Šarvų storis kai kuriose vietose sieks 356 mm.

I v a i r u m a i

GYVULIŲ AMŽIUS

Žmogus, visų tvarinių karalius, vidutiniškai gyvena 70—80 m., o sutikę šimtametį senelį jau stebimės, lyg kokia retybe. Bet dar labiau tenka nustebti pažvelgus į gyvulių ir paukščių amžių. Pav., kinavarpos (medžio trandės) vikšras (peras) gyvena 2—3 metus, grikvabalio vikšras 4 m., termitų (skruzdžių rūšis) motina 4—5 m., sodinė sraigė 5 m., jūrų sraigė 30 m., turkyls (šliužas) 2—3 m.; smulkūs giesmininkai paukščiai 8—18 m., kanarėlė 12—15 m., juodasis strazdas 12—18 m., šarka 20 m., lakštingala 12—18 m., karvelis 10—20 m., gegutė 32 m., juodvarnis 100 m., naras 100 m., avėdra 100 m., papūga 100 m., maitėda 118 m., gulbė 300 m.; voverė 6 m., kiškis 10 m., lapė 14 m.; pelė 6 m.; kiaulė 20 m., rupūžė, katė ir arklys po 40 m., šernas 25 m., liūtas 35 m., lokys 50 m., dramblys 200 m.; vėžys 20 m., lydeka ir karpis po 200 m. Trijų šimtų metų krokodilas yra pačiam amžiaus gražume. Krokodilų dažnai galima sutikti ir tūkstantmečių.

Nuostabu ne tik tai, kad daug smulkių gyvių gyvena daug ilgiau už žmogų, bet ir tai, kad jie savo amžiumi toli pralenkia labai stambius sutvėrimus. Pavyzdžiui, užtenka palyginti kad ir gulbę su drambliu arba juodvarnį su liūtu.

Čia toli gražu ne visi gyviai paminėti — tai visai neįmanoma. Čia nurodytas tik dažniau sutinkamų arba labiau žinomų gyvulių amžius. Be to, ir paduoti skaičiai, suprantama, negali būti visiškai tikslūs, nes kai kuriuos gyvulius ir paukščius jų tikrose gyvenimo sąlygose sunku stebėti, o praktika įrodo, kad nelaisvėje vieni gyvena ilgiau, kiti trumpiau, negu laisvėje. Sakysim, tokių stiprių šiltųjų kraštų plėšriųjų, kaip liūtų, leopardų, laisvėje amžius yra trumpesnis. Mat, jie gimę ir augę laisvėje beveik visi serga plaučių džiova, o pas gimusius žvėrynuose ši liga retai pasitaiko. Hienos nelaisvėje taip pat ilgiau išgyvena. Tie gyvuliai arba paukščiai, kuriems įgimta nuolat judėti, nelaisvės nepergyvena ir tuojuo žūva, pav.: kregždė.

KODĖL REIKIA DAŽNAI VALYTI LANGUS

Visi gerai žinome, kad langų stiklai greitai užsiteršia dulėmis, dūmais ir pan., bet ne visi pastebime, kad toki užteršti langai labai kliudo patekti kambarin dienos šviesai. Darrant bandymus buvo pastebėta, kad poliruoti langų stiklai, 10 dienų jų nevalius, praleidžia šviesos 35—50% mažiau, negu tuoj po valymo. Jeigu stiklų nevalyti ištisą mėnesį, tai šviesos kambarin pateks tikrai 25—30%! Suprantama, kad prasto stiklo langai, kokius pas mus daugiausia vartoja, dulėmis apsineša dar greičiau ir daugiau šviesos sulaiko. Paprotį, valyti langus kartą metuose, pavasario saulei nušvitus — reikia guiti iš mūsų tarpo. Tyras oras, saulė ir šviesa lygiai reikalingi mūsų organizmui, kaip valgis ir vanduo.

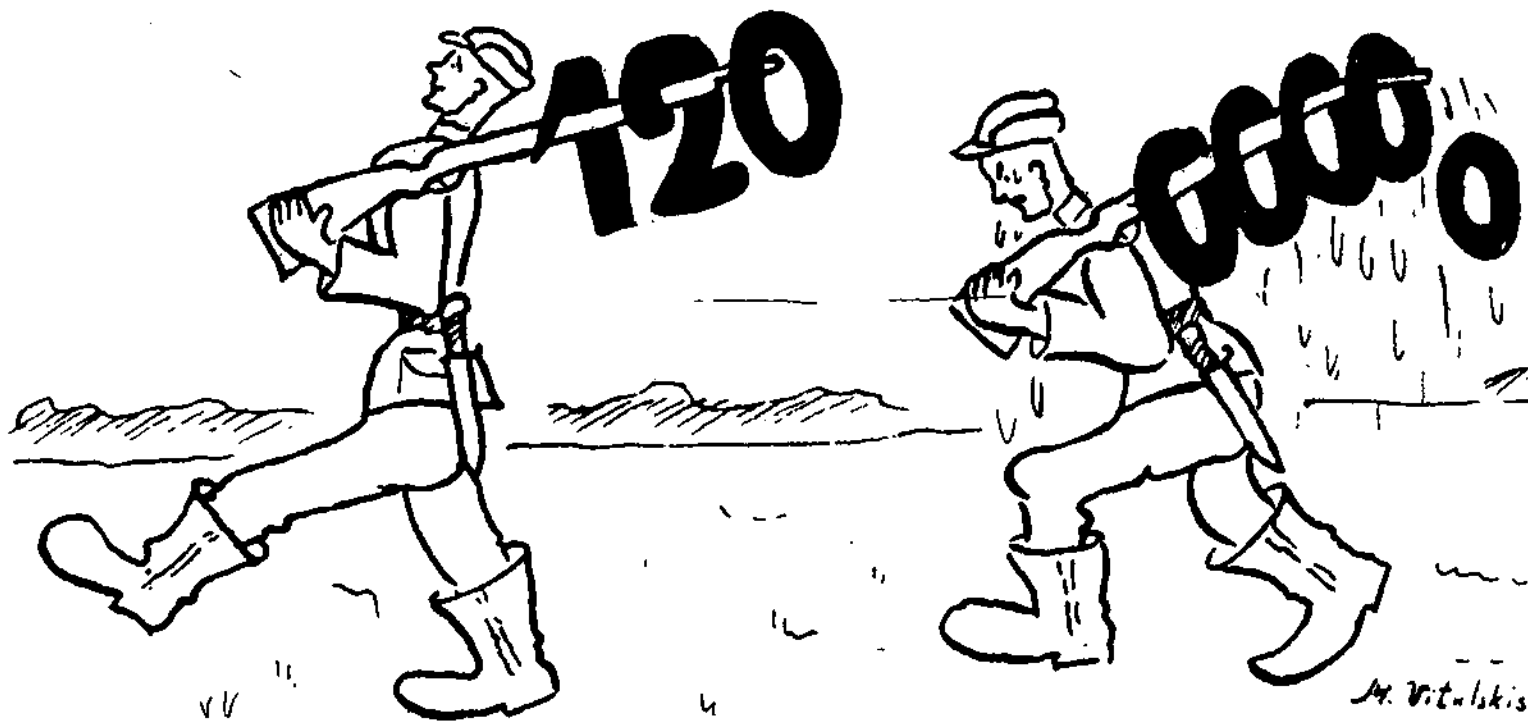
DEŠIMTIES DIENŲ SAVAITĖ

Mūsų septynių dienų savaitė, kuri dabar priimta visuose kultūringuose kraštuose, yra palaikas senovės Babilono. Žilos senovės laikais daugelis tautų turėjo dešimties arba penkių dienų savaitę. Dešimties dienų savaitė buvo pas senovės graikus, kiniečius ir egiptiečius, o penkių dienų — pas persus, seniausias skandinavų tautas ir meksikiečius. Ji dar ir dabar yra pas pirmykščius Javos gyventojus. ir pas daugelį Gvinėjos negrų giminių.

Šitie dešimties ir penkių dienų tarpai (savaitės) yra senesni kalendoriniai vienetai už septynių dienų babiloniečių savaitę ir kilę, matyt, dėl lengvumo ir patogumo skaičiuoti ant rankų pirštų.

Kelias atgal

PIRMOJI DIENA PULKE

Pulko rajone išrikiuota naujokų kuopa. Po komandos „ramiai“ naujokas Minelga, pamatęs ant žemės kažin ką blizgant, išeina iš rikiuotės ir pakelia.

— Jaunas kareivi Minelga, kodėl nevykdai komandos? — klausia leitenantas.

— Maniau, kad litas, tamsta leitenante, — rodydamas pakeltą karišką sagą atsako jam kar. Minelga. R. s.

LITO KURSAS

— Atsiprašau, tamsta vakar man iš kortų pranašavai, kad netrukus ištekėsiu; tik pamiršau, ar mano vyras bus leitenantas ar kapitonas.

— O kiek man jūs užmokėjote?
— Penkis litus.
— Tai buvo kalba apie eilinį.

ŠIOS ŽIEMOS ĮTAKA

Eil. Martynaitis sprendžia galvosūki ir niekaip nesugalvoja, koks gali būti žodis su „S“ raide ir reikštų, ko žiemą niekur nėra.

Draugas Kazys randa gerą išeitį ir sako: „Sniego“.

VI. Vadoika

JŪRININKŲ TARPE

Kapitonas į jūrininką:

— Jūs vedęs?

— Taip, tamsta.

— O kiek turite vaikų?

— Nežinau. Jau dveji metai, kai nebuvau namie. A.

BAISUS KLAUSIMAS

Traukiniu važiuodamas, kareivis susipažįsta su viena panele, ir jie įsikalba. Tarp kito ko, panelė klausia:

— Kiek tamstai metų, kareivi?

— Man dvidešimts dveji, o kiek tamstai, panele?

— Fui, koks begėdis! Kaip drįsti tokių dalykų klausti. Vė

KOKIOS PATINKA

— Kokios tau moterys labiau patinka, ar tos, kurios daug kalba, ar kitos?

— O kokios kitos? A.

KIŠENĖJ NEBEJAUČIA

Gydytojas klausia ligonį?

— Ar paklausėte mano patarimo ir miegojote prie atdaro lango?

— Taip, tamsta!

— Na, ir kaip Ar jau nebejaučiat trūkumų?

— Truputį: jau nejaučiu kišenių laikrodžio ir piniginės. J. P.

IŠSIBLAŠKĖS PROFESORIUS

Iš provincijos atvažiavęs pilietis, sutikęs tūlą profesorių, klausia, kur yra N įstaiga.

— Eisi, tamsta, tiesiai, paskui į kairę, į dešinę... vėl tiesiai, kol prieisi didelį mūrinių penkių aukštų namą.

— O numeris?

— Numeris?.. Numerį tamsta rasi ant namo sienos. E-s.

PO LAIVO KATASTROFOS

— Manai, kad mus kas ras šitoje jūroje?

— Nebijok. Manęs ieško keturiolikos kraštų policija. A.

IŠ AMERIKIEČIŲ JUMORO

Buvo įsakyta tikrinti virtuves, kad kareiviai gautų gerą maistą. Kartą vyresnysis pamatė du kareivių, nešančius kažkokį katilą sriubos.

— Ei, jūs, sustokite! — sušuko jis, — duosite man paragauti!

Vienas tuoj nubėgo atnešti samčio.

Vyresnysis, paragavęs, bauriausiai susiraukė ir suriko:

— Ir jūs tą velnio lakalą vadinatė sriuba?..

— Ne... — mykčiojo nusigandę kareiviai — tai yra pamazgos, kurias nešame išlieti... Aucė

ATMINIMAS

Kirpėjas: Tai ką, Jonai, tu, rodos, į pulką atvykai plaukus nusikirpęs?

— Taip. Katriutė labai prašė palikti ką nors atminimui. VI. V-ka

APŠIRIKIMAS

Policininkas: Ko, tamsta, ten krapštai apie tas duris. Argi manai cigaru duris atrakinti?

Girtas: Kad jį šimts! Argi aš vietoj cigaro raktą surūčiau! A.

DIDELĖS BAIMĖS PRIEŽASTIS

— Sakyk man, Adolfai, kodėl kareiviams neleidžiama nešioti ilgų plaukų?

— Ogi dėl to, kad būtų drąsesni. Mat, kai trumpi plaukai, tai niekas taip neišsigąs, kad net plaukai pasišiauštų. a. l.

— Aš jau nesuprantu: mokytojas sakė, kad sklandytuvai savo sklandymo principais mažai skiriasi nuo gandro, tai kam gi jiems reikia aukštumų, nuo kurių jie kyla, ar neužtektų gandrų žiū?

KĖDAINIUOSE ATIDARYTI NAUJI GIMNAZIJOS RŪMAI

Sausio 30 d. Kėdainiuose pašventinti ir atidaryti nauji gimnazijos rūmai. Gražūs, erdvūs rūmai statyti pusiau ūkišku būdu, todėl kaštavo nebrangiai — 362,277 lt. Į atidarymo iškilmes iš Kauno buvo nuvykę ministrai Stanišauskas, Tonkūnas, Spaudos ir švietimo Skyriaus v.-kas plk. Šarauskas, buvęs pirmasis Kėdainių komendantas ir pirmųjų nepriklausomybės kovų ties Kėdainiais dalyvis, ir daug kitų aukštųjų svečių.

SAVANORIAI KŪRĖJAI RAŠO SAVO ATSIMINIMUS

Savonorių kūrėjų s-gos centro v-ba išleido į savonorius atsišaukimą, ragindama juos rašyti savo atsiminimus iš kovų dėl Lietuvos nepriklausomybės. Valdyba šiuos atsiminimus mano išleisti atskira didele knyga, vardu „Savonorių Žygiai“. Valdyba mano s-gos dešimtmečio šventei — 1937 m. — tuos atsiminimus jau išleisti. Atsišaukime nurodyta ir kas svarbiausia atsiminimuose rašytina.

DAROMI ŽYGLIAI, KAD LAUKŲ DARBININKAI DAUGIAU NEBUT LEIDŽIAM I UŽSIENI

Pernai ir anksčiau, kaip žinome, mūsų darbininkai vasarą važiuodavo į užsienį, daugiausia į Latviją, uždarbiauti. Žemės ūkio rūmai, apsvarstę šį reikalą, rado, kad paskutiniu metu metai iš metų jaučiama ir Lietuvoje vis didesnė ir didesnė žemės ūkio darbininkų stoka, o vietose, kur jų yra — nesutvarkyti sandos reikalai. Todėl žemės ūkio rūmų v-ba nutarė daryti žygių, kad šiais metais laukų darbininkai nebūtų leidžiami į užsienį ir kad būt iš viso sutvarkyti laukų darbininkų reikalai Lietuvoje.

Kariuomenės leidiniai

BUTEGEIDININKAS. 7-to p. Ž. K. Butegeidžio pulko neperiodinis leidinys. Tauragė, 1936 m. lapkričio mėn. Nr. 1.

Dar per mūsų Nepriklausomybės karus mūsų kariai mokėjo ne tik kautis, bet gana gyvai pasireikšti ir kultūrinėje srityje. Pakanka pavartyti anų visiems atmintinų metų „Kario“ komplektus, ir kiekvienas turės progos įsitikinti, koku nesulaikomai gaivaliniu tempu siekta ne tik kraštą išvaduoti, bet ir save kultūrinti. Kautynėse ir ugnyje pradėjo steigtis pirmosios mūsų karinės bibliotekėlės, skaityklos; kareiviams rengiamos ne vien tik paskiros paskaitos, o sudaromos savotiškos mokyklos, kuriose ne vienas išmoko daugiau negu vien tik pavadę pasirašyti. Čia pat fronte pasirodė ir pirmieji mūsų dalių laikraščiai, tuometinėse aplinkybėse vien šapirografuoti.

Mūsų kariuomenė žymiai daugiau, negu kurie kiti valstybiniai organai, įstaigos ar organizacijos susijusi su periodiniu leidiniu. Pakanka prisiminti nors ir Panevėžio apsaugos būrį (net dar ne batalioną), kai jis su kų tik atvykusiais savanoriais atliko nemažą žygį, kol pasiekė Kėdainius. Savanoriai, nedaugiausia dar karinių dalykų išmokyti, turi kautis su naujai pasirodžiusiais okupantais iš rytų. Tačiau čia pat gimsta pirmasis mūsų karinėje daly viename egzemplioriuje rašomas leidinys. Gal jisai kur nors ir yra likęs, tačiau nedaug kam teko jį matyti. Jei kuris nors tąjį pirmąjį laikraštėlį turi, būtų ne tik pagėdaujama ir malonu, kad jį prisiųstų, pavyzdžiui, nors ir Karo Istorijos Daliai, bet tai turėtų būti dargi pareiga.

Vėliau tie laikraščiai birte pabiro. Negarbinga dargi buvo, jei dalis (net kuopos ar komandos pasitaikydavo) savojo laikraščelio neturėjo.

Gyvenimui įeinant į normalesnes vėžes, atsirado daugiau paprastesnių kasdieninių reikalų, kilo daugiau formalumų, oficialumų, kautynių grožis ir poezija užsimiršo, drauge su tuo pasilaidojo ir laikraščiai.

Tačiau prieš keletą metų jie vėl atgijo. Iš pradžių neperiodinių leidinių pavidale, leidžiamųjų pulko ar kariuomenės sukaktuvių proga. Čia pirmieji pasireiškė mindaugiečiai. Dar kiek vėliau tokie neperiodiniai leidiniai virto kartais gana turiningais, kartais visai skystokais almanachais.

Dabar gi, tiesa gerokai pasivėlavus, minint „Butegeidininą“, drauge tenka minėti kariuomenės dalių periodikos naują etapą.

Vis dėlto nuo 1919 metų Nemunu daug vandens į jūrą nuplaukė, kai kurie mūsų taip pat nemažai pasikeitė. Valstybiniai tiek metų gyvenant naujos aplinkybės daugiau ir iš spaudos reikalauja, ne tik turinio, bet ir techniškojo darbo atžvilgiu. Šapirografuotas laikraščelis jau nedaugiausia patenkintų ne tik redaktoriaus savimeilę, bet ir skaitytojų įprotį. Todėl dalyse naujai pasirodę laikraščiai jau spaustuvėse spausdinami.

Vadinasi, techniškoji pusė lyg ir patenkinta, nors provincijos spaustuvės kartais nedaugiausia dėmesio kreipia, kad darbas būtų gražiai atliktas. Tuo darbo švarumu negali pasigirti ir Tauragės „Planetos“ spaustuvė, kurioje ir „Butegeidinininkas“ spausdinamas.

Kiekvienam periodiniam leidiniui nemažiau svarbi yra ir ekonominė pusė, taigi, kad jis ar apsimokėtų, arba bent, kad netektų į kur nors kitur kreiptis, kad jų biudžetą lopytų, pinigais sušelptų. Jei periodinis leidinys pradedamas leisti, tai iš anksto turi būti apskaičiuojama, kad nereiktų išmaldų prašinėti. Čia aš kalbu ne apie „Butegeidininą“, bet bendrai, nes pasitaiko, kad kuri nors dalis, sveikintiną iniciatyvą reikšdama, tačiau savojo finansinio pajėgumo neapskaičiavusi, vėliau negali galų suvesti. Ir kultūrinio gyvenimo srity mes turime būti duosnūs, tačiau tuo pačiu metu dar labiau taupūs, kad neapskaičiuotas duosnumas neužkirstų kelią pareikštai iniciatyvai ir toliau plėstis.

Prieiname prie turinio. Kadangi tai yra „Butegeidinininko“ pirmas spausdintas numeris, tai jį kiek plačiau aptarsiu.

Redakcija pasisako savo pasiryžimus ir tikslus. Laikraštį leisdami: „Juomi Butegeidinininkų tarpe kelsime: karišką ideologiją, aukštą pareigos supratimą; minėsime tautos, valstybės ir pulko gyvenime platesnės istorinės bei auklėjamos svarbos turinčius faktus ir įvykius; kelsime aikštėn neigiamus, šalintinus butegeidinininkų tarnyboje reiškinius, auklėsimes ir lavinsimes; registruosime gyvenamuoju laiku svarbesnius pulko įvykius, tuo būdu jau taikos laikais išpindami į bendrą mūsų tautos ir valstybės laisvės ugdymo ir norų ratą“. Tokią programą ištesėjus, „Butegeidinininkas“ daug nuveiks.

Ir iš tikrųjų, jau šiame numeryje yra apšiai medžiagos, įvairias sritis paliečiančios ir pulko gyvenimą aptariančios. Taigi, šiuo atveju medžiaga parinkta sumaniai, be to, ji gyvenimiška.

V. pusk. Tūbelis rašo apie liktinių saviauklą ir linki liktiniam kuo greičiausiai įgyti nors keturių klasių cenzą, o jų turintiems siekti dar daugiau.

J. san. pusk. Kartočius, kreipdamasis į jaunuosius kareivius, link jiems gerai eiti pareigas, neapsileisti.

Dailininkas j. pusk. Norkus iškelia meno reikalą pulke. Anot jo, pulko teatro kolektyvą turėtų sudaryti liktiniai puskarininkai, nes tada jis bus pastovus ir susigyvenęs, o tas labai svarbu teatro darniam tolimesniam darbui. Prie tojo darbo būtina pritraukti liktinių puskarininkų žmonas ir gabesnius būtinos tarnybos kareivius. Toksai pulko karių teatras spalį 8, 9 ir 11 d. jau vaidino istorinę dramą „Taip mirėdavo lietuviai“.

Malonu sužinoti, kad pulke jau veikia liktinių puskarininkų žmonių ratelis.

Šiek tiek žinučių yra ir iš pulko įgulų gyvenimo.

Duota vietos ir gražiajai literatūrai, nepamirštas ir jumoru kampelis.

Sunkoka rašyti apžvalgines santraukas, ypač jei jos enciklopedinio pobūdžio. Todėl mintys, pareikštos straipsnyje „Kariškojo lietuvių tautos atgimimo šventėje“ šiek tiek susipainiojo. Nors Lietuvos nepriklausomybė buvo paskelbta 1918 m. vasario 16 d., tačiau dėl vokiečių okupacijos tojo akto tekstas kiek vėliau pasiekė Lietuvos gyventojus. Savaime aišku, kad nepriklausomybę paskelbus, Valstybės (ne Lietuvos) Taryba negalėjo reikalauti, idant vokiečiai Lietuvą apleistų.

Ne visai tiksliai aptartos aplinkybės 1920 metų vasarą.

Įdomios virš. Razbadausko ištraukos iš savanorio dienoraščio, juo labiau, kad čia paliestas Žemaičių batalionas, apie kurį mūsų spaudoje nedaugiausia rašyta. Monografija apie šį batalioną jau parašyta Karo Istorijos Dalyje ir bus išspausdinta sekančiame „Karo Archyvo“ tome.

Aplamai, kaip sakiau, „Butegeidinininko“ Nr. 1 sukelia malonų išpūdį ir, reikia manyti, kad po tokios gražios pradžios jisai dar daugiau patobulės.

Darbui vadovauja j. ltn. Namajūnas, o artimesni bendradarbiai yra: j. pusk. Skrinckas, j. pusk. Zablackas, viršila Razbadauskas, j. pusk. Norkus, v. pusk. Mikšys ir j. pusk. Sicila.

Vyt. Steponaitis

Pirmojo Lietuvos Prezidento Karo Mokykla. **KARIŪNO ŠAUDYMO KNYGELĖ**. Kaunas, 1937 m. 46 pusl. Išleido Kar. Št. Sp. ir Švt. Skyrius.

Knygelė skiriama kariūnų šaudymo užrašams iš šautuvų (karabinų), lengvųjų ir sunkiųjų kulkosvaidžių ir pistoletų. Kiekvienam šaudymui yra atskiri užrašai ir brėžiniai.

Naujieji leidiniai

Juozas Paukštelis. **PIRMIEJI METAI**. Romanas. Sakalas. 358 psl. Kaina Lt. 3,50.

Kaip didžiulė lytis, besigrumdama su tvirtais tilto poliais, negailestingai, su didžiausia jėga, puola, bet, pajutusi savo negalią, lūžta ir, nešama srovės, pranyksta. Taip ir šiame romane idealisto mokytojo Giedrės dvasia — nerami ir kūrybiška — stengiasi kovoti su pasenusiomis Snudų gimnazijos tradicijomis, bet, pajutęs nuolatinę intrigą, palūžta, pasidaro abejingas.

Trumpas turinys. Į Snudų gimnaziją paskiriamas naujas mokytojas Giedrė. Jis atvažiuoja tiesiog iš užsienio, baigęs ten mokslus. Džiaugiasi grįžimu, visa širdimi sveikina Lietuvą. Turi vilčių daug ką gero atlikti tėvynei. Gimnazijoje susipažįsta su mokytojais. Ir koks tų mokytojų įvairumas! Čia randame praėjusio amžiaus pedagoginių pažiūrų fräulein Müller, miklaus liežuvio vicedirektorių, nuolat susirūpinusį savo daržų ir šunim, direktorių, kerštingą Uržą ir t. t. Tokių tarpe teko dirbti Giedrėi. Bet jis nenusimena, Juk jis mokės, studijavo. Jis visa širdimi atsiduos jauniems, auklės dorus piliečius, būsimus inteligentus. Giedrė į pamokas eina dideliu užsidegimu, plačiai ir gražiai aiškina savo dalykus. Įkuria mokinių lavinimosi kuopelę.

Tačiau jo darbu kolegos nepatenkinti. Kam čia reikia naujenybių. Gimnazijoje tebūnie senos tradicijos. Mokytojai, daugelis likę nuo prieškarinių laikų, su nepasitikėjimu žiūri į jauną mokytoją. Labiausiai nepatenkintas Urža (su juo santykinai įsitempė nuo pat pirmojo pedagogų posėdžio). Urža — „pozicijos žmogus“. Jis pamokys Giedrę! Na, ir prasideda intrigos — skundimai, įspėjimas. Jauną, kilnios sielos, bet nepraktišką Giedrę visi mokytojų persekiojimai sukrečia. Jis pajunta nepasitenkinimą aplinka, nyksta pirmasis darbo užsidegimas. Pasidaro šaltas, oficialus.

Mokytojų gyvenimą įvairina visokios paskalos, gandai, o kartais — kurio nors kolegos vardinės. Mokslo metų vidury atvažiuo nauja mokytoja. Giedrė jai simpazituoja. Ateina pavasaris, o drauge su juo — romantiškos naktys prie ežerėlio...

Viskas laikina: po atostogų Giedrė gauna naują paskyrimą. Išvažiuoja.

Romane yra gražių tipų: juokingų, pikty, veidmainių. Autorius gražiai pasijuokia iš užkulisinio mokytojų gyvenimo. Ak, juk ir yra prasmės: mokytojai — seno raugo, drebą dėl cento, pinigų ir šiltos vietos vardan pasiryžę pakeisti pasaulėžiūrą. Tai Uržos, vicedirektoriaus ar direktoriaus tipai.

Idealistas Giedrė — ne visiškai toks, kokio lauktume. Jo veikla antrame pusmety net per menka. Gal tai yra charakteringa — viską tarytum trukdo jo paties nepraktiškumas. Ir žmogus mokėsis, turįs diplomą. Nematyti ir griežto plano.

Romanas parašytas vaizdingai, lengvai skaitomu stiliumi.

Antanas Vaičiulaitis. **VALENTINA**. Romanas. Viršelis ir teksto iliustracijos dail. T. Kulakauskas. 1936 m. „Sakalo“ leidimas. 219 psl. Kaina Lt. 3.

Kažin kokioje smėlėtoje lygumoje ežeras. Šalia jo miškas ir, išsiskirianti iš kitų, pasitūrinti sodyba. Už ežero iš miško kyšo vienuolyno bokštas. Tai dekoracijos, kuriose autorius be ypatingų supažindinimų parodo atvykusį vasaroti vyriausią veikėją Antaną. Antanas svajoja apie minėtos sodybos savininko dukterį Valentina. Jų susitikimai paprasti, kaip ir visas kaimo gyvenimas. Visos meniškiosios vertybės įdėtos gamtos dekoracijų ir išgyvenimų atvaizdavime. Kiekviena proga autorius plačiai ir išsamiai piešia tą gamtą, kuri tas dvi jaunas sielas supa. Gamta atrodo neatskiriama nuo veikėjų, ji yra jų išgyvenimų dalis, net likimo sprendėja. Ji vaizduojama fantastinėje didybėje, realistui atrodo per daug nusaldinta. Daug pavaizduota veikėjų jausmų ir išgyvenimų. Visi jie jautrūs. Išgyvenimuose visai nežymu veikėjų charakterių. Antano ir Valentinos (pavaizduoti XII skyriuje) jausmai nesiskiria nė mažiausiu atspalviu. Tai nėra romano minusas. Vienas nuo kito žmonės dažnai skiriasi tik paviršutiniškai, gilesnieji jausmai beveik visuose vienodai pasireiškia. Romane ir vaizduojama stipresnės sąmonės būsenos. Tik senėlis profesorius ryškiau

turėtų būti parodytas. Apie jį dažnai kalba veikėjai, bet jis atrodo tik priemonė autoriui savo mintis pareikšti.

Romano kompozicija fragmentinė. Vienodu švelnumu vedamas veiksmas per Antano stebėjimus, jausmus arba šalia jo. Tik XII skyriuje jis išleidžiamas, pavaizduota viena Valentina apsisprendimo išgyvenimuose. IX skyrius, Antano laiškas pusbroliui, atrodo lyg ir nesiderina su visa veikalo kompozicija. Intrigos, stumiančios veiksmą, čia nėra. Duota tik paprasto gyvenimo iškarpa. Versti lapus kviečia skaitytoją gražūs išgyvenimo pavaizdavimai ir domėjimasis, koks gi bus kitas išgyvenimas. Dėl minėtų ypatybių romanas yra neorusoizmo ir impresionizmo srovės savotiškas sujungimas. Gal reikia pastebėti, kad jis primena žymiausio impresionisto Knut Hamsuno Viktoriją.

Stilius vaizdus ir judrus. Autoriaus mintys lengvai sutampa su skaitytojo. Išviršine forma romanas taip pat turi naujumų. Kiekvienas skyrius turi atskirą antraštę, motto ir pirmąjį žodį, parašytą didžiosiomis raidėmis. O kiekvieno lapo pirmajam puslapyje yra skyriaus antraštė, antrajam — knygos. Knygos tekstas iliustruotas T. Kulakausko paveikslais.

T. Adomonis

SKAUTŲ KALENDORIUS 1937 M. Tai nedidelis, kišeniinio formato, kalendorėlis su daugybe praktiškų nurodymų iš skautiškojo lavinimosi programos. Labai gausiai iliustruotas piešiniais bei skautiškos programos dalykų schemelėmis. Pabaigoje yra išsamus skyrelis apie kariuomenę bei jos ginkluotąsias pajėgas.

Kalendorėlis gali būti įdomus ir naudingas ne tik skautams, bet ir kiekvienam jaunuoliui, nes duoda apščią praktinės medžiagos ir gyvenimiškų žinių.

Redakcijos atsakymai

Vyt. Tarailai. Dabar išsirašę dar galėtumėte gauti ir pirmuosius numerius.

Jon. Pl. Tamstos galvosūkių nebedėsime.

A. Vaidilai. Baigusiems Gruzdžių aukštesniąją gyvulininkystės mokyklą ir kariuomenėje tarnaujantiems veterinarijos gyvulininkystės technikams egzaminai yra skiriami du kartu per metus: rudenį ir pavasarį. Todėl Tamstai ir kitiems tokiems tik reikia laukti, kol bus apie tai pranešta kariuomenės dalims iš Veterinarijos Valdybos. Pavasarį egzaminai numatomi gegužės mėn. pradžioje.

J. p. Katelei. Reikia kreiptis į kariuomenės intendantūros dirbtuvių viršininką.

J. k. A. Žutautui. Į mokomąją kuopą yra renkami skirtu laiku. Jeigu Tamsta tuo laiku sirgai, truputį blogiau — tuo būdu negalėjai patekti. Dabar prašyti lyg pavėluota, nes mokyto atžvilgiu būsi pasilikęs nuo jau paskirtų. Tamstos gražius norus galima tik pagirti. Jeigu jaustumeis sugebėsiąs kitus moksle pasivyti, bandyk prašyti savo viršininkų perkelti. Bet abejojame ar sutiktų. Būtų vargo vieną rengti, kol pasi-vytumei kitus.

L. Kančauskui. Atsiųstos nuotraukos netiks. Panašių jau yra buvę.

J. pusk. Ungerui. Korespondento liudijimų niekam neišdavinėjame, išskyrus labai išimtinus atsitikimus.

Galvosūkis Nr. 6

(Vert. 2 tšk.)

Gudrus broliukas

Eilinis Kanapė turėjo mažą, bet gudrų brolių Jonuką. Jis kartą parašė Jonukui trumpą laišką. Jonukas buvo nepatenkintas, kad brolis mažai popieriuje parašęs. Po kiek laiko Kanapė vėl parašė broliukui laišką:

„Jonuk!

Dovanok man, kad aš taip ilgai neatsakiau. Jau ši kartą daugiau išrašiau popieriaus. Bus džiaugsmo tau: kai parvažiuosiu, tai „Kari“ parvešiu. Atostogų parvažiuosiu greit. Kai tik laišką gausi, tuoj aš parvažiuosiu. Lauk!

Sudie, tavo brolis Petras“.

Jonukas, perskaitęs laišką, suprato, kad dar yra kažin kas laiške slaptai parašyta. Kiek pagalvojęs, jis laiške išskaitė dar vieną žinią ir labai apsidžiaugė.

Ką dar perskaitė Jonukas?

V. Seil'us

Galvosūkių Nr. 4 niekas neišsprendė. Būta rimtų klaidų, kurių dėl laiko stokos, skubant spaudai parengti medžiagą, nepastebėta. Todėl nededame ir jo sprendimo.